

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2554

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย

มหาวิทยาลัยมหิดล

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

กิตติกรรมประกาศ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล รู้สึกเป็นเกียรติและขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) นำโดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ผู้อำนวยการฝ่ายชุมชนและสังคม ที่ได้ริเริ่มความคิดผลิตโครงการ และให้ความไว้วางใจในการดำเนินงานโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงเป็นที่เรียบร้อย จากการประสานความร่วมมืออย่างดียิ่งเพื่อขับเคลื่อนโครงการจากฝ่ายต่างๆ

คณะทำงานขอขอบพระคุณคณะที่ปรึกษาและวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ชูตินทรานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.จุติพร วิธนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อติสร หมวกพิมาย คณะทำงานจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย คณะผู้ประสานงานประจำจังหวัด คณะทำงานโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ทั่วทุกภูมิภาคที่ได้ร่วมเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความรู้สู่เยาวชน และได้ร่วมเรียนรู้กระบวนการทำงานโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ไปพร้อมๆ กัน คุณอาภา อนันตกุล ผู้บริหารงานโครงการที่ได้อำนวยความสะดวกมาโดยตลอด รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการทุกท่าน ที่ได้ร่วมขับเคลื่อนโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลางตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน

ขอขอบคุณองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สำนักงานประชาสัมพันธ์ประจำจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานีโทรทัศน์ Thai PBS สถาบันรามจิตติ และองค์กร/หน่วยงานต่างๆ ที่เล็งเห็นความสำคัญของโครงการ นำไปสู่การสนับสนุน ขยายผล ต่อยอด และเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและพื้นที่สาธารณะในวงกว้าง

สุดท้ายนี้ โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง ขอขอบพระคุณ ครู/อาจารย์ที่ปรึกษา โรงเรียน ชุมชน และเยาวชนผู้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้การวิจัย ผู้การเป็น “ยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” ที่ได้เรียนรู้และซึมซับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตน อันจะนำไปสู่การเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปสืบสานและสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบไป

คณะทำงาน
กุมภาพันธ์ 2554

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทนำ

พื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรในดินสินในน้ำ จึงเป็นดินแดนที่ผู้คนจากภูมิภาคต่างๆ หลั่งไหลอพยพเข้ามาทำมาหากิน นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากหลักฐานทางโบราณคดีแสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดินแดนแถบนี้เคยเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชน เป็นศูนย์กลางการค้าขายแลกเปลี่ยน เป็นแหล่งอารยธรรม เป็นศูนย์กลางของอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ในสมัยรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยได้ทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านหลายครั้ง เมื่อเป็นฝ่ายชนะก็ได้มีการกวาดต้อนผู้คนจากลาว เขมร เวียดนามเข้ามาอยู่ในจังหวัดต่างๆ ในภาคกลางเป็นจำนวนมาก จึงเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ถึง 25 กลุ่ม ดังนั้นพื้นที่ภาคกลางจึงเต็มไปด้วยเรื่องราวของประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่นที่น่าสนใจและน่าศึกษาเป็นอย่างมาก

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มอบหมายให้คณะทำงานจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้ประสานงานในพื้นที่ภาคกลาง ๗ จังหวัด คือ นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรีและสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือการสนับสนุนให้ครูและนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาทักษะด้านการวิจัยประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการสืบค้นเรื่องราวของตนเองได้อย่างเป็นระบบ ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่สนุกสนานมีชีวิตชีวาและสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้วิจัย

ในการดำเนินงานดังกล่าว ทีมผู้ประสานงานจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เชิญชวนคณะครู อาจารย์และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและชาวบ้านในพื้นที่โครงการมาร่วมสร้างประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ โดยมีโรงเรียนต่างๆ เข้าร่วม จำนวน 98 โรงเรียน และมีการคิดโครงการต่างๆ เพื่อดำเนินงานรวม 114 โครงการ จำนวนผู้วิจัย 543 คน ครูที่ปรึกษา 123 คน การดำเนินงานมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

กระบวนการปฏิบัติการเรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

- โครงการได้จัดเวทีร่วมสำหรับนักเรียน/ครู/อาจารย์ ผู้ผ่านการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ ทั้ง 114 โครงการ ใน 7 จังหวัด เพื่อทบทวนวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ตั้งเป้าหมายสู่ความสำเร็จร่วมกันและสร้างความเป็นกลุ่มเครือข่ายระดับจังหวัดและเครือข่ายรวมของทุกจังหวัดในการดำเนินการเรียนรู้ร่วมกัน
- จัดค่ายปฏิบัติการเรียนรู้ สร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อฝึกให้ยูววิจัยทำงานวิจัยภาคสนาม ในชุมชนของแต่ละโครงการ โดยใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นฐานในการทำวิจัย เน้นความเข้าใจถึงภาพรวมของงานวิจัย เช่น การตั้งประเด็นตามความสนใจ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นอยากค้นหาความจริงจากพื้นที่ อยากสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ อยากเผยแพร่ความรู้ต่อประชาชนทั่วไป
- พัฒนาความรู้พื้นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะและกระบวนการวิจัยแนวประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการทำงาน ของนักประวัติศาสตร์ มีนักประวัติศาสตร์เป็ฯที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ สร้างกิจกรรมให้ยูววิจัยได้ค้นคว้าหลักฐานชั้นต้นและชั้นรอง รวมทั้งข้อมูลจากแหล่งอื่นในชุมชน
- พัฒนาความรู้พื้นฐานการวิจัยจากเอกสารอ้างอิง(เอกสาร/จดหมายเหตุ) การค้นหาและการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ กระบวนการนี้จะช่วยให้ยูววิจัยค้นหา คัดกรอง จำแนกและประเมินหลักฐานอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ ทั้งหลักฐานชั้นต้น หลักฐานท้องถิ่น ฯลฯ
- พัฒนาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์บอกเล่า(การสัมภาษณ์) กระบวนการนี้ประกอบด้วยกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการสัมภาษณ์บุคคลทุกรูปแบบ รวมทั้งหลักการในการเตรียมการ กลยุทธ์ในการตั้งประเด็น การลงมือปฏิบัติ และการสรุปประเด็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์
- พัฒนาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเขียนผลงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การสื่อสารความรู้และข้อค้นพบจากงานวิจัย รวมทั้งการใช้ข้อมูลอ้างอิงจากเอกสารและการบอกเล่า
- พัฒนابทสังเคราะห์จากกระบวนการจัดทำโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น กระบวนการนี้เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างทีมประสานงานกลาง ครู อาจารย์
- พัฒนาสื่อสารคดีที่สร้างสรรค์จากองค์ความรู้งานวิจัยของยูววิจัยสู่สาธารณชนในวงกว้าง จำนวน 24 เรื่อง

ผลของการดำเนินงาน

ประการที่ 1. การไม่ติดกรอบการศึกษาประวัติศาสตร์ระดับชาติ ทำให้ยูววิจัยสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาทางประวัติศาสตร์ของตนเองได้อย่างมีชีวิตชีวา โดยนำข้อมูลจากคำบอกเล่าของคนในท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบสร้างสรรค์สร้างประวัติศาสตร์ เป็นการรื้อฟื้นความทรงจำของบุคคล และสร้างสรรค์ความทรงจำร่วมกันของคนในพื้นที่

ยูววิจัยได้เพิ่มบทบาทจากการเป็นนักเรียน สู่นักวิจัยผู้ได้มีโอกาสสืบค้น หาเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ในการทำงานภาคสนามนี้เอง ทำให้เพิ่มทัศนคติเชิงบวกต่อท้องถิ่น ทั้งด้านความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็น ความเคารพต่อผู้เฒ่าผู้แก่ในท้องถิ่น และความอยากมีส่วนร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น

ยูววิจัยได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาประวัติศาสตร์จากเดิม การได้ศึกษาเรื่องราวจากเอกสาร ต่อด้วยการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในชุมชน ผู้ได้ผ่านเหตุการณ์จริงในอดีต สร้างความมีชีวิตให้แก่ประวัติศาสตร์ เห็นความต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้ายูววิจัยเหล่านี้ได้ศึกษาให้ลุ่มลึกมากขึ้น จะเป็นพลังในการพัฒนาท้องถิ่นได้ในอนาคต

นอกจากนั้น การที่ยูววิจัยได้มีโอกาสเป็นกระบอกเสียงนำเสนอเรื่องราวที่ได้ค้นพบด้วยตัวเองต่อสังคมผ่านเวทีต่างๆ ในระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ทำให้เพิ่มแรงจูงใจในการค้นหา “ข้อเท็จจริง”

ประการที่ 2. นอกจากจะทำให้ครู อาจารย์และยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะได้เนื้อหา และข้อมูลที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้เกิดสำนึกรักท้องถิ่นแล้ว ยังทำให้บรรดา ยูววิจัยประวัติศาสตร์หวนกลับไปใกล้ชิดกับคนต่างวัย เพราะต้องพูดคุย สัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว ทำให้เจ้าของข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุรู้สึกภาคภูมิใจในฐานะที่เป็นผู้มีค่าสำคัญ

ชุมชนเกิดการตื่นตัว การรื้อฟื้นความทรงจำร่วมในอดีตมาเล่าสู่กันฟัง เป็นความสุขอย่างหนึ่ง บางแห่งคนทั้งชุมชนช่วยกันแบ่งปันประสบการณ์ของแต่ละคน มีทั้งข้อขัดแย้งและข้อสนับสนุน เพิ่มสีสันให้แก่ประวัติศาสตร์ช่วงต่างๆ อ.บ.ต. บางแห่งเห็นคุณค่า ได้มอบทุนวิจัยเพิ่มให้แก่โรงเรียนที่ได้รับทุนไม่ครบ

ประการที่ 3. กระบวนการศึกษา ภายใต้โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ครั้งใหญ่ในระบบโรงเรียน จากที่เคยสอนให้นักเรียนท่องจำเรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัว และคนภายนอกเป็นผู้เขียน มาเป็นการเรียนรู้ในแบบที่ผู้เรียนสร้างเนื้อหาเอง โดยใช้ข้อมูล เรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัว ทำให้คนรุ่นใหม่ได้ทราบว่า กว่าบรรพบุรุษจะสร้างชุมชนขึ้นมาได้ ต้องผ่านความยากลำบากอย่างสาหัส การสืบค้นข้อมูลเหล่านี้ เท่ากับ

เป็นการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ ให้เข้าใจตนเอง เข้าใจชุมชนคนรอบข้าง รวมทั้งความเป็นมาของบรรพบุรุษ ซึ่งวิธีการดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะแตกต่างจากการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ชาติ แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นการจัดแย้งกัน ตรงข้าม จะเป็นการหนุนเสริมซึ่งกันและกันด้วยซ้ำ เพราะการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองอย่างลึกซึ้ง เท่ากับเป็นการช่วยหนุนเสริมให้พลเมืองมองเห็นตนเอง มองเห็นคนอื่น สามารถเชื่อมต่อกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอันหลากหลาย เข้ากับประวัติศาสตร์ของชาติ ทำให้พลเมืองที่อาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่มองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และน่าจะมีส่วนทำให้สำนึกร่วมของความเป็นชาติ มีความแข็งแกร่ง มั่นคงยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ประการที่ 4. ในส่วนของคณะทำงานภายใต้โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย จากมหาวิทยาลัยมหิดล ถือว่าประสบความสำเร็จในแง่ที่สามารถขยายกำแพงขวางกั้นระหว่างสถาบันการศึกษาลงได้ เพราะที่ผ่านมา แม้เราจะมีภารกิจทำให้การศึกษาอบรมแก่พลเมืองเช่นเดียวกัน แต่ดูเหมือนต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไปโดยไม่มีโอกาสร่วมมือกัน แต่สำหรับโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ครั้งนี้ ทำให้เกิดกรณีตัวอย่างของความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนมัธยมในพื้นที่ เพื่อช่วยกันฝึกฝนเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่รอบตัวคิดวิเคราะห์ แสวงหาเหตุผลเพื่อสร้างความรู้จากแผ่นดินแม่ของตัวเองด้วยตัวเอง และนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาจิตสำนึกรักท้องถิ่น พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน อันจะเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษา เพื่อสันติสุขอันยั่งยืนของสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะจากโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง

ทีมผู้ประสานงานฯ พิจารณาเห็นว่าโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลางนั้น มีคุณูปการเกิดขึ้นอย่างมากในแวดวงของการศึกษา เพื่อพัฒนาขยายผลโครงการให้ยั่งยืนในอนาคต จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. กระบวนการวิจัยควรเน้นไปที่ตัว “ครู”

“ครู” เป็นบุคคลากรที่มีบทบาทสำคัญมากต่อการศึกษาของเด็ก แม้ในโครงการจะเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้โดยมีครูอยู่เคียงข้าง แต่ครูยังคงเป็นที่พึ่งทางวิชาการ และที่พึ่งทางจิตใจของเด็กอยู่เสมอ จึงควรมีกระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจในด้านการวิจัยและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับครู เมื่อครูเข้าใจถึงหลักการ กระบวนการและเห็นประโยชน์ของโครงการอย่างถ่องแท้แล้ว ครูจะสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอด โดยใช้กลไกด้านการเรียนรู้ไปถ่ายทอดให้แก่เด็กได้เป็น

อย่างดี โดยไม่ต้องพึ่ง “พี่เลี้ยง” จากสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนั้นครูยังสามารถนำไปขยายผลสร้างเป็นกิจกรรมทั้งในและนอกกลุ่มสาระวิชาที่ครูรับผิดชอบได้อย่างคล่องตัวอีกด้วย

2. การพัฒนาเครือข่ายในท้องถิ่น

ในจังหวัดต่างๆ เมืองค์กร/หน่วยงานหลายองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งยินดีสนับสนุนโครงการฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งมีทรัพยากรด้านต่างๆ ครอบคลุม รวมถึงสถาบันการศึกษาทุกระดับในท้องถิ่น จึงควรหาโอกาสในการพัฒนาเครือข่ายกับองค์กร/หน่วยงานดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้จิตวิญญาณของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ดำรงอยู่ต่อไปเพื่อเป็นพลังในการพัฒนาท้องถิ่นบนฐานจิตสำนึกและความทรงจำร่วมกันของผู้คนในท้องถิ่นสืบไป

3. การพัฒนาเครือข่ายกับสื่อมวลชนสาธารณะ

ในปัจจุบันสื่อมวลชนสาธารณะมีบทบาทสำคัญในการเป็น “ตัวเร้า” หรือ “ตัวกระตุ้น” และมักมีกลยุทธ์ในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่หลากหลาย ก่อให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ในสังคม จึงควรหาโอกาสเชิงนโยบาย ในการพัฒนาเครือข่ายกับสื่อมวลชนดังกล่าว เพื่อเผยแพร่งานที่มีคุณภาพ เช่น โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสู่สังคมในวงกว้างต่อไป

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5240008
 ชื่อโครงการ : ยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง
 หัวหน้าโครงการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญญา บัวสรวง
 คณะวิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวภา พรศิริพงษ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ อุดมรัตน์
 อาจารย์ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์
 อาจารย์จิตชายงค์ ยมาภัย
 อาจารย์พฐ คุศรีพิทักษ์
 อาจารย์สุภาพร คชารัตน์
 อีเมล : youthresearcher@hotmail.com
 ระยะเวลาโครงการ : 1 ธันวาคม 2551 – 10 พฤศจิกายน 2553

โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาวิธีการเรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นรูปแบบใหม่ให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 7 จังหวัดภาคกลาง ได้แก่ เพชรบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม โดยการหนุนเสริมทักษะความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย ที่ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เชิงประจักษ์จากการลงพื้นที่มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะผู้ประสานงานโครงการ เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ จนสำเร็จเป็นรายงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงสารคดี

ผลการดำเนินงาน มีโรงเรียนเข้าร่วมทั้งสิ้น 98 โรงเรียน ประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษา 123 คน และนักเรียน 543 คน ได้ผลงานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งสิ้น 114 เรื่อง แบ่งออก 8 ประเด็น ได้แก่ 1) ประวัติศาสตร์และตำนานท้องถิ่น 2) ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ 3) ความเชื่อ ศาสนาและประเพณีท้องถิ่น 4) วิถีชีวิตคนภาคกลาง 5) โบราณสถาน โบราณวัตถุ 6) ชื่อบ้านนามเมือง 7) หัตถกรรมและศิลปกรรม และ 8) ทรัพยากรท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ที่ได้จากผลงานวิจัยนี้จะได้นำไปสังเคราะห์และสร้างสรรค์สื่อสารคดีเผยแพร่ต่อสาธารณชนในวงกว้าง

นอกจากนี้ ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการฯ ยังสามารถนำไปใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การสร้างเข้าใจและทักษะความคิด วิเคราะห์ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่อดีตให้กับเยาวชนรุ่นใหม่และผู้คนในชุมชน ได้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางภูมิปัญญา ที่เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ภายในท้องถิ่นของตน รวมทั้งจะได้สร้างสำนึกร่วมที่จะรู้จักปกป้องทุนทางวัฒนธรรมของตนเองท่ามกลางกระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อไป

ABSTRACT

Project Code : RDG5240008
 Project Title : The Youth Researcher and Local History Project in the Central Part of Thailand.
 Principle investigator : Assistant Professor Apinya Buasuang
 Investigator : Associate Professor Dr. Saowapa Pornsripong
                   Assistant Professor Pornthip Usuparat
                   Dr. Kwanchit Sasiwongsaroj
                   Dr. Chitchayang Yamapai
                   Ms. Patoos Cusripituck
                   Ms. Supaporn Kacharat

The Youth Researcher and Local History Project in the Central Part of Thailand aims to enhance and improve any learning approaches of locality for secondary school students in seven provinces in the central part of Thailand, namely Petchaburi, Suphan Buri, Kanchanaburi, Ratchaburi, Nakhon Pathom, Samut Sakhon and Samut Songkhram. Under thorough supervision of advisory teachers and the Project coordinators, research methodology knowledge and skills of the students – the Project's youth researchers – had been reinforced, starting from the collection process of empirical information in their field studies, which was used as a research tool, to the final process when all research results were presented as local history documentaries.

In total, 98 schools participated in this Project, including 123 advisory teachers and 534 students. According to the results of all 114 projects, the Project has produced a related body of knowledge categorized into 1) local history and legends, 2) ethnic diversity, 3) local beliefs, religions and traditions, 4) the ways of life in the central part of Thailand, 5) historic sites, ancient remains and artifacts, 6) place names, 7) handicrafts and work of art, and 8) local resources and changes. This body of knowledge will be synthesized and publicized for academic purposes and public benefits.

Furthermore, operational performance of the Project can be used in a process of learning reform, leading to creation of understanding and analytical skills and insights into existences and changes from the past up to the present. In so doing, the young generation and local people are able to understand and realize the value of indigenous intellect – a historical legacy within their locality, and to build common awareness of protection of their own cultural capital amid the social changes.

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
บทที่ 1 ภูมิหลังของโครงการ	1
• หลักการและเหตุผล	2
• วัตถุประสงค์	3
• ขอบเขตการดำเนินการ	3
• แนวทางการดำเนินงาน	3
• ระยะเวลาในการดำเนินงาน	8
• คณะทำงานโครงการ	8
บทที่ 2 ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้และการหนุนเสริมโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และครูในเขตจังหวัดภาคกลาง	11
• ค้นหาและคัดเลือกผู้ประสานงานระดับจังหวัด	13
• ค้นหาครูที่มีศักยภาพ สนใจการสอนนักเรียนแนวใหม่	17
• การจัดประชุมทีมประสานงาน	17
• การเชิญชวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ	17
• “ช้างเผือกโผล่ใหม่”	19
• ถ่ายปฎิรูปการเรียนรู้	22
• การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือการวิจัย	27
• เวทีติดตามงานวิจัย	31
• เวทีรายงานความก้าวหน้าจังหวัดต่างๆ	41
• เวทีพิเศษ : ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นขึ้นเวทีประชุมวิชาการ	43
• เวทีสุดท้าย : นำเสนอผลงานยุววิจัย “รวมพลังยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฯ”	45
• สรุปการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	58
• ถ่ายอบรมเสริมศักยภาพครู	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 การผลักดันงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์และการขยายผล	71
• เวทีนำเสนอผลงานยูววิจัยฯ “คืนความรู้สู่ชุมชน”	72
• ประสานงานกับโครงการสื่อท้องถิ่นของจังหวัด เพื่อร่วมทำสื่อเผยแพร่	80
• ขยายผลโครงการไปยังหน่วยงานอื่นๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	83
บทที่ 4 ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโครงการ	84
• มุมมองคณะทำงาน	85
• มุมมองครูที่ปรึกษา	94
ภาคผนวก ก เนื้อหาฉบับย่อโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง	106
ภาคผนวก ข ทำเนียบรุ่นโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง	146
ภาคผนวก ค คู่มือครู (เอกสารประกอบรายงานฯ ฉบับที่ 1)	

บทที่ 1

ภูมิหลังของโครงการ

- หลักการและเหตุผล
  - วัตถุประสงค์
- ขอบเขตการดำเนินการ
- แนวทางการดำเนินงาน
- ระยะเวลาในการดำเนินงาน
  - คณะทำงานโครงการฯ

ภูมิหลังของโครงการ

● หลักการและเหตุผล

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเรื่องราวของผู้คนตัวเล็กๆ ในสังคมที่เคลื่อนไหวปรับตัวอยู่ตลอดเวลาท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เรื่องราวในอดีตของท้องถิ่น ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อและวิถีการดำเนินชีวิตได้รับการบอกเล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน แต่มักไม่ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพิ่งได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการหลัง พ.ศ.2516 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการเมืองโดยประชาชนธรรมดา จึงทำให้เกิดแรงผลักดันที่ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสังคมในวงกว้างออกไปกว่าสังคมผู้นำส่วนกลาง (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2543)

แนวคิดในการศึกษาประวัติศาสตร์แนวใหม่ที่ผ่านมามีอย่างน้อย 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การศึกษาประวัติศาสตร์สังคม 2) การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ และ 3) การศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรม (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2543) แม้ว่าทั้ง 3 แนวทางจะแยกกันในระยะแรก แต่ในที่สุดก็ได้มาหลอมรวมเป็นแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ชัดเจนขึ้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาและการเขียนตำราประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ผ่านมา ยังเป็นการดำเนินการโดยนักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญ ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จึงใช้ตำราเหล่านี้เป็นคู่มือประกอบการสอนอย่างแพร่หลาย ดังนั้นการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในห้องเรียนปัจจุบัน จึงเป็นการเรียนการสอนที่อิงตำราทางวิชาการเหล่านี้เป็นสำคัญ

สำหรับภาคกลางของประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ และด้วยความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าว ทำให้เป็นดินแดนที่ผู้คนจากภูมิภาคต่างๆ หลั่งไหลอพยพเข้ามาหากินนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากหลักฐานทางโบราณคดีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่า ดินแดนแถบนี้เคยเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชน เป็นศูนย์กลางการค้าขายแลกเปลี่ยน เป็นแหล่งอารยธรรมและเป็นศูนย์กลางของอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นอกจากนั้นในสมัยรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยมีการทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านหลายครั้งและได้มีการกวาดต้อนผู้คนจากลาว เขมร เวียดนาม เข้ามาอยู่ในเขตจังหวัดต่างๆ รอบๆ กรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก ดินแดนแถบนี้จึงเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

ย่อยๆ ถึง 25 กลุ่ม (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2547) ดังนั้นดินแดนภาคกลางจึงมีเรื่องราวของประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่นที่น่าสนใจและน่าศึกษาเป็นอย่างมาก

ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันสอนให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว (Explicit knowledge) แต่ไม่รู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตน ดังนั้นเมื่อจบการศึกษาจึงไม่สามารถทำงานในหมู่บ้านได้ ต้องออกไปแสวงหางานทำนอกท้องถิ่น ผลที่เกิดขึ้นคือเยาวชนขาดความรักและความผูกพันกับท้องถิ่น การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถสร้างให้เยาวชนมีสำนึกรักและความผูกพันกับท้องถิ่นได้

● วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและพัฒนาศักยภาพนักวิจัยระดับมัธยมศึกษา ด้วยการสนับสนุนให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ทำโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยการหนุนเสริมทักษะความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยสู่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้และสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กรุ่นใหม่
3. เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ต่างๆ
4. เพื่อสื่อสารความรู้ที่ได้รับในการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต่อสาธารณชนในท้องถิ่น และในพื้นที่สาธารณะอื่นๆ โดยผ่านสารคดี นิทรรศการและเว็บไซต์

● ขอบเขตการดำเนินการ

ขอบเขตด้านพื้นที่ : ครอบคลุมพื้นที่ในเขตภาคกลาง 7 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย :

1. นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายของโรงเรียนในพื้นที่การศึกษาในสังกัดของรัฐ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและเอกชน
2. ครู อาจารย์ที่รับผิดชอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์และสังคมศึกษา

● แนวทางการดำเนินงาน

1. การสร้างทีม ประกอบด้วย
  - 1.1 ทีมประสานงาน คัดเลือกจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ ความสามารถ และมีเวลาในการปฏิบัติงาน

1.2 ทีมจ้งหวัด ทำหน้าทึ่

- ประสานกับครือข่ายของมหาวิทยาลัยมหิดลเพือหาผู้ประสานงานประจำแต่ละจ้งหวัด
- ขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ของแต่ละจ้งหวัดเพือหาโรงเรียนและครุที่เข้าข่ายเข้าร่วมโครงการ

1.3 ทีมที่ปรึกษา ประกอบด้วยนักประวัติดาศตรั้ นักวิชาการที่ม่ความเข้าใจเรื่องประวัติดาศตรั้ท้อ่งถึน และการใช้ประวัติดาศตรั้ท้อ่งถึนเพือเป็นครือมือในการปฏิรูปการเรียนรู้และสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กรุ่นใหม่ ประกอบด้วย

- รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ชุติณทรานนท์ คณะอักษรศาสตรั้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รองศาสตราจารย์ ดร.อนุชาติ พวงสำลี รองอธิการบดีฝ่ายระบบกายภาพและสิ่งแวดล่อม มหาวิทยาลัยมหิดล

2. การประสานความเข้าใจระหว่างทีมงาน

2.1 การจัดประชุมทีมประสานงานกลาง ทีมจ้งหวัดและทีมที่ปรึกษาเพือ

- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและความคาดหวังในการดำเนินงานและผลลัพธ์ของโครงการ
- ทบทวนการทำงานของแต่ละทีม รวมทั้งวิธีการประสานงานระหว่างทีม
- ระดมความคิดเพือสร้างสรรค์รายละเอียดของการดำเนินงาน
- สร้างคู่มือการปฏิบัติงาน

3. บทบาทหน้าที่ของทีมประสานงาน

3.1 ทีมประสานงานกลาง ประกอบด้วย

3.1.1 หัวหน้าทีมประสานงานกลาง ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญญา บัวสรอง ภาระหน้าที่ของหัวหน้าทีมฯ ถึ่

- ควบคุมและกำกับการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย
- ร่วมประชุมและนำเสนอรายงานความก้าวหน้า /ผลการดำเนินงานกับ สกว.
- จัดประชุมทีมประสานงาน ผู้ประสานงานระดับจ้งหวัด เพือติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ
- ร่วมออกพื้นที่เพือติดตามความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานของจ้งหวัดต่างๆ

- ประสานพิจารณาโครงการและคัดเลือกผลงานเพื่อจัดทำสื่อ
- ประเมินผล ถอดบทเรียนการทำงานเป็นระยะๆ
- จัดทำรายงานความก้าวหน้าและรายงานประจำปี เสนอต่อ สกว.

3.1.2 ทีมประสานงาน ได้แก่ รศ.ดร.เสาวภา พรศิริพงษ์, ผศ.พรทิพย์ อุตสุรัตน์, ดร.ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์, ดร.ชิตชยางค์ ยมาภัย, อ.พฐ คุศรีพิทักษ์, อ.สุภาพร กษารัตน์

ภาระหน้าที่ของทีมประสานงาน

- ประสานเครือข่ายในระดับจังหวัดเพื่อค้นหาผู้ประสานงานระดับจังหวัด
- จัดประชุมเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานระดับจังหวัด
- ประสานเครือข่ายและผู้ประสานงานระหว่างจังหวัด ค้นหาครู / อาจารย์ที่มีศักยภาพ สนใจการสอนนักเรียนแนวใหม่ เพื่อชวนเข้าร่วมโครงการ
- จัดทำประกาศเชิญชวนโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ
- จัดประชุมอาจารย์ที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการ ลักษณะการทำงาน กระบวนการดำเนินงาน ระยะเวลาการทำงาน การติดตามความก้าวหน้าและผลลัพธ์ของโครงการ รวมทั้งคำตอบแทนที่อาจารย์และนักเรียนจะได้รับ
- จัดทำแผนการดำเนินงานและการติดตามงานที่ชัดเจน
- พัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับนักเรียนและครู / อาจารย์
- พิจารณาโครงการที่โรงเรียน ส่งเข้ามาเพื่อขอรับการสนับสนุนจากโครงการ
- จัดเวทีชี้แจงรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงาน
- จัดค่าย / จัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับนักเรียนและอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ
- ติดตามการดำเนินงานร่วมกับผู้ประสานงานระดับจังหวัด จัดเวทีรายงานความก้าวหน้าในจังหวัดที่รับผิดชอบ จัดเวทีเสริมศักยภาพในการทำงานของโรงเรียน

- พิจารณาคัดเลือกผลงานที่ดีเพื่อจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ
- พิจารณาและสนับสนุนการสังเคราะห์งานระดับจังหวัด
- รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานต่อทีมกลาง

3.2 ทีมจังหวัด ประกอบด้วย

3.2.1 ผู้ประสานระดับจังหวัด

3.2.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการระดับโรงเรียน

ภาระหน้าที่ของทีมจังหวัด

- ประสานกับอาจารย์และนักเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินการ
- ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ
- ร่วมเวทีและเป็นผู้ประสานงานจัดเวทีในจังหวัดที่ตนรับผิดชอบ
- ติดตามการทำงานของโรงเรียน
- ร่วมคัดเลือกผลงานที่ดีเพื่อจัดทำสื่อ
- กระตุ้นให้อาจารย์สังเคราะห์กระบวนการทำงานยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

4. กระบวนการค้นหา “ช้างเผือกโขลงใหม่” (ยุวชนวิจัย) เข้าร่วมโครงการ เพื่อ

4.1 สำรวจโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดเป้าหมาย

4.2 ออกจดหมายเชิญชวนและประกาศทุน

4.3 พิจารณาคัดเลือกนักเรียนทุน

5. กระบวนการปฏิบัติการเรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

5.1 จัดเวทีร่วมกันสำหรับนักเรียน / ครู / อาจารย์ ผู้ผ่านการคัดเลือกให้เข้าร่วมในโครงการ (รวม 6 จังหวัด) เพื่อ

5.1.1 ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน (Getting to know you)

5.1.2 ทบทวนวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน

5.1.3 ตั้งเป้าหมายสู่ความสำเร็จร่วมกัน

5.2 จัดค่ายปฏิบัติการเรียนรู้ สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อฝึกให้ยุววิจัยได้ใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นฐานในการทำวิจัย การตั้งประเด็น (โจทย์วิจัย) การ

วิเคราะห์ตีความ และการขยายผลโดยการนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ทั้งนี้โดยใช้แหล่งข้อมูลจากชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 5.2.1 พัฒนาความรู้พื้นฐานสำหรับเยาวชน ในขั้นแรกจะเน้นความเข้าใจถึงภาพรวมของงานวิจัย เช่น การตั้งประเด็นตามความสนใจ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น อยากค้นหาความรู้จากพื้นที่ อยากสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ อยากเผยแพร่ความรู้ต่อประชาชนทั่วไป
- 5.2.2 Historiography การเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะและกระบวนการวิจัยแนวประวัติศาสตร์ โดยใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการทำงานของนักประวัติศาสตร์ สร้างกิจกรรมให้ยูววิจัยได้ค้นคว้าหลักฐานชั้นต้น (Primary data) และชั้นรอง (Secondary data) รวมทั้งข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ในชุมชน
- 5.2.3 การวิจัยจากหลักฐานอ้างอิง (เอกสาร / จดหมายเหตุ) (Archival research) การค้นหาและใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ กระบวนการนี้จะช่วยให้ยูววิจัยค้นหา คัดกรอง จำแนกและประเมินหลักฐานอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ทั้งหลักฐานชั้นต้น ชั้นรองจากท้องถิ่น จากสถาบันการศึกษา สมาคม และอื่นๆ รวมทั้งการแนะนำให้ศึกษาประวัติศาสตร์ผ่านวัตถุพินิจภัณฑ์
- 5.2.4 ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์บอกเล่า (การสัมภาษณ์) กระบวนการนี้ประกอบด้วยกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการสัมภาษณ์บุคคลทุกรูปแบบ รวมทั้งหลักการในการเตรียมการ กลยุทธ์ในการตั้งประเด็น การลงมือปฏิบัติการและการสรุปประเด็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์
- 5.2.5 การเขียน การสร้างสรรค์ผลงานยูววิจัย ให้แนวความคิดในการเขียนผลงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การสื่อสารความรู้และข้อค้นพบจากการวิจัย รวมทั้งการใช้ข้อมูลอ้างอิงจากเอกสารและการบอกเล่า (In-text citation) และการเขียนบรรณานุกรม
- 5.2.6 การสื่อสารองค์ความรู้งานวิจัยสู่สาธารณชน กระบวนการนี้จะกระตุ้นให้ยูววิจัยผลิตสื่อเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย (Rewrite history) เพื่อเผยแพร่ความรู้ สู่สาธารณชนในวงกว้างในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดทำสารคดี หนังสือ การจัดนิทรรศการหรือการสื่อสารผ่านเว็บไซต์

- **ระยะเวลาในการดำเนินงาน**

ระยะเวลาดำเนินงานจำนวน 2 ปี (1 ธันวาคม 2551 – 10 พฤศจิกายน 2553)

- **คณะทำงานโครงการฯ**

หัวหน้าโครงการฯ

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญญา บัวสรวง
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ปรึกษาโครงการฯ

- รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ชูตินทรานนท์
ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รองศาสตราจารย์ ดร.อนุชาติ พวงสำลี
รองอธิการบดีฝ่ายระบบกายภาพและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล

นักวิจัย / ทีมประสานงาน

- รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวภา พรศิริพงษ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ อุดมรัตน์
- ดร.ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์
- ดร.จิตชายงค์ ยมาภัย
- อาจารย์พฐ คุศรีพิทักษ์
- อาจารย์สุภาพร คชารัตน์
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ประสานงานประจำแต่ละจังหวัด

จังหวัดกาญจนบุรี

- คุณบุญ โพธิ์ดินกุล
- คุณวาสนา คงมั่น
- คุณชีวิน จินดาโชติ

จังหวัดสุพรรณบุรี

- อาจารย์วรพร พรหมใจรักษ์

จังหวัดราชบุรี

- อาจารย์สุรเศรษฐ์ บุญเกตุ

จังหวัดสมุทรสาคร

- คุณอุดมศักดิ์ โตมาดี

จังหวัดสมุทรสงคราม

- คุณแมนสรวง เฟิงนู

จังหวัดนครปฐม

- คุณวิไลวรรณ โอรส

จังหวัดเพชรบุรี

- อาจารย์จำลอง บัวสุวรรณ

วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ค่ายปฏิบัติการเรียนรู้

- รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ชูตินทรานนท์
ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์อดิศร หมวกพิมาย
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การเขียนรายงานเชิงสารคดี

- ดร.อิสระ ชูศรี
- ดร.ชิตชยางค์ ยมาภัย
- อาจารย์พฐ คุศรีพิทักษ์
- อาจารย์วาทิตต์ คุริยอังกูร
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ปรึกษาโครงการฯ ด้านการสังเคราะห์ผลงานวิจัย

- รองศาสตราจารย์ ดร.สุลัพร วิรุณหะ
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์อดิศร หมวกพิมาย
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่ปรึกษาโครงการฯ การพิจารณารายงานการวิจัยเชิงสารคดีของยูววิจัย

- อาจารย์วีระพงศ์ มีสถาน
- อาจารย์กฤตยา อกนิษฐ์
- ดร.อิสระ ชูศรี

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ปรึกษาโครงการฯ ด้านการพิจารณาสารคดีเพื่อผลิตสื่อ

- นายสุमित ประเสริฐ
- นางสาวนันทนา คำนาค

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ประสานงานโครงการฯ

- นายเชาว์มนัส ประภักดี
- นางสาวภัทรา ทิพย์ธาระ
- นางสาวณัฐกา สงวนวงษ์
- นางสาวนันทกานต์ เกษร

บทที่ 2

ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้และการหนุนเสริม โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและครูในเขตจังหวัดภาคกลาง

ต้นทาง

- ค้นหาและคัดเลือกผู้ประสานงานจังหวัด
- ค้นหาครูที่มีศักยภาพ สนใจการสอนนักเรียนแนวใหม่
  - การจัดประชุมทีมประสานงาน
  - การเชิญชวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ
  - “ช่างเผือกโหลงใหม่”

กลางทาง

- ถ่ายปฏิรูปการเรียนรู้
- การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือการวิจัย
  - เวทีติดตามงานวิจัย
  - เวทีรายงานความก้าวหน้าจังหวัดต่างๆ
- เวทีพิเศษ : ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นขึ้นเวทีประชุมวิชาการ

ปลายทาง

- เวทีสุดท้าย : นำเสนอผลงานยุววิจัย “รวมพลังยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฯ”
  - สรุปการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
  - ถ่ายอบรมเสริมศักยภาพครู

เส้นทาง

- ค้นหาและคัดเลือกผู้ประสานงานจังหวัด
- ค้นหาครูที่มีศักยภาพ สนใจการสอนนักเรียนแนวใหม่
  - การจัดประชุมทีมประสานงาน
- การเชิญชวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ
  - “ข้างเพื่อกโขลงใหม่”

โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลางได้ดำเนินการตามแผนการดำเนินงานและจัดกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับบรูไว้ในแผนการดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

- **ค้นหาและคัดเลือกผู้ประสานงานระดับจังหวัด**

โครงการฯ พิจารณาเห็นว่าผู้ประสานงานระดับจังหวัดมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการประสานงานระหว่างโครงการและโรงเรียนจังหวัด ทีมวิจัยจึงถือเป็นภารกิจสำคัญ ในการแสวงหาบุคคลที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ประสานงานของแต่ละจังหวัด โดยการสอบถามจากเครือข่ายการทำงานของเดิมของมหาวิทยาลัยมหิดล เครือข่ายของครูรู้จักจากภายนอก ได้รับคำแนะนำชื้อบุคคลต่างๆในแต่ละจังหวัดเป็นจำนวนมาก ผู้ประสานงานได้ติดต่อเชิญชวนเข้าร่วมโครงการ พบว่าในกลุ่มผู้นำในระดับท้องถิ่น ล้วนมีภารกิจอื่นเต็มมือ อีกทั้งไม่ได้มีส่วนบริหารโดยตรงกับโรงเรียน ส่วนใหญ่ได้แนะนำให้ทีมวิจัยติดต่อกับสำนักงานเขตการศึกษาในพื้นที่ (สพฐ.) ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ผู้บริหารระดับ ผอ. เห็นความสำคัญของโครงการ แต่ไม่ถือเป็นฐานะของหน่วยงาน เนื่องจากไม่มี “คำสั่ง” หรือ “นโยบาย” จากกระทรวงศึกษาธิการ ให้ดำเนินการดังกล่าว ทีมงานจึงสืบเสาะประสานงานกับ รอง ผอ. และศึกษานิเทศก์ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจเยี่ยมโรงเรียนโดยตรง สร้างความความสัมพันธ์และกระตุ้นให้ช่วยเหลือประสานงานกับโรงเรียน กระตุ้นโรงเรียนที่มีงานในลักษณะการศึกษาชุมชน สังคมและวัฒนธรรมอยู่บ้างแล้วให้เข้าร่วมโครงการ โดยอาศัยความคุ้นเคยกับผู้อำนวยการโรงเรียนบางแห่ง นับว่าได้ผลดีขึ้นพอสมควร ซึ่งมีการดำเนินงานดังนี้

จังหวัดเพชรบุรี ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มงานวิจัยสื่อพื้นบ้านของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล แนะนำให้รู้จักอาจารย์จำลอง บัวสุวรรณ อาจารย์สอนภาษาอังกฤษ และเป็นแกนนำของกลุ่มงานด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและสื่อพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบุรี โครงการฯ จึงขอให้อาจารย์จำลองเป็นผู้ประสานงานของโครงการด้วย ประกอบกับในจังหวัดเพชรบุรีมีการรวมตัวของกลุ่มนักวิชาการและปราชญ์ท้องถิ่นที่เข้มแข็ง และเห็นคุณค่าของโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงทำให้สามารถสร้างเครือข่ายในการทำงานระหว่างโครงการฯ กับครูในโรงเรียนต่างๆ เป็นไปด้วยดี

จังหวัดนครปฐม ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคุณวิไลวรรณ ไอรสศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม ทั้งเขต 1 และเขต 2 ซึ่งถือว่างานในโครงการยววิจัยเป็นงานในหน้าที่รับผิดชอบของตนเองด้วย จึงได้ให้ความสำคัญกับโครงการฯ โดยการสนับสนุนให้โรงเรียนในเขตมาเข้าร่วมโครงการฯ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่โครงการฯ จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

จังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคุณแมนสรวง เพ็ญศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ช่วยกระตุ้นให้โรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดเข้าร่วมโครงการ ร่วมจัดประชุมครู ให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน ร่วมพิจารณาคัดเลือก และพัฒนาโครงการที่โรงเรียนได้เสนอมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโครงการทุกครั้ง

จังหวัดสมุทรสาคร ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร และมอบหมายให้คุณอุดมศักดิ์ โตมาดี เป็นผู้ประสานงาน จัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว

จังหวัดราชบุรี เริ่มจากการอาศัยเครือข่ายศิษย์เก่าสถาบันวิชัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นอาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจังหวัดราชบุรี แต่ภารกิจในส่วนด้านบริหารจึงไม่มีเวลาดำเนินการประสานงาน จึงได้สร้างเครือข่ายใหม่ โดยมีอาจารย์สุรเศรษฐ์ บุญเกตุ จากโรงเรียนสวนผึ้งวิทยา เป็นผู้แทนในการประสานงานระดับพื้นที่

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอีกจังหวัดหนึ่งซึ่งมีการรวมตัวของกลุ่มนักวิชาการปราชญ์ท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปที่สนใจด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น โครงการฯ จึงเริ่มจากการทาบทามเครือข่ายจากกลุ่มแกนนำของตลาดสามชุกแต่ต่อมากลุ่มดังกล่าวไม่สามารถให้เวลาได้อย่างเต็มที่เพราะมีกิจกรรมอื่นๆ มาก จึงได้อาจารย์วรพร พรหมใจรักษ์ ซึ่งสอนวิชาประวัติศาสตร์ จากโรงเรียนสวนหมิงจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผู้ประสานงาน ทั้งนี้โดยมีรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 1 คือ ว่าที่ร้อยตรีนันต์ชัย แก้วสุวรรณ ถือเป็นผู้ประสานงาน และให้ความอนุเคราะห์เป็นเจ้าภาพสถานที่จัดกิจกรรม

จังหวัดกาญจนบุรี ได้เครือข่ายศิษย์เก่าของสถาบันวิชัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล คือคุณบุญ โพธิ์คุณกุล ที่ปฏิบัติงานเป็นรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เป็นผู้ประสานงาน ต่อมาได้เพิ่มผู้ประสานงานคือ คุณชีวิน จินดาโชติศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และคุณวาสนา คงมั่น จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เป็นผู้ประสานงาน เชิญชวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ

แม้ว่าโครงการจะสามารถสืบเสาะหา “ผู้ประสานงานจังหวัด” ได้ แต่ในระยะแรกยังต้องอาศัยเวลาในการทำความเข้าใจถึงรายละเอียดและความคาดหวังของโครงการกับผู้ประสานงานจังหวัดอยู่ระยะหนึ่ง โดยที่ผู้ประสานงานจังหวัดหลายท่านมีการกิจประจำตัวอยู่ การดำเนินงานจึงเป็นลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย บางจังหวัดก็มีตัวแทนมาช่วยปฏิบัติงาน บางจังหวัดก็จะขยายเครือข่าย แนะนำผู้ที่เกี่ยวข้องท่านอื่นๆ ให้ช่วยมารับช่วงแทนในบางกิจกรรม หรือบางแห่งโครงการต้องหาผู้ประสานงาน

ใหม่ เป็นต้น การดำเนินงานส่วนนี้บางจังหวัดถึงแม้จะไม่มีผู้ประสานงานแบบตายตัวตามแผนที่วางเอาไว้ได้ แต่ก็สามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี

- **การปรึกษาการดำเนินงานโครงการจากทีมที่ปรึกษา**

โครงการฯ ได้รับความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.สุเนตร ชุตินทรานนท์ ในการวางแผนการดำเนินงานของโครงการมาตั้งแต่ช่วงแรกของการดำเนินงานในราวต้นเดือนมกราคม พ.ศ.2552 โดยท่านได้ให้ข้อคิดในการดำเนินงานดังนี้

- ขั้นตอนและกระบวนการสรรหาผู้เข้าร่วมโครงการ**

โครงการฯ ควรพิจารณาหาวิธีการให้โรงเรียนเกิดความสนใจ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น ส่งข่าว สารประชาสัมพันธ์โดยตรงไปยังโรงเรียนต่างๆ ต้องตรวจสอบว่าข้อมูลที่ส่งออกไปจะถึงเป้าหมาย เพราะในส่วนราชการอย่างเช่น โรงเรียน มีหลายครั้งที่ข้อมูลมักจะติดอยู่ที่ฝ่ายธุรการหรือสารบรรณ จึงจำเป็นต้องติดตามหาผู้รับผิดชอบที่จะส่งต่อข้อมูลสู่กลุ่มเป้าหมายคือครูและนักเรียนให้ได้ นอกจากนั้น ควรใช้ประโยชน์จากสื่อท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุชุมชน หรือเคเบิลทีวีท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการหนุนเสริมการประชาสัมพันธ์โดยผ่านไปที่ผู้ปกครองของนักเรียนได้ อีกวิธีหนึ่งคือการจัดประชุมครูประวัติศาสตร์กลุ่มเป้าหมายโดยตรง โดยการชี้แจงกระตุ้น และสนับสนุนให้ครูหานักเรียนมาร่วมโครงการให้ตรงเป้าหมาย

สำหรับการคัดเลือกโครงการนั้น ควรกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนจะทำให้ได้ผู้เข้าร่วมโครงการที่เหมาะสม

- การให้คำปรึกษากับโรงเรียน**

โครงการฯ ควรตั้งหน่วยให้คำปรึกษาเมื่อโรงเรียนติดต่อขอรายละเอียด ควรเตรียมการในการเป็นที่พึ่งของโรงเรียน พร้อมทั้งจะให้คำแนะนำทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเลือกประเด็นศึกษาและการประเมินโครงการเนื่องจากโรงเรียนในบางพื้นที่อาจจะไม่มีประสบการณ์และไม่มีโอกาสในการเสนอโครงการ จึงต้องเตรียมการสนับสนุน

- การหาเครือข่ายสร้างสัมพันธ์กับนักเรียน/ผู้รู้ในท้องถิ่น**

เนื่องจากการศึกษาประวัติศาสตร์ไม่ได้มีสายเดียวหรือทางเดียว แต่เป็นเรื่องราวของชุมชน พื้นที่ และคนซึ่งไม่มีพื้นที่ในประวัติศาสตร์ แต่มีพื้นที่ชีวิตจริง ผู้รู้ในท้องถิ่น ไม่จำกัดว่าต้องเป็นนักประวัติศาสตร์ แต่เป็นผู้รู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่น เช่น จังหวัดเพชรบุรี อาจต้องมองไปถึงลพบุรี เพราะจะทำให้วิจัยเกิดการรับรู้ปมหลังความเป็นมา ความเป็นตัวตนของท้องถิ่นที่จะสามารถอธิบายได้โดยผ่านผู้คนในชุมชน

ข้อคิดเกี่ยวกับกิจกรรมค่าย

กิจกรรมค่ายน่าจะมีความสำคัญ เพราะเป็นการให้และถ่ายทอดความรู้ผ่านกิจกรรม ที่สำคัญต้องจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนคือ ต้องเรียนรู้อย่างสนุกด้วยโครงการฯ ควรคิดว่าประเด็นใดบ้างที่จะนำมาจัดกิจกรรม ใช้เวลาทั้งหมดเท่าไร ควรแบ่งเป็นกี่ช่วง ระยะเวลาของการให้ความรู้แต่ละเรื่อง กิจกรรมสำหรับเด็กควรเป็นข้อมูลเนื้อหาสาระระดับ 1 ชุด + ข้อมูลเทคนิค 1 ชุดนำมาจัดเป็น “สำหรับ” และควรใส่เครื่องปรุงเพื่อเพิ่มรสชาติที่เด็กชอบ กิจกรรมค่ายที่ดีจะอยู่ในความทรงจำของเด็ก สามารถดึงออกมาใช้ได้เวลาลงสนามวิจัยในท้องถิ่น

ข้อคิดเกี่ยวกับพี่เลี้ยงเด็ก อาจทำได้ 2 ระบบ ได้แก่

1. ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา จัดเวลาให้มาพบและขอคำปรึกษา
2. ระบบจรยุทธ์ คือ ออกไปเยี่ยม เสริมความรู้ในพื้นที่ศึกษา
  - ควรเตรียมข้อมูล เตรียมคู่มือและเตรียมเอกสารประกอบการอบรมสำหรับ พี่เลี้ยงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแท้
  - ควรมีกัลยาณมิตรในการตรวจสอบการทำงาน
  - อาจมีการแจกคู่มือพิเศษโดยดำเนินการที่โรงเรียน

ข้อคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการ

- กระบวนการวิจัยควรสร้างความสำนึก (consciousness and spirit) ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก โดยไม่ต้องห่วงเรื่องความลุ่มลึก
- เด็กจะได้สั่งสมความรู้ เพื่อนำไปพัฒนาให้ได้โดยเรียนรู้จากท้องถิ่น/ชุมชนที่เขาอยู่ และสามารถเลือกศึกษาจากสิ่งที่อยากรู้

ข้อคิดเกี่ยวกับผู้ประสานงานจังหวัด

ผู้ประสานงานจังหวัดควรเป็นกลาง ควรเป็นผู้มีใจเอื้อเพื่อพร้อมแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูล ควรมีบทบาทเป็นตัวเชื่อมและอำนวยความสะดวกให้โครงการทำงานกับท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น โครงการฯ จึงควรกำหนดบทบาทของผู้ประสานงานจังหวัดให้ชัดเจน

ข้อคิดเกี่ยวกับเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น

โครงการฯ ควรให้ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมบ้างในบางโอกาส ควรสร้างความรู้สึที่ดีให้แก่ผู้นำท้องถิ่น ควรให้เกียรติกับท้องถิ่นมากๆ เช่น อาจจะจัดหาโอกาสให้มอบรางวัลต่างๆ (ถ้ามี) และได้รับความชื่นชมจากความสำเร็จของโครงการฯ

ข้อคิดและคำแนะนำต่างๆ ของ ดร.สุเนตร ชุตินทรานนท์ ล้วนมีคุณค่าและเป็นแนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ ได้เป็นอย่างดี

- **การค้นหาคูที่มีศักยภาพ สนใจการสอนนักเรียนแนวใหม่**

จากการศึกษาเบื้องต้นโดยการสอบถามจากเครือข่ายงานวิจัยของมหาวิทยาลัย สำนักเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น พบว่า มีครู/อาจารย์ที่มีศักยภาพและมีความสนใจการศึกษาแนวใหม่ สนใจในการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งครู/อาจารย์ ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวมีอยู่บ้างนั้น ส่วนใหญ่มักไม่แสดงตัวให้ปรากฏเด่นชัดมากนัก อย่างไรก็ตาม ในการจัดประชุมครูหลังจากการคัดเลือกผู้รับทุน โครงการฯ ได้พบครูหลายท่านที่เข้าข่ายดังกล่าว

- **การจัดประชุมทีมประสานงาน**

โครงการฯ ได้จัดประชุมทีมประสานงานทุกภาคส่วนเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาพรวม เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ต่างๆ ในการดำเนินงานและเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ผลที่ได้รับคือ การรับทราบจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียนในแต่ละจังหวัด

- **การเชิญชวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ**

โครงการฯ ได้เริ่มผลิตเอกสารประกอบด้วย หนังสือเชิญชวนถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบทั้ง 7 จังหวัด พร้อมทั้งได้แนบโปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์เพื่อให้โรงเรียนติดประกาศ โดยเป็นโปสเตอร์ที่ใช้ภาษาต่างๆ เป็นแนวภาษาที่น่าจะดึงดูดเด็กในวัยซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละจังหวัดเพื่อให้ช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ หลังปีใหม่ประมาณ 2 สัปดาห์ โครงการฯ ได้ติดตามผลไปยังโรงเรียนต่างๆ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าประมาณ 70% แจ้งว่ายังไม่ได้รับเรื่อง แต่เมื่อได้รับการยืนยันจากโครงการฯ ถึงการส่งหนังสือแจ้งไปแล้ว จึงได้ทราบว่า ทั้งสองหน่วยราชการไม่ได้ใส่ใจในหนังสือที่ส่งไปเท่าที่ควร เอกสารยังไม่ถึงมือกลุ่มเป้าหมาย คือครูและนักเรียน

การเสวนาในหัวข้อเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและออกสื่อ
เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เชิญชวนและชี้แจงให้ครู อาจารย์ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ

การเสวนาในหัวข้อเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและออกสื่อ
เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เชิญชวนและชี้แจงให้ครู อาจารย์ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ

เหตุผลที่โรงเรียนเข้าร่วม / ไม่เข้าร่วมโครงการ

โครงการได้เปลี่ยนวิธีการติดต่อโดยเดินทางไปพบผู้อำนวยการโรงเรียนต่างๆ หรือติดต่อทางโทรศัพท์เพื่ออธิบายรายละเอียดของโครงการยุววิจัยฯ การได้พบปะเห็นหน้าเห็นตาเห็นความตั้งใจได้ผลกว่าการติดต่อโดยใช้เอกสารเป็นอย่างมาก โรงเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น

แม้ว่าจะมีความเข้าใจเบื้องต้นถึงคุณประโยชน์ของโครงการฯ แต่โครงการฯ กลับพบว่าโรงเรียนยังคงมีตามหัวน้เกรงกับคำว่า “วิจัย” และ “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” ถึงแม้จะไม่ใช่วิจัยใหม่สำหรับโรงเรียน เพราะกระทรวงศึกษาธิการได้เคยสั่งให้โรงเรียนบรรจุทั้งสองเรื่องไว้เป็นนโยบายมาเป็นเวลากว่า 10 ปีแล้วก็ตาม ครูและผู้บริหารโรงเรียนหลายท่านยังมองว่างานดังกล่าวเป็นเรื่องยากไปเสียทุกสิ่ง จึงทำให้โรงเรียนไม่คุ้นชิน ไม่มีแนวร่วม ไม่มีเวลา และ/หรือไม่ชอบที่จะทำ และขอเลือกวิธีอื่นๆ แบบดั้งเดิมในการสอนนักเรียนต่อไป

ด้วยเหตุนี้ จึงมีโรงเรียนเสนอโครงการฯ มาให้พิจารณาเป็นจำนวนน้อยกว่าเป้าหมายที่วางไว้ จากการทำงานกับโรงเรียนในขั้นตอนนี้พบว่า โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ นั้น ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมาก ส่วนหนึ่งเคยทำงานหรือกำลังทำงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกันนี้มาบ้างแล้ว ครูกลุ่มนี้จะกระตือรือร้น ชักชวนนักเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ บางโรงเรียนแม้ว่าจะได้รับทุนจำกัด ก็ไม่เป็นอุปสรรค ขอเข้าร่วมทำงานโดยรับเงินเดือนจะไม่เพิ่มทุน และมีข้อสังเกตว่าในครูกลุ่มนี้นอกจากจะเป็นครูทางสังคมศาสตร์ และครูภาษาไทยแล้ว ยังมีครูภาษาอังกฤษ และครูวิทยาศาสตร์เข้าร่วมโครงการฯ ด้วย ครูอีกส่วนหนึ่งแม้ไม่เคยมีประสบการณ์ แต่เห็นความสำคัญ จึงสมัครเข้ามา

ครูส่วนหนึ่งเล่าให้ทีมวิจัยฟังว่า “ไม่เคยมีโอกาส” “ไม่เคยได้ทุน” “ไม่เคยได้รับการเชิญชวนถึงตัวเช่นนี้มาก่อน” จึงมีความภูมิใจและยินดีมาก ครูกลุ่มนี้มีจำนวนไม่น้อยที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ อย่างไรก็ตาม พบว่าครูที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ได้ให้เหตุผลว่างานล้นมือ / ไม่มีเวลา เงินทุนจำนวนน้อยไม่สนใจและหาให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการไม่ได้ เป็นต้น

● “ช่างเผือกโหลงใหม่”

นักเรียนผู้เสนอโครงการฯ ได้รับการขนานนามว่าเป็น “ช่างเผือกโหลงใหม่” ในโครงการนำร่องครั้งนี้ โดยขออิม คำว่า “ช่างเผือก” ที่เป็นคำศัพท์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลให้เกียรติแก่นักเรียนสายวิทยาศาสตร์ ผู้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยในระดับ ป.ตรี – ป.เอก เพื่อพัฒนานักวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยในอนาคต ซึ่งศัพท์คำนี้เป็นที่ชื่นชอบของนักเรียนผู้รับทุนในโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเช่นกัน

นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่เน้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.4 – ม.6 เป็นหลัก ในช่วงชั้นปีดังกล่าวนี้ มีการรวมกลุ่มหลายแบบ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มในช่วงชั้นเดียวกันห้องเดียวกัน เช่น กลุ่ม ม.6 กลุ่ม ม.5 กลุ่ม ม.4 มีบางโครงการเป็นส่วนน้อย ที่คละช่วงชั้นระหว่าง ม.4 - ม.6 นักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเรียนดี มีกิจกรรมของโรงเรียนมาก กลุ่ม ม.6 จะมีกิจกรรมการสอบ (แคะ เพาะ) เป็นระยะ มี

กิจกรรมเรียนพิเศษ กลุ่มที่ทำงานวิจัยได้เพิ่มที่จึงเป็นกลุ่ม ม.4 และ ม.5 กลุ่มนี้ค่อนข้างระหว่างกลุ่มเรียนดีและบางกลุ่มที่ครูขนานนามว่าเป็น “เด็กหลังห้อง” เข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตามทีมพิจารณาเห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสอาจจะยังไม่มีความพร้อม และมีพื้นฐานทางวิชาการต่างกับโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงไม่เข้าข่ายการพิจารณาตั้งแต่ต้น ยกเว้นโรงเรียนในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีศึกษานิเทศก์รับรองมาตรฐานและประชาสัมพันธ์ให้อย่างทั่วถึง ทีมวิจัยจึงเห็นชอบและรับเข้าโครงการฯ

สรุปรวมแล้วมีโรงเรียนเสนอโครงการมาจำนวนรวมทั้งสิ้นในงวดแรก (สิ้นเดือนพฤษภาคม 2552) จำนวน 80 โรงเรียน และได้ขยายเวลาเพิ่มอีก 2 สัปดาห์ มีโครงการเพิ่มมาอีก 8 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 88 โรงเรียน จากแผนเดิม 140 โรงเรียน

ต่อมาเมื่อโครงการขยายเวลาการรับสมัครออกไปอีกระยะหนึ่งโดยได้เปิดโอกาสให้โรงเรียนขยายโอกาสเข้าร่วมโครงการ จึงมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นอีก 11 โรงเรียน และละสิทธิ์ 1 โรงเรียน ทำให้คงเหลือ 98 โรงเรียน ในจำนวนนี้มีโรงเรียนจำนวน 12 โรงเรียน ที่เห็นว่าเงินทุนไม่ใช่เรื่องสำคัญแม้โรงเรียนจะได้ทุนเดียว แต่ครู/นักเรียนอยากร่วมโครงการด้วยจึงได้เสนอขอเข้าร่วมโดยไม่รับทุน สรุปแล้วจึง มีผลงานการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลางรวมทั้งสิ้น จำนวน 114 โครงการ มีครู/อาจารย์ที่ปรึกษา ที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 123 คน มีผู้วิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรือ “ช่างเผือก” กระจายอยู่ทั่วทั้ง 7 จังหวัดภาคกลาง จำนวน 543 คน

ตารางรวมผลการให้ทุนสนับสนุนโรงเรียนทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง
รวมโรงเรียนที่ได้รับทุนทั้ง 7 จังหวัด จำนวน 98 โรงเรียน และ 114 โครงการ ดังต่อไปนี้

ที่	รหัสโครงการ	จังหวัด	อนุมัติรอบแรก				อนุมัติรอบสอง				อนุมัติรอบสาม				รวม			
			ทุน	โครงการ	ครู	นักเรียน	ทุน	โครงการ	ครู	นักเรียน	ทุน	โครงการ	ครู	นักเรียน	ทุน	โครงการ	ครู	นักเรียน
1		ราชบุรี	15	17	16	81	5	5	5	25	0	-	-	-	20	22	21	101
2		นครปฐม	15	20	20	99	4	4	6	19	1	1	1	5	20	25	27	123
3		กาญจนบุรี	17	18	18	84	0	0	0	0	3	1	1	5	20	21	19	89
4		เพชรบุรี	12	16	18	64	0	0	0	0	0	-	-	-	12	16	18	64
5		สุพรรณบุรี	12	13	14	60	0	0	0	0	1	1	1	5	13	14	15	65
6		สมุทรสาคร	5	6	16	23	0	0	0	0	2	3	2	8	7	9	18	31
7		สมุทรสงคราม	4	7	11	32	0	0	0	0	2	2	2	10	6	9	13	42
รวม			80	97	103	443	9	9	11	44	9	8	7	33	98	114	121	520

กลางทาง

- ค่ายปฏิบัติการเรียนรู้
- การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือการวิจัย
- เวทีติดตามงานวิจัย
- เวทีรายงานความก้าวหน้าจังหวัดต่างๆ
- เวทีพิเศษ : ยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นขึ้นเวทีประชุมวิชาการ

● การถ่ายปฏิบัติการเรียนรู้

โครงการฯ พิจารณาเห็นว่าในการทำงานกับเด็กวัยรุ่นนั้น แตกต่างกับเด็กวัยอื่น งานในโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ถ้าผู้ดำเนินงานไม่เข้าใจอาจฟังดูเป็นเรื่องยากลำบาก น่าเบื่อ และซับซ้อน ซึ่งต้องให้ทั้งความรู้และทักษะใหม่เกี่ยวกับกระบวนการทำงานและการสร้างทักษะการวิจัยด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในการทำงาน โครงการฯ มีความประสงค์ที่จะให้ผู้รับทุน ได้ตั้งหลักด้วยความเข้าใจตั้งแต่แรก จึงได้พิจารณานำ “กระบวนการในการจัดกิจกรรมเข้าค่าย เข้ามาใช้ในการปฏิบัติการเรียนรู้ให้ครูและเยาวชน ทั้งให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้ เสริมทักษะ และเจือด้วยความสนุกสนาน” นำโดยคณะละครมะขามป้อม

ทำไมจึงเป็นกลุ่มละครมะขามป้อม?

โครงการฯ พิจารณาเห็นว่า กลุ่มละครมะขามป้อมมีประสบการณ์การทำงานกับเยาวชนมาเป็นเวลานาน โดยเน้นวิธีการเรียนรู้รูปแบบใหม่คือ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Experimental learning and active learning) หลังจากนั้นจึงนำสู่กิจกรรมเพื่อเข้าใจเรื่อง และเลือกใช้วิธีศิลปศึกษาในการทำกิจกรรม ด้วยวิธีดังกล่าวนี้จะทำให้ได้ใจเด็กวัยรุ่น ได้ให้ข้อมูลและทักษะที่จำเป็น ที่สำคัญคือ จุดประกายเพิ่ม “ความมีชีวิต” ในการทำงานให้แก่นักวิจัย

โดยปกติกิจกรรมค่ายมักใช้เวลา 2 วัน 1 คืน เพื่อจะได้มีเวลาช่วงเย็นทำกิจกรรมฝึกหัดเก็บข้อมูลภาคสนามจากพื้นที่จริง และมีกิจกรรมเพื่อทำความรู้จักกัน และรวมพลังงานทำงานกันเป็นกลุ่ม แต่เมื่อได้ปรึกษาครูในโรงเรียนของพื้นที่นั้นๆ พบว่า ไม่สะดวกในการจัดการนำนักเรียนมาค้างแรม ประกอบกับต้องเพิ่มงบประมาณในการจัดการหลายเรื่อง ดังนั้น โครงการฯ จึงได้ร่วมกับกลุ่มละครมะขามป้อมประยุกต์กิจกรรม ตัดทอนเวลาเพียงเหลือ 1 วัน แต่ยังคงรูปแบบกระบวนการค่ายไว้ และเพิ่มเวลาสำหรับกิจกรรม “พบนักประวัติศาสตร์รุ่นใหญ่” คือ รศ.ดร.สุนทร ชูตินทรานนท์ และผศ.อดิสร หมวกพิมาย ที่ให้เวลาและให้คำแนะนำอย่างเต็มที่สำหรับกิจกรรมค่ายยุววิจัยฯ

โครงการยุววิจัยฯ ได้จัดค่ายในการปฏิบัติการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งหมดรวม 6 ค่าย สำหรับ 7 จังหวัดเครือข่าย โดยรวมจังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาครไว้ด้วยกัน โครงการฯ ได้ตกลงกับกลุ่มละครมะขามป้อมขอทดลอง 2 ค่ายแรกที่จังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี ก่อน เพื่อเป็นการทดลองเบื้องต้น ถ้าได้ผลดีก็จะดำเนินงานค่ายอื่นๆ ต่อไป

ปรากฏว่าในการจัดกิจกรรมเข้าค่ายเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่จัดขึ้นในขั้นตอนของการทดลองในจังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรีนี้ ได้ผลดีเกิดตามความคาดหมาย เป็นที่พึงพอใจของครู ยุววิจัย ทีมงาน และนักประวัติศาสตร์รุ่นใหญ่เป็นอย่างมาก เพราะสามารถสร้างความรู้ กระตุ้นความคิด ซ้อมปฏิบัติงานภาคสนาม (ห้องประชุม) นับเป็นก้าวแรกที่ยุววิจัยและครูในแต่ละจังหวัดได้ทำความรู้จักกัน และสร้างความพร้อมในการวิจัยให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อีกด้วย

โดยสรุปแล้วโครงการยววิจัยฯ ภาคกลาง จึงได้จัดค่ายยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลางนำโดยคณะละครมะขามป้อม เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับครู และยววิจัยต่อไปอีกจำนวน 6 ค่าย ตามวันและจังหวัด ดังตารางต่อไปนี้

วันที่	จังหวัด	สถานที่
23 พ.ค. 2552	ราชบุรี	โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์
24 พ.ค. 2552	กาญจนบุรี	มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตไทรโยค
30 พ.ค. 2552	นครปฐม	มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
31 พ.ค. 2552	สุพรรณบุรี	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
6 มิ.ย. 2552	สมุทรสงคราม/สมุทรสาคร	มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
7 มิ.ย. 2552	เพชรบุรี	วัดใหญ่สุวรรณาราม

รศ.ดร.สุเนตร ชุตินทรานนท์ เข้าร่วมกิจกรรม “ค่ายปฏิรูปการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

และให้ความรู้การเกี่ยวกับการวิจัยด้านประวัติศาสตร์แก่ยุววิจัยฯ จังหวัดต่างๆ

ดำเนินการจัดกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติการเรียนรู้โดยวิทยากร
และสร้างความสนุกสนานสอดแทรกความรู้โดยคณะละครมะขามป้อม

ยุววิจัยฯ ภาคกลางได้ร่วมกิจกรรม แสดงความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติการจริง

นักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมกับคณะละครมะขามป้อม และได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการวิจัยทางประวัติศาสตร์กับ รศ.ดร.สุเนตร ชุตินทรานนท์ เพื่อที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ

ผศ.อดิสร หมวกพิมาย จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เสริมศักยภาพการวิจัยด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอย่างเป็นกันเองกับยุววิจัยฯ

นอกจากโครงการฯ จะได้เสริมทักษะการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับนักเรียนเพื่อการเป็นยววิจัยฯ ที่มีคุณภาพแล้ว โครงการฯ ยังได้จัดกิจกรรมการเข้าค่ายประชุมครูที่ปรึกษาในทุกจังหวัด เพื่อพัฒนาและปรับปรุงโครงการฯ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา และการพัฒนาโจทย์ยววิจัยให้ครู / อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ ได้มีความรู้ความชำนาญและเป็นที่ปรึกษาโครงการฯ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดแบ่งกิจกรรมเสริมให้กับทุกจังหวัด

ครู อาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะการวิจัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมอง กระบวนการวิจัย กลวิธีในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีประสิทธิภาพในการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

- **การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือการวิจัย**

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์แนวใหม่ที่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นการศึกษาที่มุ่งศึกษาวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นต่างๆ โดยมีชาวบ้านเป็นศูนย์กลาง ซึ่งต่างจากการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับศูนย์กลางของอำนาจรัฐหรือประเทศ การศึกษาประวัติศาสตร์รูปแบบนี้ทำให้เห็นเรื่องราว บทบาท และการเปลี่ยนแปลงของผู้คนและท้องถิ่นอย่างชัดเจน ซึ่งในทัศนะของศรีศักร วัลลิโภดม (2552) มองว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต (Living history) และเป็นประวัติศาสตร์สังคม (Social history) คนในท้องถิ่นเป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์ของตัวเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นโดยตรง เนื่องจากเรื่องราวของท้องถิ่นที่ผ่านกาลเวลา แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ของคนในชุมชน ประสบการณ์ที่คนมีร่วมกัน ทั้งการต่อสู้และสยบยอม ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความภาคภูมิใจ และนำไปสู่พลังของชุมชนที่จะปกป้องรักษาท้องถิ่นของตนเอง

ที่ผ่านมาการศึกษาและการเขียนตำราประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ยังเป็นการดำเนินการโดยนักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้เรื่องท้องถิ่นหากผู้ศึกษาเป็นคนในท้องถิ่นและได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เด็กก็จะเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างมั่นคงในระยะยาว การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นวิธีการหนึ่งที่สรรสร้างให้เยาวชนมีสำนึกรักและเกิดความรู้สึกพันพันกับท้องถิ่นของตนเอง สนับสนุนให้เด็กนักเรียนชั้นมัธยมปลายได้เข้าร่วมวิจัย โดยมีครูเป็นผู้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งโครงการนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่กระตุ้นให้เยาวชนหันมาสนใจเกี่ยวกับเรื่องราว ความเป็นมา และความเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นจุดเชื่อมโยงให้คนรุ่นใหม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าของประเพณีท้องถิ่น พิธีกรรม ความเชื่อ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ภูมิปัญญาของบรรพชน ซึ่งจะก่อให้เกิดสำนึกรัก ความหวงแหนและมองเห็นเกียรติประวัติและศักดิ์ศรีของท้องถิ่นตนเอง อันจะนำไปสู่พลังในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นตำราชีวิตที่ต้องการคนเล่า แต่การที่จะเล่าได้นั้นแน่นอนว่าต้องมาจากความทรงจำ ที่ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ความจำ เนื่องจากมีความหมายที่มากมายและลึกซึ้งกว่านั้น เป็นความทรงจำที่ผ่านความรู้สึก ประสบการณ์ ความคิด และกาลเวลาของผู้เล่าที่ผูกติดอยู่กับเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างตนเองผู้คนและท้องถิ่น จากการดำเนินโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้ ผลการวิจัยที่เป็นเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ไม่ได้ถูกนำมากล่าวในที่นี้ แต่สิ่งที่ถอดมาจากกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้เห็นแง่มุมว่าความรู้ในท้องถิ่นที่มาจากความทรงจำนั้นก่อให้เกิดผลพวงอันเป็นรากฐานสำคัญต่อชุมชนอย่างไร

การทำ “คนใน” ให้เป็น “คนในท้องถิ่น”

นักวิชาการด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยามักพูดว่า การศึกษาเรื่องของชุมชนให้ลึกซึ้งนั้น ตั้งมีมุมมองแบบ “คนใน” (emic view หรือ insider's view) ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวิถีคิด การตีความ และการแสดงออกของคนในวัฒนธรรมนั้นๆ ได้อย่างใกล้เคียงข้อเท็จจริง (Pike, 1993; Whitehead, 2005) หรือที่ศรีศักร วัลลิโภดม (2552) เรียกว่า “ประวัติศาสตร์นิพนธ์ของคนใน” ที่ผ่านมาการศึกษาประวัติศาสตร์มักเป็นนักวิชาการหรือนักประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นคนภายนอกชุมชนเป็นผู้ศึกษาและบันทึกประวัติศาสตร์ แม้เป็นเรื่องท้องถิ่นของตนเองแต่เมื่ออ่านแล้วยังรู้สึกห่างไกลและไม่เกี่ยวข้อง ระบบการศึกษาที่ผ่านมาเน้นให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งที่ เป็นสากล เป็นศูนย์กลาง แต่รู้เรื่องที่ใกล้ตัวน้อยจนน่ากังวล โครงการในครั้งนี้พบว่าการสนับสนุนให้เยาวชนศึกษาท้องถิ่นของตนเองสิ่งที่ได้นั้นเกิดดอกผลที่ออกมา มากกว่าข้อมูลที่ได้จากการบันทึกหรือข้อมูลแบบคนใน แต่เป็นการทำให้คนในเป็น “คนในท้องถิ่น” เด็กได้ศึกษาเรื่องราวของตนเองในฐานะคนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้

ความเป็นมาเป็นไปของชุมชน ได้ร่วมแบ่งปันความทรงจำเกี่ยวกับสิ่งที่ชุมชนได้มาและสูญเสียไป เกิดการถกทอดความผูกพันระหว่างเด็กกับท้องถิ่น

ในเบื้องต้นกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้ทำให้เด็กได้หันกลับมามองท้องถิ่นของตัวเองมองสิ่งใกล้ตัว แทนการมองข้ามอย่างเคยชิน ดังที่นักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 70 ได้สะท้อนให้ฟังว่า

“...กว่าเราจะได้เรื่องที่เรานึกถึงก็เหนื่อยใจไปตามๆ กัน เพราะเรื่องที่เรานึกโรงเรียนอื่นก็เลือกทำไปหมดแล้ว เราจึงมาคิดถึงเรื่อง เกลือ เพราะอยู่ใกล้ตัวเราที่สุดและอยู่หน้าโรงเรียนเรา นี่เอง แต่เราไม่ได้นึกถึงทั้งๆ ที่พ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อาของเราได้รับจ้างหาบเกลือ โกลยเกลือ ตัวเราเองช่วงปิดเทอมก็ไปรับจ้างกรอกเกลือเหมือนกัน พวกเราจึงคิดได้ว่าเรามองข้ามสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเรา ทั้งๆ ที่คืบก็เกลือ สอกก็เกลือ...”

เช่นเดียวกันนักเรียนโรงเรียนศรัทธาสมุทรที่เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้เริ่มต้นคว้าเรื่องประเพณีตักบาตรขนมครก “คนที่ได้ยื่นอาหั่วเราเพราะคิดเป็นเรื่องแปลก คนสมุทรสงครามเองเท่าที่สอบถามต่างก็พูดเป็นเสียงเดียวกันว่าไม่รู้ว่ามีประเพณีนี้ในจังหวัด ทำให้เราเกิดความภาคภูมิใจเหมือนกันที่ได้เปิดกรูความรู้เรื่องนี้ด้วยมือเรา”

นอกจากเด็กจะหันมาสนใจเรื่องใกล้ตัวแล้ว ยังกระตุ้นให้เด็กได้ตั้งคำถามกับท้องถิ่นของตัวเอง “ทำไมรูปแบบการทำนาเกลือจึงเปลี่ยนไป คนทำนาเกลือและพื้นที่นาเกลือลดลง ทั้งๆ ที่ปัจจุบันมีเครื่องมือเครื่องมือที่ทันสมัย” (ยูวิจัยโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 70) การหาคำตอบก่อให้เกิดการรู้จักตนเอง บอกได้ว่าเรคือใคร รู้จักรากเหง้าของตัวเอง ทำให้สามารถเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ อันนำไปสู่ความเข้าใจท้องถิ่นมากขึ้น

“...และเมื่อเราได้มา ณ จุดนี้ ทำให้พวกเราอดคิดไม่ได้ว่าชีวิตความเป็นอยู่ของชาวดำบลแหลมใหญ่ช่างอยู่อย่างเรียบง่ายเสียจริง ทุกวันก็ออกไปหาปลาในทะเลกลับบ้านมาก็อยู่กับครอบครัว ไม่มีการแก่งแย่งกันทำมาหากินเหมือนคนในเมือง มีทะเลที่เปรียบเสมือนธนาคารธรรมชาติที่เรานำสัตว์น้ำไปฝากไว้ และเมื่อถึงเวลาจำเป็นต้องใช้ เราก็จะไปถอนออกมา...” (ยูวิจัยโรงเรียนศรัทธาสมุทร)

การเรียนรู้ชีวิตอย่างคนในยังทำให้เกิดอารมณ์ร่วม เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับท้องถิ่น จึงไม่เป็นเพียงแค่ได้รู้ แต่ก่อเกิดจิตสำนึกในฐานะ “คนในท้องถิ่น” ดังเช่นที่นักเรียนโรงเรียนอัมพวันวิทยาลัยกล่าวว่า “หากหอยหลอดที่เคยเลี้ยงปากเลี้ยงท้องผู้คนและเป็นวลีขึ้นต้นคำ

ขวัญจังหวัดสมุทรสงครามได้หายไปจากคอน เราจะอย่างไร จะเกิดอะไรขึ้นต่อจากนั้น นี่หรือคือความต้องการของเรา ชาวแม่กลอง”

การที่เด็กได้มีโอกาสมองเรื่องท้องถิ่นตัวเอง ตั้งคำถามกับสิ่งที่เห็น หาคำตอบจากคนที่คุ้นเคย บางคนอาจเป็นญาติพี่น้องหรือแม้แต่ไม่รู้จักแต่น้อยที่สุดก็รู้ว่าเป็นคนจังหวัดเดียวกัน กระบวนการเหล่านี้ทำให้เกิดความเข้าใจและสำนึกร่วมในฐานะคนในท้องถิ่นมากขึ้น

สนามวิจัย : พื้นที่สำหรับยูววิจัยวัยทีน

การดำเนินงานวิจัยที่เน้นการปฏิบัติงานภาคสนามนั้น เป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับโรงเรียนครู และเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แม้ว่าในปัจจุบันนี้กระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนให้โรงเรียนพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ ณ “แหล่งเรียนรู้” ต่างๆ ทั้งทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งรูปแบบของการเรียนรู้ก็ไม่ต่างจากในห้องเรียนเท่าใดนัก เพียงแต่ในแหล่งเรียนรู้มักจะมีวิทยากร เช่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้นำชุมชนเป็นผู้นำชมและเป็นผู้บรรยายหลักแทนครู แม้บางโรงเรียนจะจัดให้มีกิจกรรมเสริมเช่นการตอบคำถามชิงรางวัล การแข่งแรลลี่ ฯลฯ ก็ตาม แต่การเรียนรู้ของนักเรียนยังคงได้มาจากการฟังเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นจึงมีความแตกต่างจาก “สนามวิจัย” ในโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

“สนามวิจัย” ก็คือชุมชนที่เด็กเลือกเป็นพื้นที่ศึกษา เด็กและครูเล็งเล็งความรู้สึกที่จะออกวิจัย ในสนามว่า ครั้งแรกๆ เด็กวัยนี้จะตื่นเต้นตั้งแต่ได้เตรียมตัวออกสนาม เด็กๆ เริ่มสนุกตั้งแต่การเตรียมเสื้อผ้า รองเท้า สมุด ดินสอ เครื่องอัดเทปเสียง mp3 กล้องถ่ายรูป ฯลฯ รวมทั้งการได้เป็นนักเรียนกลุ่มพิเศษที่ได้ออกไป “วิจัย” นอกโรงเรียน ทำให้ความกังวลถึงภารกิจสำคัญในการปฏิรูปงานภาคสนามทั้งในเรื่องโจทย์วิจัย ประเด็นคำถาม รวมทั้งกระบวนการการวิจัยที่เกิดขึ้นเป็นระยะๆ นั้นคลายตัวลงชั่วคราว

แม้ว่าในปัจจุบันนี้สังคมจะให้ความสนใจแก่เด็กเพิ่มขึ้นกว่าเดิม โดยสร้าง “พื้นที่” สำหรับเด็กขึ้นหลายอย่าง ทั้งพื้นที่สาธารณะ เช่น สนามเด็กเล่น สนามกีฬา ศูนย์เยาวชนต่างๆ รวมทั้ง พื้นที่ทางสังคมที่让孩子เข้าถึงได้ง่าย และสามารถสร้างกิจกรรมได้เอง เช่น ชมรม/กลุ่มเยาวชนโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการด้านภัยยาเสพติด To be number one ค่ายเยาวชนในลักษณะต่างๆ รวมทั้งพื้นที่สื่อสาธารณะที่让孩子ทั้งค้นคว้าหาองค์ความรู้/ความบันเทิงได้ตามความสนใจ ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กผลิตและสร้างสรรค์สื่อออนไลน์ใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองอีกด้วย

พื้นที่เหล่านี้ทำให้เด็กได้ทั้งพื้นที่ เวลา และโอกาสในการทำสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ทั้งตนเองและสังคม นับเป็น “พื้นที่ดี” ในสังคมไทยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคกลาง ซึ่งมีผู้สนับสนุนให้

สร้างสรรค์พื้นที่ดีเหล่านี้ทั้งในส่วนองค์กรของรัฐ เอกชน องค์กรของรัฐ เอกชน องค์กรการกุศล ต่างๆ มากมาย

สำหรับ “สนามวิจัย” นั้น เป็น “พื้นที่ดี” อีกลักษณะหนึ่งที่มีทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้ง ภูเขา แม่น้ำ ที่ราบ ป่าไม้ ฯลฯ มีทั้งสถานที่ บ้านเรือน วัด โบสถ์ ชุมชน ฯลฯ ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น หลายยุคหลายสมัย หลายชั่วอายุคน สามารถใช้เป็นหลักฐานเพื่อสืบค้นร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ในท้องถิ่นได้ ที่สำคัญคือ ยังมีผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้คนในสังคมเป็นหลักฐานสำคัญที่ยังมีชีวิตอยู่พร้อมกับ “ความทรงจำ” ถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาในอดีตอยู่ด้วย ชุมชนจึงเป็นพื้นที่ดี ที่ทีมยุววิจัยวัยทีนซึ่งเป็น ช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามโจทย์ที่ให้มาได้ดี เป็น อย่างดี

● เวทีติดตามงานวิจัย

หลังจากที่ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้พัฒนาโจทย์วิจัยและได้รับคำแนะนำจาก อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเนตร ชุตินทรานนท์ และผู้ช่วย ศาสตราจารย์อติพร หมวกพิมาย แล้ว โครงการฯ ได้มีการประชุมหารือเพื่อวางแผนการติดตาม ความก้าวหน้าและหนุนเสริมศักยภาพของทีมยุววิจัยในแต่ละจังหวัด โดยได้แบ่งเวลาออกเป็นช่วง ต่างๆ และโครงการได้จัดกิจกรรมการติดตามผลการดำเนินงาน โดยจัดเป็นเวทีให้นักเรียนเล่าถึงการ พัฒนาประเด็นหัวข้อที่ปรับปรุงใหม่ตามคำแนะนำของวิทยากร และครูผู้ประสานงานโครงการฯ เล่าถึงการเตรียมทบทวนเอกสาร เตรียมหัวข้อในการเก็บข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูล โดยแบ่งเป็นกลุ่ม โรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกัน กลุ่มละ 5 - 6 โรงเรียน มีครูที่ปรึกษาและผู้ประสานงานช่วยกันให้ คำแนะนำ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกันในแต่ละกลุ่มตาม ตารางรายละเอียดการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

วันที่	จังหวัด
24 – 25 มิถุนายน 2552	กาญจนบุรี
27 – 28 มิถุนายน 2552	ราชบุรี
29 มิถุนายน 2552	สุพรรณบุรี
30 มิถุนายน 2552	นครปฐม
10 กรกฎาคม 2552	สมุทรสาคร
14 – 15 กรกฎาคม 2552	เพชรบุรี,สมุทรสงคราม

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาศักยภาพยุววิจัยและครูที่ปรึกษา ทีมงานได้แบ่งช่วงเวลาเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานที่ประชุมกันไว้ โดยจัดเวทีให้ยุววิจัยแสดงบทบาทเต็มที่ในการนำเสนอความก้าวหน้าของการทำงาน

เวทีที่ 1-2

ในช่วงนี้ยุววิจัยในแต่ละจังหวัดได้ชักชวนการทำงานวิจัยภาคสนามกับอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ออกสำรวจพื้นที่ศึกษาในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ เตรียมหาบุคคลที่จะให้ข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษา เตรียมตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับการวิจัยและได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาและประเด็นวิจัย

ผู้ประสานงานแต่ละจังหวัดได้ติดตามผลการดำเนินงานตามวัน เวลาที่ได้นัดหมายไว้เบื้องต้น ซึ่งโรงเรียนที่เป็นเจ้าภาพที่เอื้อเพื่อสถานที่ ส่วนใหญ่จะใช้ห้องประชุมของโรงเรียน โรงเรียนบางแห่งมีการเปิดเวทีอย่างเป็นทางการ มีท่านผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการออกมาต้อนรับและให้กำลังใจแก่ทีมยุววิจัยของแต่ละโรงเรียนเป็นอย่างดี บางแห่งก็จัดแบบง่ายๆ มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง ในเวทีนั้นยุววิจัยได้เป็นเจ้าของเวที แต่ละทีมได้ออกมานำเสนอการดำเนินงานอย่างเต็มที่ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาจะคอยช่วยเสริมเพิ่มเติมข้อมูลในภายหลัง จากนั้นทีมงานผู้ประสานงานโครงการยุววิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะ ทีมยุววิจัยแต่ละโรงเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ทำความรู้จักและเริ่มสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกันจากกิจกรรมดังกล่าวนี้

ผลของการดำเนินการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของยุววิจัยในช่วงนี้พบว่า ยุววิจัยส่วนใหญ่จะพึ่งพา Web site ในการสืบค้นหาข้อมูลเบื้องต้น ยุววิจัยเล่าว่า ใน web มีสาระความรู้หลายอย่างที่อยากรู้ มีความน่าเชื่อถือและเป็นวิชาการมากสามารถที่จะค้นคว้าได้อย่างรวดเร็วกว่าแหล่งอื่นๆ หลายคนบอกว่าในห้องสมุดไม่มีหนังสือที่ตรงกับหัวข้อ จึงเป็นข้อจำกัดในการค้นหาเอกสารพอสมควร

อาจารย์จากทีมประสานงานจังหวัด ลงพื้นที่ติดตามและให้คำปรึกษาแก่เครือข่ายยุววิจัยฯ

จากการสอบถามครูที่ปรึกษาและยุววิจัยได้ความว่า ในการออกภาคสนามครั้งแรกๆ ยุววิจัยรู้สึกตื่นเต้นมาก ที่จะได้ออกไปศึกษานอกโรงเรียนแบบเป็นกลุ่ม อาจารย์ที่ปรึกษาบางท่านบอกว่า ครูเองก็ตื่นเต้นเช่นเดียวกันกับเด็กนักเรียน การเข้าพื้นที่นั้นหลายโครงการเริ่มจากการติดต่อผู้นำท้องถิ่น เช่น อบต. หรือผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ช่วยแนะนำ เกี่ยวกับเรื่องราวและข้อมูลที่จะทำการวิจัย รวมทั้งบุคคลต่างๆ ที่ผ่านเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และสามารถเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ได้ บางโครงการเริ่มต้นเอง จากการสำรวจผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน หลายคนพบว่าผู้ใหญ่ในชุมชนบางท่านหลงลืมเหตุการณ์และพูดไม่รู้เรื่องเสียแล้ว ดังนั้นจุดเริ่มต้นในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้หลายโครงการจึงได้ใช้เวลานานมากในการเริ่มต้นเนื่องด้วยประสบปัญหาอุปสรรคต่างๆ

“พวกเราได้รู้ว่าการที่เครื่องมือต่างๆ หายไปนั้นเพราะอะไรและเกิดจากอะไร การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นโดยไม่สนใจอนุรักษ์ด้วยเห็นแก่ตัวได้ทำให้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีค่าอย่างแม่น้ำสุพรรณ อันเป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำท่าจีน ซึ่งเป็นลุ่มน้ำขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ ที่มีความอุดมสมบูรณ์อย่างยิ่งในอดีตต้องเสื่อมโทรมลงอย่างยากเกินเยียวยา ทำให้ประชากรจำนวนมากของลุ่มน้ำแห่งนี้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควรจะเป็น”(ยุววิจัยโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 7 จ.สุพรรณบุรี)

“การทำความเข้าใจกับเรื่องที่ทำว่ามาถูกทางใหม่นี้คืออีกเรื่องที่เราพบเจอ ทางทีมงานผู้วิจัยต้องหาผู้ที่มีความรู้ในประเพณีไทยทรงดำซึ่งหาได้ยาก เวลาในการลงพื้นที่ของผู้ทำวิจัยหาค่อนข้างยาก เนื่องจากต้องทำกิจกรรมโรงเรียนและต้องเรียนหนังสือ จึงทำให้เวลาการทำงานของทีมเป็นไปได้ได้น้อยและต้องรวดเร็วในการทำงานเสมอ”(ยุววิจัยโรงเรียนสระยายโสม จ.สุพรรณบุรี)

“ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ส่วนมากจะเป็นเรื่องเวลา เพราะเนื่องจากเราเป็นนักเรียนสายวิทย์ มีงานและการบ้านค่อนข้างมาก จึงเป็นเรื่องยากที่จะปลีกเวลาไปสัมภาษณ์และอุปสรรคในการเดินทางก็มีมาก เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนบ้านอยู่คนละทางจึงลำบากมากกว่าจะรวมตัวกันได้ และประเด็นสุดท้ายก็เป็นเรื่องของการสื่อสาร เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นคุณย่าคุณยายมักจะใช้ภาษาไทยทรงคำในการสื่อสาร(แม้จะพยายามพูดภาษาไทยแล้วก็ตาม) ซึ่งบางครั้งกว่าที่เราจะสื่อสารกันเข้าใจก็ใช้เวลานาน(นายแสนภูมิ พงษ์สวัสดิ์)

“ในการลงพื้นที่ครั้งแรก แม้ว่าท้ายที่สุดพวกเราก็ยังหาข้อมูลไม่ได้ว่า ประตูดาร นั้นมาจากไหน แต่การไปลงพื้นที่ครั้งนี้ก็ทำให้พวกเราได้ค้นพบสถานที่ที่น่าสนใจในชุมชน รวมถึงวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สิ่งที่เราพบคือบ้านเรือนที่มีลักษณะเป็นห้องแถวเก่าทำด้วยไม้ ซึ่งคาดว่าจะสร้างขึ้นมาหลายทศวรรษ โชยกลิ่นไอความเก่าแก่ของชุมชนให้เราได้สัมผัส”(ยูวิจัยโรงเรียนกรรณสูตศึกษา จ.สุพรรณบุรี)

“ถึงแม้ว่าจะมีการเตรียมการในการทำแบบสัมภาษณ์หรือตั้งข้อคำถามเพื่อที่จะใช้ถามไว้ล่วงหน้าก็ตาม เมื่อเข้าไปในชุมชนการวางตัวหรือการสอบถามก็เป็นไปด้วยความลำบาก บางครั้งผู้อาวุโสหรือบุคคลในชุมชนก็ไม่ค่อยกล้าที่จะตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นมากเท่าที่ควร ในฐานะที่เป็นครูที่ปรึกษาโครงการ จึงได้แนะนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่ ต่อมายูวิจัยสามารถสอบถามเรื่องราวและสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในชุมชนได้ดีมากยิ่งขึ้น(ครูที่ปรึกษาโรงเรียนด่านช้างวิทยา จ.สุพรรณบุรี)

“ก่อนที่จะทำวิจัยเรื่องนี้ พวกเรายังไม่ค่อยรู้จักตลาดทรัพย์สินฯ ครั้งแรกที่อาจารย์แนะนำให้ทำงานวิจัยตลาดทรัพย์สินฯ พวกเราต่างก็สงสัยว่า ตลาดทรัพย์สินฯ อยู่ส่วนไหนของจังหวัดสุพรรณบุรี และไม่รู้ด้วยซ้ำว่าตลาดธรรมดาๆ แห่งนี้จะมีข้อมูลประวัติศาสตร์ให้พวกเราศึกษา วันแรกที่เราลงพื้นที่ พบว่าผู้คนในตลาดต่างมองพวกเราด้วยสายตาแปลกๆ ว่ามาทำไมกัน บางคนก็ถามว่าถ้าयरูปไปทำไม”(นางสาวกนกวรรณ ลำเลิศ ยูวิจัยโรงเรียนสวนกุหลาบ จ.สุพรรณบุรี)

“เราได้รับรู้ถึงปัญหาและประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับคือเป็นแหล่งทำมาหากิน เช่น จับปลา นำมารับประทานและแหล่งค้าขายจำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้มาเที่ยวชมบึงฉวาก ส่วนโทษคือชาวบ้านไม่สามารถใช้น้ำจากในบึงได้ จะใช้แต่ละทีต้องขอหรือลัก เพราะน้ำบริเวณโดยรอบของบึงมีน้อย เนื่องจากได้สูบเข้าไปไว้ในบึงจนหมด และชาวบ้านก็ไม่ค่อยชอบเพราะเป็นปัญหามากในการทำเกษตร การทำไร่และเลี้ยงสัตว์ และชาวบ้านยังสอนให้ลูกหลาน อย่าได้ไปเอารถเอาเปรียบใคร เพราะมันเป็นสิ่งไม่ดี”(นางสาวแก้วตา ชุมทอง ยูวิจัยโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 7 จ.สุพรรณบุรี)

คณะอาจารย์ผู้ประสานงานจังหวัด ลงพื้นที่
สังเกตกระบวนการวิจัยของยุววิจัยฯ ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม
รวมทั้งตั้งวงสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาที่พบ และช่วยกันแก้ไขให้ได้มาซึ่งข้อมูล

ตำรามีชีวิต: เชื่อมโยงเยาวชนกับคนหลายรุ่น

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นตำราชีวิตที่ต้องการคนเล่า ทุกคนในท้องถิ่นเป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์ เพราะทุกคนเป็นผู้ที่เคยปะทะสังสรรค์กับท้องถิ่น มีความทรงจำร่วมเกี่ยวกับเรื่องราวของผู้คนและท้องถิ่น ไม่ว่าคนนั้นเป็นใครหรือมีสถานะอะไร ทุกคนสำคัญเท่ากันในฐานะเจ้าของเรื่อง ประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตแหล่งข้อมูลสำคัญก็คือความทรงจำของผู้คนในท้องถิ่น กระบวนการศึกษาจึงเป็นการนำคนไปสัมผัสกับคนในท้องถิ่น ไม่ใช่เพียงแค่การค้นคว้าหาหลักฐานจากโบราณสถาน วัตถุหรือเอกสารเท่านั้น

แม้การเก็บข้อมูลในโครงการนี้เป็นช่วงเวลาสั้นๆ เพียงไม่กี่เดือน และมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้เด็กก็ไม่สามารถลงพื้นที่ได้บ่อย เนื่องจากต้องเรียนพิเศษเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย รวมทั้งมีกิจกรรมอื่นๆ ของทางโรงเรียนอีกมากมาย แต่จากการประมวลผลการเรียนรู้ของเด็กสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการสืบค้นข้อมูลทำให้เด็กกับผู้ใหญ่ได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แม้ในเบื้องต้นเด็กหลายกลุ่มเข้าร่วมโครงการแบบไม่สมัครใจเต็มทีนัก และหลายคนกังวลกับการค้นหาข้อมูลกับผู้คนในท้องถิ่น ว่าควรจะถามใคร ถามแล้วจะได้คำตอบหรือไม่ รวมทั้งท่าทีของคนที่ถูกคุยด้วยจะเป็นอย่างไร จากการลงพื้นที่ภาคสนามเด็กได้สะท้อนกลับให้เห็นว่า การหาความรู้ที่อยู่นอกห้องเรียนมีชีวิตชีวา และที่สำคัญตัวความรู้ที่เป็นคำบอกเล่า การได้ไปเห็น ไปสัมผัส ทำให้เด็กมีความสุขและสนุกไปพร้อมกับการเรียนรู้

“กลุ่มพวกเราเดินออกจากบ้านคุณป้าไปตามทางที่เดินมา แต่อาจเป็นเพราะพวกเราส่งเสียงดัง มีคุณน้าท่านหนึ่งออกมาถามพวกเรา เมื่อรู้ว่าเรามาหาข้อมูลคนมอญ ท่านก็ยิ้มออกมาเลยทีเดียว แล้วบอกว่าแม่ของคุณน้าก็เป็นมอญเช่นเดียวกัน เมื่อพวกเราได้ฟังก็ดีใจเป็นที่สุดเหมือนเจอขุมทรัพย์ความรู้เลยทีเดียว ทุกคนยินดีที่จะเล่าเรื่องของตัวเอง”(ยุววิจัยโรงเรียนท้ายหาด)

“การได้ลงพื้นที่ หนูรู้สึกดีมาก ๆ ตอนแรกคิดว่าคุยกับคนอายุมาก ๆ แล้วจะต้องเจออะไรที่น่าเบื่อ ต้องหลบแน่ ๆ แต่พอลงไปจริงๆ ความรู้สึกเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือเลย การได้พูดคุยกับท่านทำให้เราได้ความรู้โดยไม่รู้ตัว สนุกมาก”(ยุววิจัยโรงเรียนถาวรานุกุล)

วิธีการ “ฟังเรื่องเล่า” ทำให้เยาวชนได้สร้างความสัมพันธ์และให้ความสำคัญกับคนต่างวัย การวิจัยเป็นตัวเชื่อมโยงให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้และรับการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในชุมชน สร้างโอกาสให้เด็กได้ปรับตัวเพื่อเข้าหาผู้ใหญ่ที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ เป็นการเติมเต็มช่องว่างระหว่างวัยที่ขาดหายไปในยุคเทคโนโลยีก้าวหน้า ขณะเดียวกันกระบวนการนี้ก็สร้างความมีคุณค่าให้แก่ผู้ให้ข้อมูลด้วยเช่นกัน

“ลุงรุ่งเป็นนักการภารโรงที่โรงเรียนของเรานี่เอง เราไม่ค่อยได้คุยกับลุงบ่อยนัก แต่ครั้งนี้ลุงรุ่งเป็นวิทยากรที่ใกล้ตัวเรามากที่สุด และเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ และยังเป็นช่างที่เก่งที่สุดใน

ความรู้สึกของพวกเรา อยากรู้อะไร อยากได้อะไร ก็ตอบก็หามาให้ได้หมด”(ยูวิจัยโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 70)

“พวกเราได้รับความกรุณาจากท่านมาก ท่านคือใจที่เราสนใจหุ่นกระบอก ทุกวันเสาร์ อาทิตย์พวกผมไปนอนไปกินที่บ้านท่าน ท่านสอนพวกเราทุกคนอย่าง เชิดหุ่น ปักผ้า และบทร้องเวลาเชิด ตอนนี้เรากลายเป็นลูกเป็นหลานของท่านไปแล้ว”(ยูวิจัยโรงเรียนถาวรานุกูล)

นอกจากนี้การสัมภาษณ์คนหลายรุ่นทำให้เห็นประสบการณ์ชีวิตที่เป็นภาพต่อตั้งแต่รุ่นพ่อ ลุง ป้า น้า อา ไปถึงปู่ย่า ตายาย ทำให้เด็กปะติดปะต่อภาพในความคิดและมองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลง สิ่งใหม่ที่เข้ามาและสิ่งเก่าที่จางหายไป

ส่วนเรื่องการตั้งคำถาม เมื่อถึงคราวที่จะต้องลงมือปฏิบัติการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลจริง ยูวิจัยก็พบว่า การตั้งคำถามนับเป็นปัญหาที่หนักใจอย่างมาก เนื่องจากเด็กๆ ไม่คุ้นชินกับการตั้งคำถาม แต่จะคุ้นชินกับการรอคำตอบมากกว่า เด็กๆ หลายกลุ่มบอกว่าในห้องเรียนวิชาต่างๆ เด็กๆ ไม่ต้องตั้งคำถามมากนักเพราะครูจะทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลให้ฝ่ายเดียว ดังนั้นระบบการเรียนรู้ในห้องเรียนจึงต่างกับการเตรียมการเพื่อเรียนรู้จากภาคสนามอย่างสิ้นเชิง เด็กๆ ได้เรียนรู้ว่า ก่อนจะได้คำตอบจะต้องรู้จักการตั้งคำถามให้ได้เสียก่อน บางทีมเล่าว่าเตรียมคำถามไป 20 ข้อ ชาวบ้านตอบได้ 4 ข้อ บางทีมพบชาวบ้านจะเล่าเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ตรงกับหัวข้อที่ตั้งเอาไว้ และไม่สามารถนำกลับเข้ามาสู่เรื่องราวและเนื้อหาของข้อมูลที่ต้องการได้ หลายครั้งที่เด็กๆ ต่อการสนทนาไม่ได้ ได้แต่นั่งอึ้งถามต่อไปไม่ถูก

อย่างไรก็ตามในการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เฒ่าผู้แก่หรือคนที่มีความรู้ในชุมชนท้องถิ่นของคนที่ยูวิจัยได้ลงไปมีประสบการณ์ตรงในครั้งเริ่มต้นนี้ ก็มีเด็กๆ บางกลุ่มที่มี

ความสนุกสนานกับการซักถาม พุดคุยถึงสิ่งที่พวกเขาไม่เคยได้รับรู้มาก่อน ทั้งที่สิ่งเหล่านั้นอยู่ภายในชุมชนของเขาเอง

เวทีที่ 3-4 “เล่าเรื่อง...เรื่องเล่าจากพื้นที่”

(ประมาณเดือนสิงหาคมและต้นเดือนตุลาคม พ.ศ.2552)

คุณค่าของงานประวัติศาสตร์ท้องถิ่นครั้งนี้อยู่ที่เรื่องราวจากพื้นที่ที่ไม่เคยได้รับการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ฉะนั้นในการติดตามงานครั้งนี้ จึงให้ความสำคัญกับคำบอกเล่าเรื่องราวของผู้คนในชุมชน โดยให้ยูวิจัยแต่ละกลุ่มผลัดกันมาเล่าถึงข้อมูลจากการบอกเล่าต่างๆ เหล่านั้น โดยให้เริ่มเล่าตั้งแต่การเตรียมการต่างๆ การหาบุคคล ลักษณะของพื้นที่ศึกษา จากคำบอกเล่าของชุมชนแต่ละคน งานช่วงนี้ของเด็กๆ จึงเริ่มมีสีสัน เริ่มคุ้นชินกับพื้นที่และเริ่มสัมผัสกับคนในชุมชนได้ตรงประเด็นและถูกต้อง ทำให้ได้ข้อมูลจากประวัติศาสตร์บอกเล่าเพิ่มมากขึ้นกว่าครั้งแรก

การหนุนเสริมทักษะในช่วงนี้ ทีมอาจารย์ผู้ประสานงานกลาง ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำแนะนำในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลชนิดต่างๆ ที่ยูวิจัยได้มาจากการเก็บรวบรวมโดยวิธีการต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากชาวบ้านด้วยกัน การซ่อมข้อมูลที่ได้มาและการหาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนอื่นที่ยังไม่เพียงพอที่จะนำเสนอ

โครงการฯ จำเป็นต้องหนุนเสริมความรู้เพิ่มเติมให้แก่ยูวิจัยอีก เนื่องจากผู้ประสานงานประจำจังหวัดพบว่า ยูวิจัยอีกจำนวนมากยังคงมีประสบกับปัญหาในการดำเนินงานศึกษาวิจัย ทั้งในแง่ทักษะกระบวนการดำเนินงานวิจัยและการติดตามภารกิจอื่นๆ ของโรงเรียน จึงทำให้ไม่มีเวลาออกเก็บข้อมูลมากเท่าที่ควร การดำเนินงานช่วงนี้จึงเป็นการเพิ่มเติมนกิจกรรมเดียวกันคือหนุนเสริมทักษะความรู้ในการดำเนินงานวิจัย โดยประสานงานกับโรงเรียนที่มีปัญหา ทำงานไม่ทัน เพื่อเพิ่มเติมนักศึกษาในการทำงานวิจัย เป็นต้น ในการนี้ได้เพิ่มเติมนความรู้เกี่ยวกับทักษะการ

เขียนสารคดี โดยได้แจกคู่มือ “เขียนคน : เขียนสารคดีแบบ ค.คน” ที่โครงการได้รับความอนุเคราะห์จากบริษัททีวีบูรพา แจกให้กับยววิจัยไปศึกษาประกอบและทดลองเขียนเรียบเรียงเรื่องราวจากคำบอกเล่าของชุมชน

นอกจากนั้นโครงการได้จัดโครงการอบรมเสริมศักยภาพนักเขียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเป็นค่ายเสริมทักษะการเขียนรายงานเชิงสารคดี โครงการในครั้งนี้ได้จัดกิจกรรมขึ้นเป็นรายจังหวัด ประมาณต้น/กลางเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2552 โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะมุ่งเน้นการพิจารณารายงานของยววิจัยและเสริมทักษะในการเขียนประวัติศาสตร์นิพนธ์เชิงสารคดีให้กับยววิจัยฯ และครูที่ปรึกษาให้เกิดความคมในประเด็นและนำเสนอเนื้อหาของข้อมูลที่มีความละเอียดชัดเจนและตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนั้นในการจัดเวทีหนุนเสริมศักยภาพครู / นักเรียนในการทำวิจัยครั้งนี้ โครงการฯ ได้เชิญวิทยากร ประกอบด้วย ดร.อิสระ ชูศรี ดร.จิตชายงค์ ยมาภัย อ.พฐ คุศรีพิทักษ์ และ อ.วาทิตต์ คุริยอังกูร เป็นทีมวิทยากรเพื่อเสริมทักษะความรู้ให้แก่อยววิจัย ซึ่งมีรายละเอียดของโครงการฝึกอบรมดังกล่าวตามกำหนดการ ดังนี้

กำหนดการ

โครงการอบรมเสริมศักยภาพนักเขียนรายงานวิจัยเชิงสารคดี

โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง

08.00-09.00 น.	ลงทะเบียนอบรม
09.00-10.30 น.	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และเล่าสารทุกข์สุกดิบสู่กันฟัง (ทุกโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเก็บข้อมูล ปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ได้เรียนรู้ ข้อคิดต่างๆ จากการทำวิจัย)
10.30-10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45-11.00 น.	สรุปภาพรวมการเขียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของแต่ละโครงการส่ง (โดย ดร.อิสระ ชูศรี)
11.00-12.30 น.	แต่ละโครงการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้ทำมาตั้งแต่ต้นจนถึงเดือนตุลาคม (โครงการละไม่เกิน ๑๐ นาที)
12.30-13.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.30-13.50 น.	แนวทางการเขียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (โดย ดร.อิสระ ชูศรี)
13.50-15.00 น.	ข้อเสนอแนะการปรับการเขียนของแต่ละโครงการ (โดย ดร.อิสระ ชูศรี)
15.00-15.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง

- 15.15-15.45 น. ข้อเสนอแนะการปรับการเขียนของแต่ละโครงการงาน (ต่อ)
15.45-16.00 น. วางแผนการดำเนินงานขั้นต่อไปและสรุปปิดการอบรม

ผลของการฝึกอบรม ยุววิจัยมีความกระตือรือร้นและพยายามปรับแก้งานเขียนของแต่ละกลุ่มให้ดีขึ้น ทีมวิทยากรพบว่างานเขียนนั้นขึ้นอยู่กับ “ข้อมูล” โครงการได้มีข้อมูลสมบูรณ์ก็จะทำให้ความคิดลื่นไหล สามารถวางเค้าโครงเรื่อง เนื้อหาในการนำเสนอได้ดี พบว่าครั้งต่อครั้งของการศึกษายังมีข้อมูลไม่สมบูรณ์ จึงทำให้การเรียบเรียงความคิดยังไม่เป็นระบบ ไม่สามารถเรียบเรียงเรื่องราวได้ดีเท่าที่ควร จึงได้เสริมทักษะความรู้เพิ่มเติมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการนำเสนอและการเขียนรายงานของยุววิจัย

ยุววิจัยฯ มีความกล้าในการแสดงออก และมั่นใจในการนำเสนอข้อมูล
หลังจากที่ได้มีการเพิ่มเติมเสริมความรู้ให้เป็นยุววิจัยฯ ที่มีศักยภาพผ่านกิจกรรมค่าย

- **เวทีรายงานความก้าวหน้าจังหวัดต่างๆ** (ประมาณปลายเดือนตุลาคม พ.ศ.2552)

ผู้ประสานงานแต่ละจังหวัดได้จัดเวทีให้ยุววิจัยนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของแต่ละโครงการ โดยเน้นให้เห็นถึงกระบวนการวิจัยทั้งหมด ตั้งแต่การพัฒนาโครงร่างงานวิจัย การตั้งโจทย์และคำถามวิจัย ผลของการเก็บข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เอกสารชั้นต้น รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากคำบอกเล่ามาสู่การวิเคราะห์ เชื่อมร้อยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และเขียนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในแต่ละยุคสมัยตามลำดับ

ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดต่างๆ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา
โดยผ่านกระบวนการเสริมศักยภาพการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

มานำเสนอเพื่อรายงานความก้าวหน้า

ผลปรากฏว่าเด็กๆ สามารถที่จะนำเสนอผลการศึกษาและรายงานได้อย่างฉะฉาน มีความแม่นยำ และมั่นใจในตัวเองสูงมาก แต่อาจารย์ผู้ประสานงานยังพบว่า รายงานการศึกษาที่นักเรียนได้นำเสนอนั้น ยังมองเห็นมิติทางประวัติศาสตร์ได้ไม่ชัดเจน โดยเฉพาะยังติดอยู่กับเนื้อหาทางวัฒนธรรม และรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับพิธีกรรมต่างๆ มากเกินไป เช่น ถ้าเป็นวิธีการทำมาหากินก็มักจะลงรายละเอียดวิธีการของการทำมาหากินในแต่ละอาชีพ เป็นต้น ในขั้นตอนนี้วิทยากรและผู้ประสานงานจึงได้พยายามปรับและเสริมความเข้าใจ เพื่อพัฒนาการเขียนรายงานให้แก่ยุววิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อไป

• **เวทีพิเศษ : ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นขึ้นเวทีประชุมวิชาการ**

เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2552 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมวิชาการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม” ขึ้นที่โรงแรมทาวน์อินทาวน์ กรุงเทพฯ เพื่อเผยแพร่แนวคิดและวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในงานนี้ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง พร้อมทั้งครูที่ปรึกษาทุกโครงการได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมวิชาการครั้งนี้ โดยมี 3 โครงการเด่นได้รับเลือกให้ขึ้นเวทีเสวนา คือ

- 1.โครงการตลาดเก่าเล่าอดีตเมืองสุพรรณ ของโรงเรียนสวณหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.โครงการมุลค้างคาวของเขาช่องปราน จังหวัดราชบุรี ของโรงเรียนช่องปรานวิทยา
- 3.โครงการตำนานหุ่นกระบอกแห่งสมุทรสงคราม ของโรงเรียนถาวรานุกูล

ในการประชุมวิชาการดังกล่าว ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลางและภาคอื่นๆ ได้มีโอกาสรับฟังถึงที่มา กระบวนการในการดำเนินงานและความคาดหวังจาก ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) รวมทั้งข้อคิดจากการบรรยายพิเศษของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รวมทั้งทัศนะต่างๆ จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิเช่น ศาสตราจารย์สุมน อมรวิรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเนตร ชุตินทรานนท์ และผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทุกท่านได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังได้สาระความรู้เกี่ยวกับการผลิตหนังสือให้น่าสนใจอีกด้วย

โอกาสในการได้เข้าร่วมงานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งนี้ จึงสร้างประสบการณ์ที่ดียิ่ง รวมทั้งสร้างความภูมิใจให้แก่ยุววิจัยฯ เด็กๆ ได้รับรู้ถึงความสำคัญของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งนอกจากตนเองจะได้รับความรู้โดยตรงแล้ว ยังจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันโดยรวมให้แก่สังคมไทยอีกด้วย

ปลายทาง

- เวทีสุดท้าย : นำเสนอผลงานวิจัย “รวมพลังวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นฯ”
  - สรุปการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
  - ค่ายอบรมเสริมศักยภาพครู

● **เวทีสุดท้าย : นำเสนอผลงานยววิจัยฯ “รวมพลังยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง”**

วันอังคารที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553

ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี

ในช่วงระยะเวลาแปดเดือนที่ผ่านมา นับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2552 เด็กนักเรียนชั้นมัธยมปลายจากโรงเรียนใน 7 จังหวัดของพื้นที่ภาคกลางคือ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาครและสุพรรณบุรี ได้มีโอกาสสร้างทักษะการวิจัย ผ่านการศึกษาประวัติศาสตร์และเรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง ตามโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กับ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ดำเนินการไปพร้อมๆ กันกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

ตลอดเวลาของการดำเนินงาน เด็กๆ รวมทั้งครูที่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้สึกหลายๆ อย่างคละเคล้ากัน ทั้งกล้า กลัว สนุกสนานเคล้ากับความกังวล เรื่องราวของประวัติศาสตร์ที่ได้เรียนรู้จากท้องถิ่นเป็นความรู้ใหม่ต่างจากประวัติศาสตร์ชาติที่ได้เรียนในห้องเรียน ดังคำกล่าวของประธานาธิบดี Harry S. Truman ของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เคยกล่าวไว้ว่า “There is nothing new in this world except the history you do not know” อย่างน้อยเด็กๆ ในโครงการยววิจัยฯ ก็ได้พบว่า ยังมีเรื่องราวมากมายที่ไม่เคยอ่านพบในหนังสือ ค้นหาใน web ไม่พบ โอกาสที่ได้จากโครงการฯ คือ การค้นพบเรื่องราวใหม่ ที่ไม่เคยรู้มาก่อน ความรู้ใหม่เหล่านี้มาจากคำบอกเล่าจาก “ความทรงจำ” ซึ่งฝังแน่นอยู่ในตัวของผู้คนในท้องถิ่น เป็นเรื่องราวของสิ่งต่างๆ ที่ผ่านมานในอดีต ทั้งเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ทรัพยากรธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปในหลายช่วงตอนของการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเรื่องราวของการต่อสู้ ปรับตัว ความสุข ความทุกข์ของชาวบ้านในช่วงเวลานั้นๆ

ในการดำเนินงานเด็กๆ จึงมุ่งมั่นไปหา “เรื่องราว” ต่างๆ ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของแต่ละคน

“...ชุมชนของหนูเปลี่ยนแปลงไปมากมาย หลังจากสงครามมหาเอเชียบูรพา... ในงานวิจัย หนูได้ข้อมูลจากคุณตาชาวมลายู วัย 82 ปี คนงานสร้างทางรถไฟ ที่ทหารญี่ปุ่นเรียกว่า “ฮีโร่” เป็นข้อมูลอีกด้านหนึ่งของทหารญี่ปุ่น แตกต่างไปจากที่หนูเคยรู้...”

“...โรงงานกระดาษแห่งแรกของประเทศตั้งอยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรี เมืองกาญจน์เคยมีไม้ไผ่มาก แต่มีมอดอันเดียวก็หากินได้ ตัดไผ่ขนไปขายที่ “ช่อง” (สถานที่รับซื้อไม้ไผ่) เป็นช่องนาย

บุญ ช่องนายจัน ล่องแพไปขายที่แม่กลอง ราชบุรี เคียนนี้ไม้ไผ่แทบไม่เหลือ หนูไปค้นหาวัวไม้ไผ่หายไปในไหน ตั้งแต่เมื่อไหร่เพราะอะไร และชาวบ้านจะทำอะไรกิน...”

“...หนูศึกษาเรื่องราวความสุขของชาวสวน ที่ตลาดน้ำท่าคาละ...”

“...ลองอ่านเรื่อง สุขภาพกับการเปลี่ยนแปลง โคมหน้าประวัติศาสตร์ท่าลอมของกลุ่มผมสิครับ เป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่จากกลุ่มผมเอง...”

“...กลุ่มหนูศึกษา วิถีชีวิตคนจากการทำปูนแดง เปลี่ยนแปลงทั้งคนทำและคนใช้ปูนละ...”

“...ความคงอยู่ เลื่อนไหล หายไป ของวิถีไทยทรงดำ ที่บ้านหนองจิก เป็นหัวข้อของกลุ่มผมครับ...”

“...นครปฐมเปลี่ยนแปลงเร็วมากครับ งานของกลุ่มผมเรื่อง สายน้ำที่เปลี่ยนไปในคลองจินดา เล่าเรื่องการปรับตัวของชาวสวนครับ...”

“...ชาวสุพรรณศึกษาประวัติศาสตร์จากปลาม้า ปลาหมักละ...” ฯลฯ

คำพูดเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งจากยุววิจัย 114 โครงการ 98 โรงเรียน ที่ร่วมในโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง เด็ก 5 ครูที่ปรึกษา 1 ได้พัฒนาหัวข้อวิจัย ภายหลังจากการเข้าค่ายเพื่อฝึกวิทยายุทธ พัฒนาเทคนิคการเก็บข้อมูล การตั้งคำถาม เน้นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านคำบอกเล่าจากชุมชน สังเคราะห์ข้อมูล เรียบเรียงเป็นประวัติศาสตร์นิพนธ์เชิงสารคดี และในท้ายที่สุด ทุกโครงการจะร่วมกันนำเสนองานวิจัยในรูปแบบของนิทรรศการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงาน “รวมพลังยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง” ในวันอังคารที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม

พลังและคุณค่าของความร่วมมือในครั้งนี้ นอกจากจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ที่ครูได้เปลี่ยนบทบาทจาก ‘ผู้ให้ความรู้’ เป็น ‘ผู้สร้างความรู้’ และนำประโยชน์ไปสู่นักเรียนแล้วนั้น ทักษะการวิจัยยังกลายเป็นเครื่องมือที่ฝึกให้ยุววิจัยได้ตระหนักรู้ ถึงความสลับซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม โดยหวังว่าจะเป็นการเพาะเมล็ดพันธุ์ให้กับคนรุ่นใหม่ ที่เมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ยุววิจัยเหล่านี้จะสามารถพัฒนาตัวเองได้อย่างรู้เท่าทัน ร่วมตัดสินใจ ไม่ยอมสยบต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้เป็นอย่างดี

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ประชุมหารือทีมงาน โครงการยุววิจัยฯ ภาคกลาง เพื่อกำหนดวันเวลาและรายละเอียดต่างๆ ในการจัดกิจกรรม พร้อมกับร่างเนื้อหากำหนดการการจัดกิจกรรม โดยมีการจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความถนัดของทีมงานแต่ละคนในปฏิบัติงาน

- ติดต่อประสานงานกับครู นักเรียน โรงเรียนเครือข่ายยววิจัยฯ รวมทั้งโครงการยววิจัยในส่วนภูมิภาคอื่นๆ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

- ประชาสัมพันธ์กิจกรรมตามสื่อต่างๆ เช่น รายการวิทยุชุมชน รายการทีวีออกอากาศสดทางเคเบิลทีวีของจังหวัดสมุทรสาคร และส่งเอกสารประชาสัมพันธ์ไปยังสถานีวิทยและโทรทัศน์ช่องต่างๆ เพื่อให้รับทราบและเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการยววิจัยฯ

- ประชุมหารือเพื่อระดมความคิด ออกแบบกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553 โดยภายในงานจะมีกิจกรรมหลักแบ่งออกเป็น 4 จุดคือ

1) เวทีหอประชุมใหญ่ สำหรับกิจกรรมพิธีการและการเสวนาเชิงวิชาการต่างๆ

2) เวทีลานศิลปาจารึก สำหรับกิจกรรมที่ดำเนินการโดยนักเรียนยววิจัยแลกเปลี่ยนความคิด ผลัดเปลี่ยนกันแสดงความสามารถของตน

3) บริเวณโดยรอบงาน จะเป็นการนำเสนอผลงานยววิจัยในรูปแบบของนิทรรศการ ซึ่งได้จัดแบ่งออกเป็นโซนของจังหวัดต่างๆ ทั้ง 7 จังหวัด

4) ห้องฉายภาพยนตร์ ซึ่งได้มีการจัดฉายภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ทั้งเนื้อหาในเชิงกระบวนการและเนื้อหาของภาพยนตร์ที่เป็นสารคดีที่เยาวชนกลุ่มอื่นๆ ได้เคยจัดทำไว้แล้ว เพื่อนำมาเป็นตัวอย่างในผลิตและเผยแพร่ผลงานทางสื่อรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายกันไป

- ประชุมครั้งสุดท้ายเพื่อ แจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้อาจารย์และทีมงานทุกท่านได้รับทราบ เพื่อให้เข้าใจการดำเนินกิจกรรมตรงกันก่อนจัดกิจกรรมในวันจริง

การจัดกิจกรรมการประชุมรายงานผลการยววิจัยโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง ภายใต้ชื่องาน “รวมพลังยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง” ที่ได้จัดขึ้นในวันอังคาร ที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553 ณ สถาบันยวภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จุดประสงค์ของการจัดเวทีรวมพลังยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง ก็เพื่อมอบเวทีให้ยววิจัยได้แสดง “พลัง” อย่างเต็มที่ ในการนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ได้ยววิจัย ค้นพบจากภาคสนาม จากท้องถิ่นต่างๆ

นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้ได้ฟังทัศนะต่างๆ ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิและคุณครูที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินโครงการฯ

ส่วนสุดท้ายยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการร่างโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป รายละเอียดของเวทีรวมพลังยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีดังนี้

เวที 1. ห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์ ชั้น 2

- นักเรียน ครูที่ปรึกษา วิทยากร สื่อมวลชนและแขกผู้เกียรติลงทะเบียนเข้าร่วมงาน
- กล่าวต้อนรับ โดย รศ.ดวงพร คำคุณวัฒน์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซียจากนั้นกล่าวรายงานและชี้แจงความเป็นมาของโครงการ โดย ผศ.อภิญญา บัวสรวง หัวหน้าโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง

- กล่าวเปิดงานโดย ท่านศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- มอบของขวัญแก่ผู้สนับสนุนโครงการฯ โดย ท่านศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล ได้แก่

- 1.รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ชุตินทรานนท์
- 2.ผู้ช่วยศาสตราจารย์อดิสร หมวกพิมาย
- 3.อ.แมนสรวง เฟิงงู
- 4.อ.วิไลวรรณ โอรส
- 5.อ.จำลอง บัวสุวรรณ
- 6.อ.ประสาร เอี่ยมวิจารณ์
- 7.อ.วรพร พรหมใจรักษ์

ซึ่งท่านเหล่านี้ล้วนเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยในการขับเคลื่อนโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ภาคกลาง เช่น การเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ของจังหวัด ดูแลและเอาใจใส่กับทีมงานโครงการฯ อีกทั้งคอยให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านมาโดยตลอด

- ดู VDO Presentation โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง (5-8 นาที) เป็นการประมวลภาพเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการสร้างเสริมทักษะด้านการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับครูและนักเรียน รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ทีมยุววิจัยได้ดำเนินการมาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ

- เสวนา หัวข้อ “เสียงจากสนามของยุววิจัย” เป็นการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานวิจัย กับตัวแทนยุววิจัย 7 จังหวัดภาคกลาง โดยมีตัวแทนยุววิจัยแต่ละจังหวัด ดังต่อไปนี้

- 1.นายชูโด (ร.ร.อุดมศึกษา จ.กาญจนบุรี)
- 2.นายพายุ เปี้ยสร (ร.ร.แคทรายวิทยา จ.ราชบุรี)
- 3.น.ส.รัชยาภรณ์ เสมเดือน (ร.ร.เบญจมาศพิศ จ.เพชรบุรี)
- 4.นายธนกฤต หอมสุวรรณ (ร.ร.หรรษาสุจิตต์วิทยา 2 จ.สุพรรณบุรี)
- 5.น.ส.สร้อยทอง เกษตรเสริมวิริยะ (ร.ร.คงทองวิทยา จ.นครปฐม)
- 6.น.ส.จริยา จันทรทอง (ร.ร.วัดหลักสี่ พัฒนาราษฎร์อุปถัมภ์ จ.สมุทรสาคร)

7.น.ส.พรทิพย์ ขุนทรัพย์ (ร.ร.อัมพวันวิทยาลัย จ.สมุทรสงคราม)

ดำเนินรายการ โดย อ.วาทิตต์ ดุริยอังกูร (สถาบันวิจัยภาษาฯ มหาวิทยาลัยมหิดล) จากประสบการณ์วิจัยท้องถิ่นผ่านการสนทนาของตัวแทนยุววิจัย 7 จังหวัดแต่ละคน สามารถสรุปความได้ว่า การที่นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างความรู้และเพิ่มเติมประสบการณ์โดยตรงในการทำงานวิจัย การเก็บข้อมูลและการนำเสนอแล้วนั้น สิ่งสำคัญอันเป็นประโยชน์หลายประการที่นักเรียนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการครั้งนี้ เช่น การที่เขาเหล่านั้นได้เกิดความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่นใกล้ตัวของตนเอง เกิดความสนุกและความกระตือรือร้นที่จะศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชุมชน พฤติกรรมการใฝ่รู้ได้ปรากฏขึ้น รู้จักการซักถาม พุดคุย เจรจากับผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน มีหลายครั้งที่ต้องปรับตัวให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของผู้ให้ข้อมูล เต็มคำถาม และรู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า จนกระทั่งในที่สุดผลึกเล็กๆ ที่สะสมมาอย่างยาวนานตลอดระยะเวลาการศึกษาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนนั้น ได้กลายเป็นผลึกชิ้นใหญ่แห่งความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของภูมิปัญญาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและชุมชนของตน และเกิดเป็นสายใยแห่งความผูกพันที่ยุววิจัยและผู้คนในชุมชนได้ซึมซับความสัมพันธ์ไว้แก่กัน ซึ่งถือเป็นอีกจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ จากนั้น ศ.ดร.สวัสดี ตันตระรัตน์ (ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)) ได้ให้เกียรติมอบของที่ระลึกแก่ตัวแทนยุววิจัยฯ ภาคกลางและผู้ดำเนินรายการ

ตัวแทนยุววิจัยฯ ทั้ง 7 จังหวัดขึ้นเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการทำงานและประสบการณ์ที่ได้รับจากการร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ให้แก่ผู้เข้าร่วมงานได้รับฟัง

- เสวนา หัวข้อ “เคียงข้างอย่างครู (ที่ปรึกษา)” เป็นการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำวิจัยกับตัวแทนครูที่ปรึกษาโครงการฯ เพื่อสะท้อนมุมมองการพัฒนาเด็กและครูสู่การเป็นนักวิจัยท้องถิ่น โดยร่วมเสวนากับ - ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ (ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ)

- อาจารย์จำลอง บัวสุวรรณ (ผู้ประสานงาน จังหวัดเพชรบุรี)
- อาจารย์ประสาร เอี่ยมวิจารณ์ (โรงเรียนพันท้ายนรสิงห์วิทยา จังหวัดสมุทรสาคร)
- อาจารย์เจษฎา เนตรสว่างวิชา (โรงเรียนทุ่งแฝกพิทยาคม จังหวัดสุพรรณบุรี)
- อาจารย์วรรษิศา พิทักษ์พิเศษ (โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรี)

ดำเนินรายการโดย รศ.ดร.สุนทร ชูตินทรานนท์ (ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ซึ่งจากการเสวนาในประเด็นดังกล่าวนี้สามารถสรุปความได้ว่า ครูได้เห็นพัฒนาการของนักเรียนหรือยูวิจัยในการดำเนินงานโครงการวิจัยประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ต้น คือ ครูจะเป็นผู้ชี้แนะที่นักเรียนสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในท้องถิ่น ว่านักเรียนมีความสนใจในประเด็นอะไร หรือเรื่องอะไรที่นักเรียนมีความต้องการที่จะศึกษา เมื่อนักเรียนได้ประเด็นที่สนใจแล้ว ครูจะเป็นบุคคลสำคัญที่จะชี้แนะแนวทางและเสริมสร้างกระบวนการวิจัยให้นักเรียนอีกทางหนึ่ง รวมทั้งช่วยกันคิดและตีกรอบงานวิจัยให้นักเรียนไม่หลงทาง นำเสนอเนื้อหาได้ตรงประเด็นที่ศึกษา ออกเก็บข้อมูลกับนักเรียน ช่วยเหลือชี้แนะตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการ แต่ครูที่ปรึกษาเองบางส่วนก็ประสบกับปัญหาเช่นกัน เนื่องจากครูที่ปรึกษาหลายท่านไม่ได้มีความชำนาญโดยตรงเกี่ยวกับการเขียนงานวิจัยหรือ ตัวอย่างเช่น อ.เจษฎา เนตรสว่างวิชา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มีพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ ดังนั้น ในการศึกษาและนำเสนองานวิจัยจึงมีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอนคล้ายการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งความแตกต่างของพื้นฐานของครูแต่ละคนนั้น ได้ถูกปรับให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยทีมงานของโครงการยูวิจัยฯ จึงทำให้ครูมีความสามารถในการวิจัยทางประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น และจะส่งผลดีแก่นักเรียนอีกทางหนึ่งด้วย

ตัวแทนครู อาจารย์ที่ปรึกษา 7 จังหวัดภาคกลาง
ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ภาคกลาง
รวมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ไปขยายผลสู่ระบบการศึกษา
เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมต่อนักเรียน ครู โรงเรียน ชุมชน และประเทศต่อไป

จากการฝึกฝนกระบวนการวิจัยทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ครูได้เป็นพี่เลี้ยงให้นักเรียนและตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเป็นผลงานวิจัยนั้น ครูถือเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาให้เป็นนักวิจัยในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากครูนั้นมีคุณสมบัติที่จะเป็นนักวิจัยได้ เช่น การเป็นคนในท้องถิ่น ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราว ผู้คน ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นโดยตรง การที่ครูสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย อีกทั้งจากการได้รับความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัย ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่ยากนัก ที่ครูจะสามารถกลายเป็นักวิจัยของท้องถิ่น ของโรงเรียนได้ สิ่งสำคัญที่สุดคือการที่ครูจะได้เป็นผู้สร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้กับนักเรียนโดยการนำความรู้ที่ได้รับในครั้งนี้หรือความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่น ไปปลูกฝังหรือบูรณาการกับวิชาเรียน เพื่อเพิ่มเติมความรู้ให้กับนักเรียนในท้องถิ่นต่างๆ ต่อไป

- เวทีเสวนาในหัวข้อ “ขับเคลื่อนกงล้อประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมพลังประวัติศาสตร์ชาติไทย: บทส่งเคราะห์และส่งต่อ” โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิรับเชิญ ได้แก่

1. ผู้แทนสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย(รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)
3. ผศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ(อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)
4. ดร.เลิศชาย ศิริชัย(หัวหน้าโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคใต้)

ในการเสวนานี้ดำเนินรายการโดย ดร.โสพล ศิริไสย (สถาบันวิจัยภาษาฯ มหาวิทยาลัยมหิดล)

จากการเสวนาโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งได้ส่งผลให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ทั้งต่อเด็กที่เป็นยุววิจัย ครูที่เป็นที่ปรึกษาโครงการ โรงเรียนที่ได้เล็งเห็นความสำคัญและนำโครงการดังกล่าวไปพัฒนาให้เป็นหลักสูตรสำหรับการเรียนการสอน และชุมชน ที่เกิดขึ้นจากการเล็งเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนำโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ดังนั้น ด้วยมิติทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้นำไปสู่การกระตุ้นให้ผู้คนต่างๆ ในชุมชนได้เกิดพัฒนาการด้านการเรียนรู้และทักษะการวิจัย รวมทั้งทำให้เรื่องราวต่างๆ ในท้องถิ่นที่กำลังจะลบเลือนไปกับผู้เฒ่าผู้แก่ที่นับวันจะจากลาไป ได้พลิกฟื้นพลังกลับขึ้นมามีบทบาทและร่วมขับเคลื่อนกล่อประวัติศาสตร์แห่งชาติควบคู่กันไป

จากการเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นครั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงยินดีที่จะรับช่วงต่อเพื่อนำโครงการดังกล่าวไปดำเนินการให้ทั่วถึงทุกโรงเรียนในเครือข่ายของกระทรวงฯ เพื่อจะได้สานประโยชน์เหล่านี้ต่อไป

จากนั้น รศ.ดวงพร คำคุณวัฒน์ (ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ม.มหิดล) มอบของที่ระลึกแก่ผู้ร่วมเสวนาและผู้ดำเนินรายการ

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ผู้จัดประกายโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น,รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ,ดร.เลิศชาย ศิริชัย ร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยมี ดร.โสพล สิริไสย์ เป็นผู้ดำเนินรายการ

ท่านศรีวิการ์ เมฆวัชรชัยกุล รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้เกียรติเป็นประธานเปิดงาน
รองศาสตราจารย์ดวงพร คำณูวัฒน์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล และรองศาสตราจารย์ ดร.สุเนตร ชุตินทรานนท์
เข้าร่วมกิจกรรมและรับฟังการเสวนาการขับเคลื่อนกลไกทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในครั้งนี้ด้วย

บทสรุปส่งท้ายปิดโครงการฯ โดย ดร.โสพล ศิริไสย์ และท้ายที่สุดได้มีการมอบรางวัล
แด่นิทรรศการสุดประทับใจที่โรงเรียนต่างได้นำข้อมูลออกมานำเสนอในรูปแบบของนิทรรศการ
โดย ผศ.เรณู อรรถฐาเมศร์ (หัวหน้าโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์พื้นที่ภาคเหนือ)

เวที 2. ลานศิลาจารึก ชั้น 1

นอกจากเวทีที่หอประชุมซึ่งจัดให้เป็นเวทีสำหรับการเสวนาถึงวิชาการแล้วนั้น ในการ
นำเสนอผลงานวิจัยของโครงการยุววิจัยครั้งนี้ ยังได้จัดเวทีย่อยๆ อีก หนึ่งในนั้นคือ เวทีลานศิลา
จารึก ซึ่งเวทีนี้ ทีมงานโครงการยุววิจัยได้จัดไว้สำหรับให้นักเรียนโดยเฉพาะ ภายใต้ชื่อ “ยุววิจัย I
CAN DO” ที่จะสามารถชมการแสดงความสามารถของยุววิจัยสลับพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ความคิดเห็น ความรู้ ที่ได้จากงานวิจัย ดำเนินรายการโดยตัวแทนยุววิจัย ซึ่งในครั้งนี้มียุววิจัยจาก
โครงการวิจัย “ไทยทรงดำ” ของโรงเรียนสระยายโสม จ.สุพรรณบุรี เข้าร่วมกิจกรรมแสดงบนเวที
ด้วย

เวทิดังกล่าวนี้อีกว่าสร้างสีสันให้กับกิจกรรมครั้งนี้อย่างมาก นอกจากนั้น เราได้เห็น
ความสามารถและศักยภาพอีกหลายๆ ด้าน ของยุววิจัยที่ได้ฝึกฝนกันขึ้นไปแสดงความสามารถ
ในด้านต่างๆ บนเวที รวมถึงการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการทำงานวิจัย ประสบการณ์ สิ่งที่ค้นพบ
และสามารถนำเสนอได้อย่างมั่นใจ

สิ่งต่างๆ เหล่านี้นับเป็นความสำเร็จอีกขั้นหนึ่งที่สำคัญของผลผลิตจากโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่สามารถทำให้เยาวชนได้เกิดความกล้าในการแสดงออกซึ่งความสามารถในด้านที่ดี มีประโยชน์แก่ตนเอง โรงเรียน ซึ่งจะขยายไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน สังคมและประเทศชาติได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นแล้ว เยาวชนภายใต้โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังได้เห็นคุณค่าของเรื่องราว ความทรงจำ ภูมิปัญญาของผู้คนในท้องถิ่นที่ตนได้อาศัยอยู่

คุณค่าจากการตระหนักถึงสิ่งรอบข้างเหล่านี้ จะส่งผลอย่างเป็นรูปธรรมในการที่จะทำให้เยาวชนที่เป็นยุววิจัยฯ ได้เกิดสำนึกและมีความรักต่อชุมชน ญาติพี่น้องรอบข้างของตนเองต่อไป

ยุววิจัยฯ ภาคกลางทั้ง 7 จังหวัดได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับโครงการที่ตนได้ทำการศึกษา และร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความสามารถกันอย่างสนุกสนาน

จากนั้นในเวลา 13:00 - 15:00 น.เวที่ดังกล่าวนี้ได้จัดให้มีการเสวนาใน หัวข้อ “หนังสือรักดี: ให้อะไรดีๆ มากกว่าที่คิด” ซึ่งทีมงานยุววิจัยได้ให้เด็กยุววิจัยทำหน้าที่ชวนล้อมวลชนพูดคุยร่วมวง

สนทนาโดย เด็กทำสื่อ (E-book โรงเรียนสงวนหญิง,หนังสือทำมือ โรงเรียนวัดเจ็ดยี่สิบ, pop up โรงเรียนวัดนางสาว,หนังสือสารคดี โรงเรียนเลขาวิทย) คุยกับวิทยากรรับเชิญมากด้วยประสบการณ์ เช่น ดร.จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์และทีมงานครูเบงค์ (ครูใหญ่โรงเรียนทำหนังสือสถาบันรามจิตติ อ.สัณชัย หนองตรุด) โดยในการเสวนาครั้งนี้ จากการสังเกตพบว่า ยุววิจัยได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมากเกี่ยวกับการทำสื่อเพื่อขยายผลงานของตนที่จะได้นำเสนอออกไปในด้านต่างๆ เช่น สารคดี หนังสือ หนังสือทำมือ เป็นต้น

เวที 3.ห้องชมภาพยนตร์

กิจกรรมในห้องปฏิบัติการดนตรีไทย ชั้น 1 ได้จัดทำให้เป็นห้องสำหรับชมภาพยนตร์ หนังสือ สารคดี ที่สร้างสรรค์ขึ้น โดยยุววิจัยและโรงเรียนทำหนังสือสถาบันรามจิตติ

ในห้องชมภาพยนตร์นี้ มีการนำเสนอทั้งภาพยนตร์สั้น และสารคดีต่างๆ ที่ทางสถาบันรามจิตติได้นำมานำเสนอให้ยุววิจัยฯ ได้ชมกันอย่างหลากหลายรสชาติ ทั้งหนังสือสารคดีขนาดสั้นที่เป็นการผลิตขึ้นจากเยาวชนในภูมิภาคต่างๆ และหนังสือสารคดีขนาดยาวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ซึ่งยุววิจัยฯ ก็ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการผลิตหนังสือสารคดีกับคณะทำงานจากสถาบันรามจิตติอีกด้วย

นอกจากนี้ บริเวณโดยรอบของสถานที่การจัดงาน โครงการยุววิจัยได้เชิญชวนให้ยุววิจัยและครูได้นำเสนอผลงานของโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ตนเองได้ศึกษามา ให้จัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยในพื้นที่ภาคกลางรวมกว่า 114 โครงการ ซึ่งสร้างสีสันให้กับงานเป็นอย่างมาก

ยุววิจัยฯ ภาคกลางนำเสนอรายงานโครงการในรูปแบบนิทรรศการ

- **สรุปการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น**

William Simons (1988) กล่าวว่า การศึกษาประวัติศาสตร์จะคุ้มค่ามากที่สุด เมื่อสามารถรวมเอาความทรงจำและเสียงของผู้คนที่ใช้ชีวิตอยู่เข้าไปในประวัติศาสตร์นั้น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงไม่ใช่เป็นเพียงแค่ความทรงจำร่วมแต่เป็นความสุข-ทุกข์ร่วมของชุมชน ความทรงจำสะท้อนถึงประสบการณ์ทั้งดีและร้ายที่ชุมชนมีร่วมกัน ทำให้คนในท้องถิ่นมีความรู้สึกร่วมในฐานะของ “คนบ้านเดียวกัน” และ “คนหัวอกเดียวกัน” และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เรื่องราวที่ผ่านมาของท้องถิ่นจึงบ่งบอกคุณค่าที่ต้องรักษาและความภาคภูมิใจ ความทรงจำเหล่านี้สามารถกลั่นกรองคุณค่าสู่พลังชุมชนที่จะปกป้อง รักษา และฟื้นฟูชีวิตให้แก่วัฒนธรรมและศักดิ์ศรีของท้องถิ่น

ภาพสะท้อนจากความทรงจำทำให้เยาวชนเห็นว่าท้องถิ่นเคยมีอะไร คืออย่างไร มีความสุขอย่างไร และการเปลี่ยนแปลงทำให้เสียอะไรไป กระทั่งกับอะไรบ้าง ความรู้สึก ความโหยหาของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างไรและมีการตอบโต้ต่อสู้ กับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไร

“ทำให้พวกเราเห็นว่าในอดีตหุ่นกระบอกเคยเป็นมหรสพที่ได้รับความนิยมมาก แต่ที่ในปัจจุบันภาพความนิยมเหล่านั้นกลับเลือนหายไปแทบจะสูญสิ้น การได้มาศึกษาสัมผัสและจากการเฝ้ามอง ทำให้พวกเรารับรู้ได้ถึงความรู้สึกของตัวหุ่นที่ตั้งอยู่ในตู้กระจกว่า พวกเขาเหล่านั้นรอคอยการจับต้อง รอคอยการเชิด รอคอยเสียงเพลงแห่งการร่ายรำและรอคอยสายตาของผู้ชมที่จะมาดูเขา กริครายรำรำอีกครั้งหนึ่ง ถ้ายังคงไม่มีใครสืบทอดวิธีการเชิดให้คงอยู่ต่อไป ในอนาคตก็คงเหลือเพียงแต่ตัวหุ่นที่ไร้ซึ่งชีวิต”(ยุววิจัยโรงเรียนถาวรานุกุล)

แม้ความทรงจำร่วมกลุ่มเยาวชนในการศึกษครั้งนี้มีไม่ยาวนานนัก แต่ก็ได้รับการผูกโยงไปกับความทรงจำของผู้ใหญ่ที่ทำให้ภาพของท้องถิ่นเดิมเต็มขึ้นมาระดับหนึ่ง และกลับให้เกิดพลังเล็กๆ ขึ้นในใจของยุววิจัยทั้ง 9 โครงการในจังหวัดสมุทรสงคราม จะมากบ้างน้อยบ้างแต่ก็ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ได้ฝังรากต้นกล้าลงในท้องถิ่นเพื่อรอการเติบโตต่อไป

“หนทางที่จะดำรงรักษาให้วิถีเกลือ วิถีชุมชนของเรายังคงมีลมหายใจสืบต่อไปต้องอาศัยพวกเรา เพราะความรักของคนอื่น ไม่ยั่งยืนเท่าความรักของคนในท้องถิ่น เราต้องพัฒนาด้วยตัวเอง รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความเข้มแข็ง เพื่อให้มีอำนาจต่อรองที่จะทำให้เราได้รับการดูแลเอาใจใส่จากภาครัฐ ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจนเกินไป สิ่งเหล่านี้คนภายนอกไม่สามารถเรียกร้องให้เราได้นอกจากพวกเราตนเอง”(ยุววิจัยโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 70)

“สิ่งที่เราค้นหามาเป็นภาพคร่าวๆ ที่เป็นสัญญาณบ่งบอกว่า ถึงเวลาแล้วที่คนคอน หอยหลอดจะต้องร่วมมือกันรักษาคอนหอยหลอด เพื่อชีวิตคนที่นี่ อนาคตของคนหอยหลอดจะขึ้นอยู่กับกรลุกขึ้นสู้ด้วยอย่างจริงจังของคนแม่กลอง”(ยุววิจัยโรงเรียนถาวรานุกุล)
(เพิ่มเติมตัวอย่างจังหวัดอื่นๆ)

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นอีกหนึ่ง โครงการที่ใช้ความทรงจำร่วมของท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการดึงเยาวชนให้หันมาสนใจเรื่องใกล้ตัว ความสัมพันธ์ของผู้ใหญ่ผู้น้อยได้เกิดขึ้นท่ามกลางการถ่ายทอดเรื่องราว ความทรงจำอันน้อยนิดของยุววิจัยได้ถูกต่อเติมด้วยเรื่อง

เล่าของคนรุ่นก่อน ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมต่อท้องถิ่น ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษได้สร้างความภาคภูมิใจกับเยาวชนรุ่นใหม่ ความเปลี่ยนแปลงของฐานทรัพยากรท้องถิ่นทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียและหวงแหน สิ่งเหล่านี้ถูกกลั่นกรองให้เกิดพลังความคิดที่จะปกป้องรักษาคุณค่าของท้องถิ่น และเยาวชนเหล่านี้ก็จะเป็ นเมล็ดพันธุ์ความทรงจำรุ่นต่อไปที่จะสานต่อเรื่องราวของชุมชนไปสู่รุ่นลูกหลานในอนาคต

ระบบครูพี่เลี้ยง(ครู/อาจารย์ที่ปรึกษา)

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าวิชาประวัติศาสตร์นั้น โดยหลักการนับว่าเป็นวิชาสำคัญวิชาหนึ่งในการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่โดยความจริงวิชาประวัติศาสตร์ไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนมากเท่าที่ควร ครู อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิสายตรงทางประวัติศาสตร์มีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับศาสตร์อื่นๆ ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีคุณวุฒิสายสังคมศาสตร์ทั่วๆ ไป ส่วนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เคยเป็นวิชาเลือกนั้น ก็ไม่ได้รับการส่งเสริมเช่นกัน จึงทำให้วิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแทบจะไม่มีสอนในปัจจุบัน

เมื่อทีมประสานงานได้ประชาสัมพันธ์โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปยังโรงเรียนต่างๆ จึงได้รับความสนใจค่อนข้างน้อย ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง อย่างไรก็ตามทีมฯ ได้สำรวจพบว่า ยังมีครูอาจารย์อีกจำนวนไม่น้อยที่มีความสนใจ ท่านเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นครูที่ปรึกษานำนักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ประกอบกับมีความสนใจทั้งในเรื่องประวัติศาสตร์และงานวิจัยอยู่บ้าง จึงชักชวนนักเรียนเข้าร่วมโครงการฯ นอกจากนั้นทีมฯ ยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากศึกษานิเทศก์ของแต่ละจังหวัด ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่คุ้นเคยกับโรงเรียนต่างๆ ทั้งยังได้ช่วยสำรวจเสาะหา ทาบทามและสนับสนุนครูอาจารย์ให้เข้าร่วมโครงการอีกด้วย ทีมฯ จึงได้บทยเรียนว่าในการดำเนินโครงการกับบุคลากรครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการนั้น ศึกษานิเทศก์จะเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนและครูเป็นอย่างดี ฉะนั้นนอกจากการติดต่อตรงไปยังผู้บริหารโรงเรียนแล้ว ทีมฯ ยังควรร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับศึกษานิเทศก์เพื่อขอคำปรึกษาและขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินงานส่วนต่างๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี

การจัดระบบครูพี่เลี้ยง

ครูอาจารย์พี่เลี้ยงส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการนั้นจะมาด้วยความสมัครใจ มีส่วนน้อยที่จำใจมาตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา แม้ครูอาจารย์หลายท่านมีประสบการณ์ในการทำวิจัยอยู่บ้าง แต่กระนั้นก็ยังไม่มั่นใจเท่าที่ควรเกรงว่าจะทำงานไม่ได้สมความคาดหวัง ครูหลายท่านแจ้งให้ทีมงานทราบว่า ครูต้องเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก เพราะเป็นเรื่องใหม่ของครูเช่นกัน เกรงว่าจะทำหน้าที่พี่

เลียงไม่ดีเท่าที่ควร ทีมฯ จึงจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดของโครงการและสรุปขั้นตอนกระบวนการวิจัยให้แก่ครูที่เลียงเป็นรายจังหวัด พร้อมทั้งได้พยายามจัดทำ “คู่มือครู” แจกให้ครูที่เลียงใช้ประกอบการทำงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

ทีมฯ พิจารณาเลือกหนังสือเรื่อง “Collecting Community History : a training handbook for education” (2003) ที่ Oakland Museum of California ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาภาคสนาม เพื่อให้นักเรียนในพื้นที่ได้เรียนรู้เรื่องราวของคนอเมริกันเชื้อสายละติน ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ โดยใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือ ทีมงานได้เรียบเรียงหนังสือดังกล่าวเป็นภาษาไทยและสอดแทรกตัวอย่างในบริบทแบบไทย เพื่อเพิ่มความชัดเจนเป็นคู่มือแจกให้อาจารย์ที่ปรึกษาไว้ใช้ประกอบในการทำงานในโครงการด้วย(เอกสารประกอบ เล่ม 1)

ทีมฯ ได้จัดระบบพี่เลี้ยงเพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูที่ปรึกษา คือ การสร้างความเป็นกันเอง เพื่อให้ครูปรึกษาทีมฯ ได้ทุกเมื่อ ทั้งทางโทรศัพท์ อีเมลหรือการนัดพบกันเป็นครั้งๆ ตามที่ครูสะดวก นอกจากนั้นในบางครั้งยังมีระบบจรรยาบรรณ เดินทางไปเยี่ยมครูที่โรงเรียนหรือร่วมเดินทางออกภาคสนามกับครูเป็นครั้งคราว ทีมฯ จึงเป็นคล้ายพี่เลี้ยงของครูและมีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิทางประวัติศาสตร์คือ รศ.ดร.สุนทร ชูดินทรานนท์ ผศ.อดิสร หมวกพิมาย ผศ.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ เป็นพี่เลี้ยงของทีมฯ อีกชั้นหนึ่ง

● ถ่ายอบรมเสริมศักยภาพครู (22 พฤศจิกายน 2552)

จากที่ทีมงานโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง ได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ในเบื้องต้น เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของโครงการฯ ให้ดำเนินการไปตามกำหนด ให้กับนักเรียนและครูที่ปรึกษาให้รับรู้ เข้าใจและฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์ตรงถึงกระบวนการวิจัยทางประวัติศาสตร์เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยของคนในระยะเริ่มต้น ซึ่งได้ลงมือปฏิบัติไปแล้วนั้น

ทีมงานโครงการยววิจัยฯ ได้พบปัญหาซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการให้ไปถึงเป้าหมายโดยสมบูรณ์ หนึ่งในปัญหาที่สำคัญคือ การที่ครูที่ปรึกษายังขาดความชำนาญในการเขียนรายงานและกระบวนการศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากการที่ครูที่ปรึกษาโครงการส่วนใหญ่นั้น จะเป็นครูที่มาจากหลากหลายสาขาวิชาและมีความถนัดเฉพาะด้านที่แตกต่างกัน แต่ล้วนมีความสนใจทางด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเหมือนกัน

ดังนั้น จากการเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและมีความต้องการที่จะเสริมทักษะให้แก่ครูที่ปรึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเขียนรายงานวิจัยและยังเป็นที่ปรึกษาให้กับยววิจัย โครงการยววิจัยฯ ภาคกลางจึงได้จัดค่ายอบรมเสริมศักยภาพครู เป็นกิจกรรมเสวนาในหัวข้อ

“หนุนเสริมงานเขียนบทสรุปงานวิจัยสำหรับครูที่ปรึกษา” ขึ้น ในวันอาทิตย์ ที่ 22 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- ประชุมทีมงานโครงการยววิจัยฯ ภาคกลาง เพื่อเสนอประเด็นปัญหาที่พบจากการดำเนินงานในช่วงระยะที่ผ่านมา ซึ่งอาจารย์ผู้ประสานงานแต่ละจังหวัด เล็งเห็นว่าปัญหาสำคัญที่พบ คือ ปัญหาด้านการเขียนรายงานวิจัยของนักเรียนและครูที่ปรึกษา อันเนื่องมาจากการขาดความชำนาญและยังไม่สามารถนำประสิทธิภาพด้านการเขียนของครูที่ปรึกษาออกมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์ จึงไม่สามารถชี้แนะแนวทางให้แก่ักเรียนในการเขียนงานวิจัยได้ ประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้นี้จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานของครูและนักเรียน ดังนั้นทีมงานโครงการยววิจัยจึงมีความเห็นตรงกันที่ต้องมีการจัดกิจกรรมหนุนเสริมการเขียนบทสรุปฯ ขึ้น

- กำหนดวันเวลา ทีมงานโครงการยววิจัยฯ ได้เลือกวันเวลาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการจัดกิจกรรม โดยเลือกให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันอาทิตย์ ที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวในครั้งนี้ได้โดยไม่รบกวนเวลาราชการ

- ร่างกำหนดการ หลังจากทีมงานโครงการยววิจัยฯ ได้ทำการเลือกวันสำหรับการจัดกิจกรรมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้มีการประชุมหารือเพื่อร่างกำหนดการและคัดสรรวิทยากร ที่จะนำมาเป็นกำลังในการผลักดันและหนุนเสริมการเขียนงานของครูที่ปรึกษาให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดในวันและเวลาที่กำหนด

ถอดบทเรียนจากกิจกรรม

การจัดกิจกรรม “หนุนเสริมงานเขียนบทสรุปงานวิจัยสำหรับครูที่ปรึกษา” ครั้งนี้ มีครูที่ปรึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 90 คน แยกตามจังหวัดได้ดังนี้

นครปฐม	23	คน
กาญจนบุรี	14	คน
ราชบุรี	13	คน
เพชรบุรี	13	คน
สุพรรณบุรี	11	คน
สมุทรสาคร	8	คน
สมุทรสงคราม	8	คน

ครู อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการจากโรงเรียนต่างๆ ในเขตพื้นที่ 7 จังหวัดภาคกลางให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการดำเนินงานโครงการยววิจัยฯ ภาคกลาง รวมทั้งได้รับการเสริมศักยภาพในการเขียนงานวิจัยเชิงสารคดี เพื่อนำไปปรับปรุงและเพิ่มเติมกระบวนการทำงานของตนเอง

โครงการได้กำหนดกิจกรรมเสริมทักษะเพิ่มเติมความรู้ด้านการเขียนงานให้มีประสิทธิภาพ ตามช่วงเวลาที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

การจัดอบรมเสริมศักยภาพครูในครั้งนี้ ได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญในประเด็นต่างๆ เพื่อทำการหนุนเสริมเพิ่มเติมประสิทธิภาพของครูที่ปรึกษา ให้มีทักษะด้านการเขียนรายงานวิจัย โดยสามารถสรุปและถอดบทเรียนตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในกำหนดการตามประเด็นดังนี้

- “พลังท้องถิ่น”

วิทยากร ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

ทบทวนความเข้าใจเรื่องพลังท้องถิ่นนั้น เราจำเป็นจะต้องคำนึงถึงศักยภาพของพลังชุมชนท้องถิ่นว่ามีความสำคัญและเจริญเติบโตขึ้นมากับอำนาจอธิปไตย หรืออาจกล่าวได้ว่า ชุมชนท้องถิ่นอยู่รอดและเติบโตมาโดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจอธิปไตย มีกระบวนการจัดการภายในชุมชนอย่างสมดุลได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีฐานสำคัญ 4 ฐานเข้ามาประกอบกัน ได้แก่

1. ฐานทรัพยากร

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าเมื่อร้อยกว่าปีที่แล้วแทบทุกท้องถิ่นล้วนอุดมไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละท้องถิ่นอย่างเพียงพอ แต่เมื่อการพัฒนาแผนเศรษฐกิจแห่งชาติได้อุบัติขึ้น หลังจากนั้นเป็นต้นมาฐานทรัพยากรที่เคยอุดมสมบูรณ์เลี้ยงประชาชนอย่างพอเพียง ได้เริ่มถูกเบียดเบียนอย่างหนัก ทั้งทรัพยากรที่สะสมและถ่ายทอดกันมาเพื่อบันดลให้ประชาชนอยู่รอดและทรัพยากรที่ถูกผลิตขึ้นในภาวะจำเป็น ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน อาทิเช่น

- “ป่า” ทรัพยากรที่สร้างความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับผู้คน ป่าได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่ พ.ศ.2510 ส่งผลอย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศ และส่งผลกระทบต่อผู้คนที่เคยอาศัยป่าในการดำรงชีพ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้คนจำต้องโยกย้ายถิ่นฐานเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมที่เป็นผู้คนที่สามารถใช้ศักยภาพด้านต่างๆ สำหรับการอยู่รอด กลับต้องเป็นผู้มีอาชีพ ดังนั้นชุดความรู้ต่างๆ อันเป็นภูมิปัญญาเฉพาะทางจึงได้ถูกบั่นทอนลง และต้องตกทอดหาความรู้ชุดใหม่ที่ไม่เคยชินเข้าสู่ตนเอง

- “ลำนํ้า” มีนัยยะสองประการคือ 1) ตัว “นํ้า” เองมีนัยยะสำคัญในการทำการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวและทำสวน ดังนั้นจะเห็นว่าตามลุ่มแม่น้ำต่างๆ จะพบชุมชนที่มีอาชีพทำเกษตรและทำสวนอยู่มาก ผู้คนในชุมชนเหล่านี้ต่างมีความผูกพันและหวงแหนกับลำนํ้าอย่างมาก ส่วนนัยยะที่ 2) นํ้าเป็นบ่อเกิดของ “สัตว์นํ้า” ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตต่อผู้คนริมสองฝั่งเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับแม่น้ำทั้งการสร้างเขื่อน การกั้นประตูนํ้า จึงส่งผลให้ระบบนิเวศที่เคยอยู่เคยเป็นต้องเปลี่ยนแปลง ปลาที่เคยว่ายขึ้นไปวางไข่ ผู้คนที่เคยใช้นํ้าอย่างสมบูรณ์และรู้คุณค่า ต้องได้รับความเดือดร้อนจากระบบการจัดการที่ภาครัฐแพร่กระจายเข้าไปสู่ชุมชนท้องถิ่น โดยไม่มีการซักถาม สิ่งเหล่านี้กลายเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยากจะแก้ไข และรัฐเองก็ไม่ค่อยที่จะได้ยินเสียงชาวบ้านในท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดปัญหาเรียกร้อง ส่งผลให้ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตต้องเปลี่ยนแปลง มรดกทางภูมิปัญญาหลายอย่างต้องยุติลง เช่น เครื่องจับปลาบางชนิด หรือ พันธุ์ปลาอีกหลายชนิดด้วย เป็นต้น

- “ชายฝั่งทะเล” ทรัพยากรที่สำคัญที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของผู้คนริมทะเล กระบวนการเปลี่ยนผ่านทางสังคมที่เร่งเร้าให้เกิดการสร้างรายได้ การแข่งขันเพื่อคัดสรรทรัพยากร อันจะได้มาซึ่งค่าตอบแทนและผลกำไรทางเศรษฐกิจ ล้วนมีผลโดยตรงอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศบริเวณชายฝั่ง อวนตาถี่ อวนรุน อวนลาก หรือการทำลายแนวชายฝั่งทะเล เป็นการทำลายแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างรุนแรง ทำให้ทั้งพันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา และแหล่งอนุบาลสัตว์ชายฝั่ง ต้องได้รับผลกระทบ น้ำเสียจากบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ได้ส่งผลกระทบกับทรัพยากรชายฝั่งจนยากที่จะเยียวยา ผู้คนกลายเป็นลูกจ้างราคาถูกที่จำเป็นต้องเป็นผู้ทำลายทรัพยากรของตนเอง เพียงเพื่อผลประโยชน์ที่จะได้รับ เหตุและปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรทั้งป่า ลำน้ำ และทะเลชายฝั่งทั้งสิ้น และมีผลโดยตรงต่อฐานศักยภาพของผู้คนในบริเวณดังกล่าวนี้ด้วย

2. เครือข่ายทางสังคม

มนุษย์จำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อดำรงความเป็นชุมชนและเพื่อการอยู่รอดของกลุ่ม เครือข่ายทางสังคมนับเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในท้องถิ่น ชาวบ้านไทยในชนบทรู้จักเครือข่ายทางสังคมเป็นอย่างดี ดังจะสะท้อนให้เห็นจากกิจกรรมต่างๆ ที่ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นได้ประกอบขึ้น เช่น เขารู้ว่าเมื่อจะปลูกสร้างโรงเรียนให้สำเร็จ เขาจะต้องไประดมทรัพยากรจากที่ใด ต้องได้รับความช่วยเหลือจากใคร ต้องบอกกล่าวผู้ใด จึงจะทำให้ภารกิจต่างๆ นั้นสัมฤทธิ์ผล

เครือข่ายทางสังคมถือเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวต่อไป พอๆ กับเครือข่ายในระบบธุรกิจที่สร้างความสำเร็จให้ผู้ประกอบการ ลักษณะดังกล่าวนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพในการวางแผนบริหารจัดการภายในชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่นและในเมือง แต่ด้วยผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งผลให้ระบบเครือข่ายทางสังคมต้องเปลี่ยนแปลงไป ผู้คนที่เคยอาศัยอยู่ในชนบทต้องโยกย้ายเข้ามาสู่เมืองหลวง ทำให้ระบบเครือข่ายที่เคยเข้มแข็งในท้องถิ่นจำต้องอ่อนแอลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้พลังในการพัฒนาท้องถิ่นต้องอ่อนแอลงด้วยเช่นกัน

3. ระบบความรู้

สิ่งสำคัญอย่างมากคือระบบความรู้ในการตัดสินใจในแต่ละท้องถิ่นนั้นมีความแข็งแกร่งมากน้อยขนาดไหน สามารถที่จะเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เข้ามาปะทะกับชุมชนของตนได้ขนาดไหน ซึ่งจากการศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่า ยิ่งชุมชนมีระบบความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้มแข็งและถูกนำไปใช้อย่างถูกต้อง มีการปรับตัว เท่าทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางสังคมได้อย่างทันท่วงที สังคมนั้นก็จะมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ในทาง

ตรงกันข้าม จะพบว่าสังคมที่ไม่รู้ว่าชุมชนของตนเองมีภูมิความรู้อะไรที่เป็นทุนเดิมอยู่ ก็จะทำให้ชุมชนของคนนั้นอ่อนแอลง ไม่สามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสังคมหลักได้

สำหรับนักพัฒนา การพัฒนาคือไม่ใช่เพียงแค่การก้าวลงไปชุมชนแล้วหยิบยื่นโจทย์หรือคิดแก้ไขเฉพาะปัญหาที่คิดฝันเอาเอง แต่นักพัฒนาที่ดีนั้น ควรที่จะต่อยอดฐานความรู้เดิมของท้องถิ่นที่เป็นพลังในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งนั้นอยู่แล้ว มาจากฐานเดิมเป็นสำคัญ แต่ไม่ใช่ นำสิ่งใหม่เข้าไปใช้โดยไม่คำนึงถึงฐานเดิมที่เขาเป็นเขามืออยู่ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาและไม่สามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างตรงจุดและกลายเป็นปัญหาที่ซ้ำซากไม่อาจแก้ไขได้

4. วัฒนธรรมและความเชื่อ

การยึดโยงเครือข่ายทางสังคมให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน ชุมชนจำเป็นต้องสร้างระบบคุณค่าและความเชื่อชุดหนึ่งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการร้อยโยง “ใจ” ของผู้คนที่อยู่ร่วมกันในสังคมท้องถิ่น ให้อยู่ภายใต้ครรลองเดียวกันที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และยกระดับจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้น ซึ่งระบบวัฒนธรรมและความเชื่อนี้จะทำหน้าที่ที่สำคัญคือ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติ เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน การที่เราสามารถที่จะเข้าถึงระบบคุณค่าและความเชื่อของคนกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งๆ จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของกลุ่มชน รวมถึงความผูกพันที่เขามีต่อกันและต่อธรรมชาติร่วมกัน เช่น ลักษณะร่วมของคนตะวันออกจะมีลักษณะเด่นคือเรื่องความกตัญญู การนอบน้อมถ่อมตน ความขยันอดทน เป็นต้น ส่วนความสัมพันธ์กับธรรมชาตินั้น จะเน้นไปที่การให้ความสำคัญเคารพในพลังยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ การยอมรับในพลังอำนาจของธรรมชาติที่มีเหนือมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามในแต่ละกลุ่มชนก็จะมีกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงคุณค่าที่มีต่อระบบความเชื่อเหล่านี้ที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนั้นด้วยความสำคัญและประโยชน์ที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ระบบความเชื่อเหล่านี้ยังมีผลทำให้เกิดระบบการสืบทอดและการให้คุณค่าผ่านกิจกรรมและผู้คนอีกด้วย

- “ชวนคุยเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

วิทยากร ดร.ทวิศิลป์ สืบวัฒนะ

สรุปความจากเวทีได้ว่า ประเด็นการศึกษาทางประวัติศาสตร์นั้น มีความแตกต่างกันทั้งเนื้อหาและการศึกษา จะเห็นว่าเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ถูกศึกษาและที่เราได้รับรู้กันนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นประวัติศาสตร์ที่อิงกับสถาบันกษัตริย์เป็นสำคัญ สืบเนื่องมาเป็นลำดับโดยใช้การปกครองแผ่นดินตามยุคสมัยต่างๆ เช่น สุโขทัย อยุธยา เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน อีกทั้งยังได้นำชื่อของพระมหากษัตริย์พระองค์ต่างๆ ไปเชื่อมโยงกับวีรกรรม ที่แต่ละพระองค์ได้ทรงกระทำมา ซึ่งล้วนแต่มีความหมายต่อการรับรู้ของประชาชนทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็เพื่อจะทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี

และให้มีความทรงจำร่วมกันเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาติ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ทุกคนรับรู้กันเป็นอย่างดีและถูกฝังอยู่ในแบบเรียนมาอย่างยาวนาน แต่เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ก็มิได้จำกัดอยู่กับสถาบันหลักของชาติเพียงเท่านั้น เพราะในทุกท้องถิ่น ท้องที่ซึ่งได้ปรากฏเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เป็นความทรงจำร่วมกันของผู้คนในชุมชน เพียงแต่มิได้ถูกทำการจารึกให้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยความไม่ได้เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เหล่านั้น ดังนั้นหลายๆ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความทรงจำก็เริ่มที่จะหายสาบสูญไปกับการจากไปของบรรพบุรุษที่มิได้มีผู้มารับช่วงต่อของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นๆ ด้วยกลไกทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เอื้ออำนวยให้ผู้สืบสานความทรงจำดังกล่าว

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงมีหัวใจหลักคือ การศึกษาเรื่องราวหรือความทรงจำร่วมกันของผู้คน ที่มีได้ถูกจารึกหรือไม่ได้มีการกล่าวถึงบนหน้าประวัติศาสตร์แห่งชาติแต่เป็นเรื่องราวที่ผู้คนในชุมชนได้เล่าขานสืบทอดกันมา เรื่องราวต่างๆ ดังกล่าวนี้นี้ มีอยู่มากมายและหลากหลายประเภท สุดแต่ว่าเราจะมีคามสนใจด้านใด ประเด็นใด และมีความต้องการที่จะนำเสนอในทิศทางใดเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงไม่ใช่เรื่องยากเกินความสามารถ เพราะเรื่องราวเหล่านั้นวนเวียนอยู่รอบตัวเราภายในชุมชนและท้องถิ่นของเรานั้นเอง

สิ่งสำคัญอีกประเด็นหนึ่งสำหรับการนำเสนอรายงานการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ การรู้จักที่จะนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง จากแหล่งข้อมูลที่สามารถอ้างอิงและตรวจสอบได้

“ตอบคำถามเพื่อค้นหามรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

สำหรับกิจกรรมหนุนเสริมทักษะการเขียนรายงานให้กับครูที่ปรึกษาในลำดับนี้ ทีมงาน โครงการยุววิจัยฯ ภาคกลางได้แจกกระดาษให้กับครูที่ปรึกษาเพื่อเขียนคำตอบเพื่อตอบคำถามตามที่ทีมงาน โครงการยุววิจัยฯ ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า ดังนี้

- 1) ประเด็นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะทำให้เกิดพลังขับเคลื่อนการเรียนรู้และสำนึกรักท้องถิ่นอย่างไร

สรุปผลจากการระดมความคิดของครูที่ปรึกษาได้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ทำให้ผู้ศึกษาทั้งครูและนักเรียน ได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้ประสบการณ์ตรงของผู้ศึกษา ดังนั้นด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยการเข้าถึงแหล่งข้อมูลในลักษณะดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้ศึกษา (ครูและนักเรียน) เกิดความสนใจและเข้าใจประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นซึ่งเป็น

เรื่องราวของตนเองอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดความสำนึกที่จะรัก
ดูแลและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นของตนมากขึ้นอีกด้วย

2) ประเด็นการบูรณาการการวิจัยกับการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน
จะทำได้อย่างไร

สรุปผลจากการระดมความคิดของครูที่ปรึกษาได้ว่า ด้านกระบวนการคือ
ได้นำกระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเข้ามามีใช้กับการเรียนการสอนในวิชา
อื่นๆ ด้านเนื้อหาของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้จากการศึกษาคือ หลังจากที่
นักเรียนได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจนเกิดความเข้าใจแล้ว จะให้มีการ
นำเสนอแบบการทำเป็นโครงงาน มีการระดมความคิด วิเคราะห์และยกระดับ
ข้อมูล เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการศึกษาหาข้อมูลที่อยู่นอกเหนือจากตำรา
และเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

3) ประเด็นโครงการยุววิจัยจะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัย / โรงเรียน /
ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างไร

ครู อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการยุววิจัยฯ ภาคกลาง ร่วมระดมความคิด
เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการวิจัยทางประวัติศาสตร์ ที่จะได้นำไปใช้ในการเขียนงานวิจัย
การปรับใช้กับการเรียนการสอน และการพัฒนาเป็นหลักสูตรเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็น
รูปธรรม

สรุปผลจากการระดมความคิดของครูที่ปรึกษาได้ว่า “โครงการยุววิจัยจะพัฒนา
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน โรงเรียนและชุมชนท้องถิ่นที่เกิดจากความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่ายข้างต้น
ในการที่จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนเกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของบรรพบุรุษ

เรื่องราวและความทรงจำอันเป็นภูมิปัญญาที่ตกทอดกันมาอย่างยาวนานของท้องถิ่นตนเอง และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันอันดีในการคัดกรองวัฒนธรรมที่กำลังแพร่กระจายเข้าสู่ชุมชนให้กับทุกภาคส่วนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจอีกทางหนึ่งด้วย”

“ระดมความคิดขับเคลื่อนร่วมกัน”

วิทยากร ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ ดร.ชิตชยางค์ ยมมาภัย

ก่อนช่วงสุดท้ายของการจัดกิจกรรมหนุนเสริม ได้มีการระดมความคิดร่วมกันของครูที่ปรึกษา เพื่อที่จะทำการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง โดยวิทยากรได้ทบทวนความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมความรู้ให้กับครูที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ต่างๆ เหล่านี้นำไปใช้ได้กับประสบการณ์จริงในการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและมีประสิทธิภาพในการแนะนำความรู้ให้กับนักเรียนของตนต่อไป อีกทั้งยังเป็นการระดมความคิดเพื่อหาจุดร่วม ร่วมกันระหว่างครูทั้ง 7 จังหวัด เพื่อให้หาทางออกให้กับ การทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่ถือเป็นความรู้ที่สำคัญควรค่าแก่การปลูกฝังให้เยาวชนได้รับรู้และสืบสานต่อไป

- “สถานงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสู่สังคมในระดับจังหวัด,ระดับภาค”

วิทยากร ผศ.อภิญญา บัวสรวง

ท้ายที่สุดของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้สรุปความได้ว่า หลังจากที่ได้มีการฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้และการศึกษาประวัติศาสตร์ให้กับครูและนักเรียน ให้ได้รู้จักการเก็บข้อมูล การแยกหัวข้อ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์จนกระทั่งได้ผลงานการศึกษาออกมาเป็นรูปแบบของรายงานวิจัยเชิงสารคดีแล้วนั้น การขับเคลื่อนที่สำคัญอันหนึ่งซึ่งถือได้ว่ามีประโยชน์ไม่เพียงแต่ผู้ศึกษาคือครูกับนักเรียนเท่านั้น ในที่นี้คือ การสืบสานงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกลับคืนสู่ท้องถิ่นในระดับภาคและระดับจังหวัด เพื่อเป็นการเสริมฐานและคืนความรู้ให้กับผู้คนในชุมชนท้องถิ่นที่ได้มีการศึกษาให้ได้รับรู้เรื่องราวอันทรงคุณค่าของบ้านเกิดเมืองนอน ประวัติศาสตร์ความทรงจำต่างๆ จึงเชิญชวนให้โรงเรียนในจังหวัดต่างๆ มีความพร้อมและจัดกิจกรรมขึ้นตามจังหวัดเครือข่ายที่มีความพร้อม ในช่วงนี้คือจังหวัดเพชรบุรีและสุพรรณบุรี ส่วนจังหวัดอื่นๆ นั้นจะนำไปหารือกันต่อไป

สรุปผลการจัดกิจกรรม

จากการจัดกิจกรรม “หนุนเสริมงานเขียนบทสรุปงานวิจัยสำหรับครูที่ปรึกษา” ในครั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ด้านคุณภาพคือ ครูที่ปรึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วมในการเสริมทักษะกระบวนการวิจัยทางด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้เนื้อหาที่เข้มข้นเพื่อนำไปปรับใช้กับกระบวนการคิด การเขียนและการสังเคราะห์ เพื่อเป็นการยกระดับผลงานให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดกิจกรรมหนุนเสริมฯ ครั้งนี้ยังเปรียบเสมือนเวทีที่ครูที่ปรึกษาจะได้ใช้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ที่แต่ละคนได้ประสบมาโดยตรง ได้ช่วยเหลือและแก้ไขค้นหาทางออกร่วมกัน นอกจากนั้นยังได้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีวิทยาการสอนแบบบูรณาการ ที่ได้นำเนื้อหาของการศึกษาโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนำไปใช้กับระบบการศึกษาในหลักสูตรอีกด้วย

อย่างไรก็ตามครูที่ปรึกษาให้ความเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อหนุนเสริมครูที่ปรึกษาก่อนดำเนินโครงการยววิจัยสำหรับเด็ก เพื่อครูจะได้ นำความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงาน

ในด้านปริมาณ ถือว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากยังขาดครูที่ปรึกษาอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

บทที่ 3

การผลักดันงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์และการขยายผล

- เวทีนำเสนอผลงานวิจัยฯ “คืนความรู้สู่ชุมชน”
- ประสานงานกับโครงการสื่อท้องถิ่นของจังหวัด เพื่อร่วมทำสื่อเผยแพร่
- ขยายผลโครงการไปยังหน่วยงานอื่นๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

การผลักดันงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์และการขยายผล

โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลางได้พยายามสื่อสารความรู้ต่อสาธารณชนในช่วงเวลาของการดำเนินงานช่วงต่างๆ ตั้งแต่ระยะแรกๆ จนถึงระยะท้ายๆ ของการดำเนินงาน โดยได้จัดกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ คือ

- เวทีนำเสนอผลงานยววิจัยฯ “คืนความรู้สู่ชุมชน”

กิจกรรมคืนความรู้สู่ชุมชนนี้ ได้เริ่มขึ้นภายหลังจาก ดร.ชิตชยางค์ ยมาภัย ผู้ประสานงานโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ได้มาปรึกษาหารือกับทีมผู้ประสานงานกลางว่า อาจารย์จำลอง บัวสุวรรณ อาจารย์ประจำโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี หัวหน้าทีมจังหวัดเพชรบุรี มีความประสงค์ที่จะเผยแพร่ความรู้จากผลงานยววิจัยสู่ท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ให้ชาวเพชรบุรีได้รับรู้ ตีชมและเติมเต็มความสมบูรณ์ให้แก่งานเขียนผลงานยววิจัยประวัติศาสตร์นิพนธ์เชิงสารคดีของยววิจัยจากโรงเรียนดังกล่าว สิ่งทีอาจารย์จำลองอยากทำคือ การจัดกิจกรรมแสดงนิทรรศการผลงานของยววิจัยฯ มีเวทีเล็กๆ ที่จะพูดคุยถึงโครงการและเปิดโอกาสให้ยววิจัยได้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่บนเวที โครงการฯ ร่วมกันพิจารณาเห็นว่า กิจกรรมลักษณะดังกล่าวน่าจะมีประโยชน์ต่อทุกฝ่าย จึงได้สนับสนุนและเชิญชวนให้จังหวัดอื่นๆ พิจารณาจัดกิจกรรมลักษณะเช่นนี้ได้ในแต่ละจังหวัด ผลปรากฏว่า มีจังหวัดที่พร้อมจัดกิจกรรม 4 จังหวัด คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสมุทรสงคราม มีรายละเอียดรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันดังนี้ คือ

1.จังหวัดเพชรบุรี

ชื่องาน “ยววิจัยคิดดี เด็กเพชรบุรีทำเอง” ตอน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองเพชร

วันที่จัดกิจกรรม 18 ธันวาคม พ.ศ.2552

สถานที่ บริเวณลานวัดเกาะ ต.ท่าราบ อ.เมือง จ.เพชรบุรี

อาจารย์จำลอง บัวสุวรรณ ได้เลือกทำเลสถานที่จัดงานคือ ที่วัดเกาะอยู่ในย่านตลาดใจกลางเมืองเพชรบุรี บรรยากาศของวัดเกาะมีความร่มรื่นได้รับเงาจากต้นสักบริเวณลานวัด ปกป้องความร้อนจากแสงแดด บรรยากาศเหมาะทั้งการตั้งเต็นท์แสดงนิทรรศการ การจัดเวทีและมีที่เหลือเพียงพอสำหรับตั้งเก้าอี้ชมการเสวนาและการแสดงได้ร่วมร้อยตัว

ก่อนวันงาน 2-3 วัน เด็กๆ ช่วยกันทำใบปลิวแจกชุมชนบริเวณวัดเกาะ ทำให้ในวันงานมีคนมาชื่นชมผลงานเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีพ่อค้าแม่ค้ามาตั้งร้านขายของทั้งลาวหวาน ช่วยเพิ่มสีสันของงานได้เป็นอย่างดี ในวันงานยุววิจัยมาจัดนิทรรศการกันตั้งแต่เช้า มีทั้งแผ่นป้ายนิทรรศการและได้หาวัตถุมาแสดงประกอบเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจอีกด้วย

ผู้ที่ให้เกียรติมาเป็นประธานเปิดงานคือ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี นายชัยยะ อังกินันท์ มีท่าน ส.ว. เพชรบุรี นางสาวสุมล สุตะวิริยะวัฒน์ และเครือข่ายแกนนำทางด้านศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีมาร่วมงานอีกหลายท่าน ด้วยการประสานงานจากอาจารย์จำลอง บัวสุวรรณนั่นเอง ท่านเหล่านี้ได้เยี่ยมชม แลกเปลี่ยนข้อมูลและเติมเต็มเกร็ดความรู้ของเนื้อหาสาระ เพื่อยุววิจัยฯ จะได้นำไปเรียบเรียงเป็นประวัติศาสตร์นิพนธ์เชิงสารคดีต่อไป

นักเรียนจากโรงเรียน
ในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมกิจกรรม
และให้ความสนใจกับเนื้อหาข้อมูล
ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ยุววิจัย
ฯ จังหวัดเพชรบุรี นำมานำเสนอใน
ครั้งนี้อย่างมาก

ครู อาจารย์
และหน่วยงานต่างๆ ทั้ง
ภาครัฐและเอกชนในพื้นที่

จังหวัดเพชรบุรี ให้ความสนใจกับกิจกรรมคืนความรู้สู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก

ยววิจัยฯ และผู้เข้าร่วมงานคืนความรู้สู่ชุมชนจังหวัดเพชรบุรี แลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีพิธีกรรม อย่างเป็นกันเอง

2.จังหวัดสุพรรณบุรี

ชื่องาน “มหกรรมวิชาการ 111 ปี เกียรติศักดิ์ศรี วรรณสุตศึกษาลัย”

วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2552 ณ โรงเรียนวรรณสุตศึกษาลัย

โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลางจังหวัดสุพรรณบุรี ได้จัดกิจกรรมคืนความรู้สู่ชุมชน กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานเฉลิมฉลองครบรอบ 111 ปีของโรงเรียนวรรณสุตศึกษาลัย โดยมีอาจารย์ศีกฤทธิ์ บุญบา อาจารย์ประจำของโรงเรียนวรรณสุตเป็นเจ้าภาพเชิญชวนเนื่องจากโรงเรียนวรรณสุตศึกษาลัยนี้ เป็นโรงเรียนเก่าแก่ เข้าใจว่าเป็นโรงเรียนชายแห่งแรกของจังหวัดสุพรรณบุรี จึงมีผู้บริหารจังหวัดหลายท่านได้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแห่งนี้ ในงานนี้ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี คือ นายสุภัทร์ ศรีสุนทรพินิต เป็นประธานในพิธีเปิดงานที่ยิ่งใหญ่ มีวงโยชวาทิตบรรเลงเพลงต้อนรับด้วย

โครงการยุววิจัยของเราได้มีโอกาสร่วมจัดแสดงนิทรรศการ เด็กๆ มีความปิติยินดีสามารถเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ได้ข้อมูลมาจากภาคสนามอย่างเต็มที่ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้กำลังใจอยู่ด้วย ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดได้มาชมนิทรรศการร่วมกับบรรดาครูอาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ในบรรยากาศที่สนุกสนานช่วงสายมีการตั้งวงเสวนา เรื่อง “คุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” ในห้องประชุม นำโดยอาจารย์วรพร พรหมใจรักษ์ จากโรงเรียนสวงนหึง ยุววิจัยได้มีโอกาสดูคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นถึงชีวิตของการเป็นนักวิจัยในการปฏิบัติงานภาคสนามในจังหวัดสุพรรณบุรี ให้กับเพื่อนๆ นักเรียนจากต่างโรงเรียน

ยุววิจัยฯ จังหวัดสุพรรณบุรีขึ้นเวทีนำเสนอผลงานคืนความรู้สู่ชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ตนเองได้ไปศึกษา แก่ผู้เข้าร่วมงาน

3.จังหวัดสมุทรสงคราม

จัดงาน เทศกาลกินปลาและของดีเมืองแม่กลอง ครั้งที่ 12

วันที่ 10-20 ธันวาคม 2552 ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดสมุทรสงคราม

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามได้รับความอนุเคราะห์จากคณะกรรมการจัดงาน “ปลา...” ซึ่งเป็นงานประจำปีของจังหวัดสมุทรสงคราม ให้ไปจัดแสดงนิทรรศการและร่วมกิจกรรมในโอกาสดังกล่าวด้วยความยินดีและเต็มใจอย่างยิ่ง ชุมนิทรรศการที่เด็กๆ ได้ไปจัดแสดงนั้น อยู่บริเวณริมสระน้ำ ของโซนศิลปวัฒนธรรม ใกล้ๆ กับซุ้มของ อบต.

แหลมใหญ่ อ.เมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งแสดงผลงานวิจัยของนักวิจัยรุ่นใหม่คือ ท่านสมาชิก อบต.ทั้งหลาย นอกจากการจัดนิทรรศการแล้ว เด็กๆ ยังได้ขึ้นเวทีแสดงและร่วมเสวนาเรื่องเกี่ยวกับ “หุ่นกระบอก” อีกด้วย ชุมวิทย์ฯ ได้แสดงผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในท้องถิ่น ในประวัติศาสตร์ช่วงเวลาต่างๆ โดยมีผู้รู้ในท้องถิ่นช่วยให้คำแนะนำเป็นอย่างดี

4.จังหวัดสมุทรสาคร

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครได้จัดกิจกรรมคืนความรู้สู่ชุมชน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1.นั้นเป็นการออกรายการเสวนาของเคเบิลทีวี ของสำนักงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร ที่ศาลากลางจังหวัด เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยของโครงการยุววิจัยและผลงานวิจัยจากโรงเรียนพันท้ายนรสิงห์ ซึ่งการออกรายการในครั้งนี้เป็นการประชาสัมพันธ์งานที่จะจัดขึ้นในครั้งที่ 2 อีกด้วย และครั้งที่ 2.จัดนิทรรศการคืนความรู้สู่ชุมชน ในหัวข้อ “หนุนเสริมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คืนความรู้สู่ชุมชน” ซึ่งได้จัดขึ้น ณ บริเวณศาลพันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ซึ่งในการจัดกิจกรรมครั้งที่ 2 นี้ โรงเรียนต่างๆ ที่อยู่ในเครือข่ายโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้ร่วมกันจัดแสดงผลงานการวิจัยในรูปแบบของนิทรรศการอย่างสวยงาม น่าสนใจและได้สอดแทรกความรู้ให้กับผู้ชม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านที่อยู่ในระแวกนั้น และนักท่องเที่ยวที่ได้แวะเวียนเข้าไปสักการะศาลพันท้ายนรสิงห์อีกด้วย ในการนี้ได้อำเภอกองการบริหารส่วนจังหวัดคือ นายอุดร ไกรวัฒนุสรณ์ และคณะครูจากโรงเรียนต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ด้วย นับเป็นการเล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ยุววิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อคืนความรู้ที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคืนกลับสู่ชุมชนโดยแท้

โครงการยุววิจัยฯ ภาคกลางจังหวัดสมุทรสาคร ออกรายการเสวนาของเคเบิลทีวี
ของสำนักงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร
เพื่อประชาสัมพันธ์งานคืนความรู้สู่ชุมชน โดยมียุววิจัยฯ ร่วมประชาสัมพันธ์ด้วย

กิจกรรมคืนความรู้สู่
ชุมชน จังหวัดสมุทรสาคร
ได้รับความสนใจอย่างมาก
ทั้งจากหน่วยงานราชการ
เอกชน และนักท่องเที่ยวทั้งใน
พื้นที่และต่างจังหวัด และเป็น
ที่ประจักษ์ว่าโครงการดังกล่าว
มีประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อยู
ววิจัย โรงเรียน และชุมชน

2) จังหวัดกาญจนบุรี

ใช้เครือข่ายของงานวิจัยสื่อพื้นบ้านของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล รายการดังกล่าวเป็นการนำเสนอให้เห็นถึงที่มา ความสำคัญและกระบวนการดำเนินงานในโครงการและกิจกรรมจากค่ายความรู้ของยูววิจัยในจังหวัดกาญจนบุรี VCD ชุดนี้ได้จัดเป็นตอนสั้นๆ ออกอากาศในเคเบิลทีวีของจังหวัดกาญจนบุรี (รายละเอียดตาม VCD ที่แนบมาด้วย)

3) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของบริษัทสถานฟ้าจำกัด ผู้ผลิตรายการ “พินิจนคร” ที่เผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย PBS ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ได้ขอข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยของยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง ซึ่งได้รับทราบจากเจ้าหน้าที่ว่าได้นำไปใช้ประโยชน์ในการสำรวจค้นหาข้อมูลประกอบรายการ

4) ประสานงานกับผู้ผลิตรายการของสถานีโทรทัศน์ Thai PBS

- เสนอในรายการข่าว “ทีวีไทยสุดสัปดาห์” กิจกรรมงานมหกรรมรวมพลังยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติย่อ: ทีวีไทยสุดสัปดาห์

ทีวีไทยสุดสัปดาห์...เมื่อนักข่าวสารในมุมมองใหม่ ๆ ค้นคว้าเรื่องราวในประวัติศาสตร์ไทย...ด้วยรูปแบบการนำเสนอ ที่แตกต่าง ให้ทั้งความรู้และความบันเทิงที่เข้าถึงผู้ชมทุกวัย เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคในแวดวงทีวี และเป็นสื่อกลางสะท้อนวิถีชีวิตที่น่าสนใจของคนในต่างจังหวัด (ช่วง "ตามใจเพื่อน") คนผู้ชมจะเพลิดเพลินกับการชมข่าวที่หลากหลาย ที่จะไม่ทำให้คุณรู้สึกว่าการดูข่าวเป็นเรื่องน่าเบื่ออีกต่อไป

เวลาออกอากาศ: เสาร์-อาทิตย์ 09.00-09.30 น.

ติดต่อรายการ: weekendnews@thaipbs.or.th

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันเสาร์ที่ 6 ก.พ.53

ไฮไลต์ทีวีไทยสุดสัปดาห์...เมื่อนักข่าวสารในมุมมองใหม่ ๆ ค้นคว้าเรื่องราวในประวัติศาสตร์ไทย...ด้วยรูปแบบการนำเสนอ ที่แตกต่าง ให้ทั้งความรู้และความบันเทิงที่เข้าถึงผู้ชมทุกวัย เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคในแวดวงทีวี และเป็นสื่อกลางสะท้อนวิถีชีวิตที่น่าสนใจของคนในต่างจังหวัด (ช่วง "ตามใจเพื่อน") คนผู้ชมจะเพลิดเพลินกับการชมข่าวที่หลากหลาย ที่จะไม่ทำให้คุณรู้สึกว่าการดูข่าวเป็นเรื่องน่าเบื่ออีกต่อไป

เปิดโลกวิจัยแก่เยาวชน

บทบาทของเยาวชนในบทที่เปลี่ยนแปลงไป จากบทบาทที่เป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว...ยูววิจัย กับ สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ จ.เพชรบุรี และ ที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ .....ปูเนาะในจ.ราชบุรีเหลืออยู่อย่างมากในปัจจุบัน แต่เยาวชนยังต้องการอนุรักษ์เอาไว้

ย้อนรอยสงครามโลกครั้งที่ 2

ยูววิจัย กับ สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ จ.เพชรบุรี และ ที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ไม่แพ้กาญจนบุรี โดยชี้แหล่งความรู้จากผู้เฒ่า ผู้แก่ ในพื้นที่

ปูเนาะราชบุรี

ปูเนาะในจ.ราชบุรีเหลืออยู่อย่างมากในปัจจุบัน แต่เยาวชนยังต้องการอนุรักษ์เอาไว้ ซึ่งสามารถทำได้เอง โดยมีส่วนประกอบ คือ ชนพื้นเมือง ปูเนาะ

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันอาทิตย์ที่ 14 ก.พ.53

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันเสาร์ที่ 13 ก.พ.53

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันเสาร์ที่ 6 ก.พ.53

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันอาทิตย์ที่ 31 ม.ค.53

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันอาทิตย์ที่ 24 ม.ค.52

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันเสาร์ที่ 23 ม.ค.53

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันอาทิตย์ที่ 17 ม.ค. 53

ทีวีไทยสุดสัปดาห์ วันเสาร์ที่ 16 ม.ค.53

- ฟีนก (นิรมล เมธิ์สุวรรณ) รายการทุ่งแสงตะวัน
- รายการ “ทุ่งแสงตะวัน” ของคุณนิรมล เมธิ์สุวรรณ ได้ตามไปทำรายการเพิ่มเติมที่จังหวัดราชบุรี
- ภายหลังการออกอากาศ นายสุรพล สิทธิประสงค์ ผู้ผลิตรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ Thai PBS ขอให้โครงการประสานงานไปยังสถานีฯ เพื่อหาทางในการออกอากาศภายหลังจากการผลิตสื่อสารคดีของยูววิจัยสำเร็จ
- โครงการฯ ได้ติดต่อกับผู้จัดการฝ่ายรายการของสถานีฯ เพื่อขอคำแนะนำในการออกอากาศ

5. ประสานงานกับผู้ผลิตรายการ “รักเมืองไทย”

พิพิธภัณฑ์มิวเซียมสยาม เผยแพร่ออกรายการ “รักเมืองไทย” ของสถานีโทรทัศน์ TNN 2 ตั้งแต่เริ่มแนะนำประชาสัมพันธ์โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและได้นำยูววิจัยของจังหวัดต่างๆ ไปร่วมออกรายการ

- ขยายผลโครงการไปยังหน่วยงานอื่นๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง จึงได้จัดประกายให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่จะได้นำทั้งรูปแบบ เนื้อหา กระบวนการดำเนินงานต่างๆ นำไปขยายผลต่อยอดให้กับพื้นที่อื่นๆ ทั้งที่อยู่ในเครือข่ายเดิมและแตกกิ่งก้านไปสู่พื้นที่อื่นๆ ให้เกิดประโยชน์และเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น

1.โครงการ “เสริมความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” ให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมปลาย จัดโดยโรงเรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี สมุทรสงคราม และกาญจนบุรี

2.โครงการ “พลังขับเคลื่อนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ” ณ จังหวัดกาญจนบุรี โดยโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้รับความสนใจอย่างสูงจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

3.โครงการ “ขยายผลความรู้โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากโรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรีสู่โรงเรียนในจังหวัดลพบุรี” จัดโดยโรงเรียนเทพมงคลรังสี จังหวัดกาญจนบุรี

4.โครงการ “ขยายผลความรู้โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสู่จังหวัดสระบุรี” เนื่องจากทางสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี เขต 1 มีความสนใจที่จะสนับสนุนให้นักเรียนและครูในเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีเขต 1 จำนวน 150 คน 10 โรงเรียน เข้าร่วมพัฒนาความรู้เพิ่มเติมทักษะการเป็นยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในวันที่ 10-11 กันยายน 2554

5.โครงการ “DJ เล่าเรื่อง” ศูนย์สันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดลได้ร่วมมือกับสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย จัดโครงการ สำหรับ 7 โรงเรียนแกนนำ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เด็กเป็นตัวขับเคลื่อนในการสื่อสารความรู้ เพื่อสร้างและปลูกความสามัคคี กระตุ้นความรักท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับชุมชน ผู้เข้าร่วมโครงการได้ขยายผลไปสู่การเป็นนักจัดรายการวิทยุทั้งในโรงเรียนและภายในชุมชน

6.สถาบันรามจิตติและสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือจัดทำ โครงการ “โรงเรียนทำหนังสือสารคดีวัฒนธรรมเขตภาคกลาง” ซึ่งเป็นโครงการต่อยอดโดยใช้แกนนำจากนักเรียนในเครือข่ายยววิจัย

บทที่ 4

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาโครงการ

- มุมมองของคณะทำงาน
- มุมมองครูที่ปรึกษา

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาโครงการ

● มุมมองของคณะทำงาน

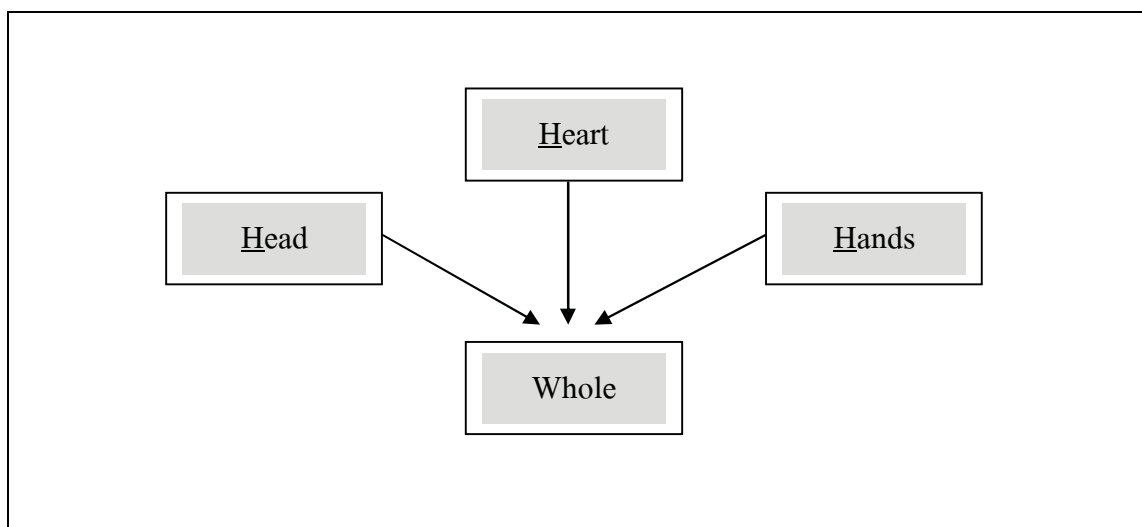
การดำเนินงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง เป็นโครงการนำร่องที่สร้างประสบการณ์และโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว.) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล โรงเรียนมัธยมศึกษา และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 7 จังหวัดในพื้นที่ภาคกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา(สพท.) ซึ่งสถาบันฯ ไม่เคยมีโอกาสร่วมงานกันมาก่อน ส่วนองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น แม้จะมีความคุ้นเคยในด้านการทำงานชุมชน แต่งานด้านการศึกษาก็เป็นสิ่งใหม่เช่นกัน และที่สำคัญสำหรับ โครงการนี้คือการชักนำให้ครูและยุววิจัยได้มุ่งมั่นที่จะเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ จากชาวบ้านและผู้อาวุโสของชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้รู้และยังมีความทรงจำถึงเรื่องราว/เหตุการณ์ที่ผ่านมามาแต่อดีตในช่วงเวลาต่างๆ ท่านเหล่านี้เป็นกลุ่มเป้าหมาย และเป็นแหล่งข้อมูลบุคคลที่ยุววิจัยสามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น แล้วตั้งเป็นประเด็นให้ยุววิจัยได้ขบคิด ทบทวนถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน เพื่อตอบโจทย์วิจัยของแต่ละโครงการให้สมบูรณ์ต่อไป

บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ นั้น นอกจากเด็ก ครู และชาวบ้านผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนที่จะทำให้โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยังมีบุคคลอื่นๆ เช่น ผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตการศึกษาในจังหวัด องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สภาวัฒนธรรมจังหวัด ฯลฯ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการทั้งสิ้น

โครงการฯ ได้ใช้หลักการ 3 H ในการดำเนินงานดังกล่าว กล่าวคือ

<u>Head</u>	:	คิดหาวิธีสร้างความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจในการทำงาน รวมทั้งการประสานประโยชน์จากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
<u>Heart</u>	:	ต้องอ่านใจผู้เกี่ยวข้องให้ออก ตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน ทั้งกระบวนการหนุนเสริม การประสานงานกับทุกภาคส่วน รวมทั้งการแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ
<u>Hands</u>	:	สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

แผนผังการดำเนินงานโครงการ

หลักการดังกล่าวคือภารกิจของโครงการฯ ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น คือ

- นักเรียนได้เรียนรู้จากการวิจัย
  - เพิ่มบทบาทจากนักเรียนเป็นนักวิจัย
  - เพิ่มทัศนคติเชิงบวกต่อท้องถิ่น
  - เปลี่ยนทัศนคติต่อการเรียนประวัติศาสตร์
  - สร้างแรงจูงใจจากการได้ขึ้นเวทีเป็นกระบอกเสียงในการนำเสนอเรื่องราวผ่านเวทีต่างๆ ทำให้เกิดความมั่นใจ
- เปลี่ยนบทบาทครูจาก “ผู้สอน” เป็นพี่เลี้ยง/ที่ปรึกษา (coach)
- ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

โครงการฯ ได้มีโอกาสดำเนินงานหลายด้าน อาทิ การสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และให้เกิดประโยชน์ต่อ “ยุววิจัย” ผู้ที่จะเติบโตเป็นพลังในการพัฒนาประเทศในอนาคต และในระหว่างการทำงาน เมื่อต้องเผชิญปัญหาในลักษณะต่างๆ เช่น การโยกย้ายตำแหน่งของครูไปยังจังหวัดอื่น ครูถอนตัวจากโครงการฯ และการเปลี่ยนตัวนักเรียน ฯลฯ โครงการฯ ก็ได้พยายามแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นให้ลุล่วงไป ทั้งยังมีโอกาสได้สร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือและสร้างความเข้าใจระหว่างนักวิชาการ ครูนักเรียน และชุมชนในท้องถิ่นให้กระชับยิ่งขึ้น ซึ่งมีไม่เพียงเพื่อให้โครงการฯ สามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่เพื่อร่วมผลักดันให้โครงการฯ นี้เป็นโครงการนำร่องที่สามารถนำไปสืบสานต่อให้เกิด

คุณประโยชน์และมีคุณค่าในด้านการเรียนการสอน การปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชนและการพัฒนาสังคมไทยให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

ผลที่เกิดขึ้นคือเสียงสะท้อนของนักวิจัยทั้งเด็กและครู

“ขอขอบคุณ ครูที่ปรึกษาโครงการที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ นำยูววิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล และให้ความช่วยเหลือในการทำงานของยูววิจัย รวมถึงรอคอยความสำเร็จของยูววิจัยด้วยความอดทน ซึ่งยูววิจัยทุกคนซาบซึ้งในความกรุณาของครู”

“การทำงานครั้งนี้พวกเรายอมรับว่ามีความกังวลใจไม่น้อยทีเดียว... ทีมยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของพวกเรายังเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การทำงานวิจัยไม่ใช่สิ่งที่พวกเราถนัด และไม่มีประสบการณ์มาก่อน... แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ฉันทิมงานทุกคนจะทำงานนี้ให้ดีและสำเร็จให้ได้”

“แต่ก่อนนั้น หลายครั้งหลายหน ที่พวกเราได้ผ่านไป ผ่านมา ก็พบเห็นเสาหงส์แต่ก็ไม่เคยสนใจมากนัก ทั้งๆ ที่บ้าน ที่ชุมชนของพวกเราก็มียู แต่ก็ไม่เคยคิด ไตร่ตรอง ใส่ใจพินิจถึงคุณค่าของมัน” “เมื่อพวกเราได้มีโอกาสทำงานวิจัยครั้งนี้ พวกเราก็ตีความสนใจเกี่ยวกับเสาหงส์ว่ามีที่มา ที่ไปอย่างไร”

“คณะยูววิจัย ได้ฝึกความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และรู้เท่าทันรากเหง้า ที่มา ที่ไปของตน”

“การทำวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นเหมือนคั้งว่าพวกเราเหล่ายูววิจัยได้ร่วมมือกันนำเรื่องราวในอดีตที่หลายๆ คนภายในชุมชน แหล่งนี้ได้หลงลืมสิ่งสำคัญที่ยังทรงคุณค่าไปอย่างน่าเสียดาย เป็นการบอกเล่าเรื่องราวที่น่าประทับใจและแสนมหัศจรรย์อย่างยิ่ง สู่ปวงประชาโดยทั่วกัน”

“กล้วยเองก็ได้รับความรู้ดีๆ ที่มีความสำคัญ มีคุณค่าต่อคนในชุมชนในท้องถิ่น ทำให้กล้วยเกิดความรู้สึกรักท้องถิ่น ชื่นชอบวัฒนธรรมประเพณี เอกลักษณ์ของชาวมอญเจ็ดริ้ว”

“สิ่งหนึ่งที่เราได้ จากการทำงานในครั้งนี้ คือ ความรู้สึกรักและหวงแหนในประเพณี ข้าวห่อกระเทียม เราจึงอยากให้ทุกคนรักและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณีของตนเองเหมือนที่เรารู้สึก”

“การจัดนิทรรศการที่วัดเกาะ ทำให้เรามีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ออกแบบซุ้ม ทำทุกอย่างด้วยตัวเราเอง และจัดสรรงบประมาณให้พอกับที่มีอยู่ มีความรับผิดชอบและมีความรอบคอบมากขึ้น”

“สำหรับพวกเราแล้ว ได้รับวิธีการ กระบวนการค้นหาความรู้ ค้นหาข้อเท็จจริง และวิธีการสรุปประเด็น ที่นำไปสู่องค์ความรู้และเป็นประสบการณ์ครั้งหนึ่งในชีวิต”

“ก่อนหน้านี้พวกเราจะเข้าร่วมโครงการวิจัย พวกเรายอมรับว่า รู้สึกเฉยๆ แต่หลังจากเข้าร่วมโครงการ ทำให้พวกเราทราบประวัติความเป็นมาของเสาหงส์ ธงตะขาบของมอญแล้ว ทำให้เรารู้รักความเป็นมอญ และเคารพในบรรพบุรุษของเราที่ฉลาดหลักแหลม มีของดีๆ มอบให้พวกเรา”

“การดำเนินงาน โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง พวกเราทีมงานยุววิจัย นักเรียนโรงเรียนวัดห้วยจรเข้วิทยาكم อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ได้ร่วมกันจัดการเรียนรู้ที่เกิดประสบการณ์ใหม่ นอกห้องเรียน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่ออกจากความเคยชิน ทั้งในด้านการเรียนรู้และกระบวนการทำงาน ทำให้พวกเราได้เรียนรู้คุณค่าความหมายของชีวิต และความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชุมชนในแง่มุมต่างๆ จากการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนและท้องถิ่น”

“การจัดงานนิทรรศการแสดงผลงานของยุววิจัยที่วัดเกาะเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ เป็นงานที่ครูและนักเรียนปลื้มใจ ทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในเรื่องราวของตนเอง เกิดความภูมิใจกับเรื่องราวที่ค้นคว้ามาด้วยตัวเอง”

“...เด็กๆ เริ่มมีความรู้สึกรักอยากทำโครงการยุววิจัย เป็นแรงผลักดันให้ครูสอนคณิตศาสตร์ในฐานะครูที่ปรึกษาโครงการทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาแก่ยุววิจัยทั้งที่ตนเองไม่ถนัดงานด้านนี้...”

“อาจารย์คะ ขออนุญาตใช้รูปแบบ และวิธีการเรียนการสอนแบบที่อาจารย์และทีมงานจากมหาวิทยาลัยมหิดล มาอบรมให้กับโรงเรียนเรา ในการเสนอโครงการงานอื่นๆ ได้มั๊ยคะ ดีใจมากค่ะที่ได้เข้าร่วมโครงการยุววิจัยฯ คิดว่าจะนำวิธีการเรียนการสอนแบบนี้ไปใช้กับวิชาอื่นๆ”

“นักเรียนที่เป็นเด็กหลังห้อง หรือไม่ใช่เด็กเก่ง มีโอกาสได้แสดงความสามารถในด้านอื่นๆ ที่ตนเองถนัด สร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนมากขึ้น และนักเรียนในกลุ่มได้ฝึกการทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี”

“การเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ ยังทำให้เด็กๆ ได้เรียนรู้เรื่องท้องถิ่นผ่านกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์ โดยการนำทฤษฎีที่ว่าด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่อยู่ในตำราเรียนมาปฏิบัติจริง ทั้งการตั้งประเด็นข้อสงสัย ประเด็นที่จะศึกษา การรวบรวมข้อมูลหลักฐานการวิพากษ์หลักฐาน การจัดความสัมพันธ์ของหลักฐาน และเรียบเรียงเรื่องราวพร้อมทั้งนำเสนอทั้งในรูปแบบของงานเขียนและการเสวนา”

“การสืบสานต่อและการขยายเครือข่ายไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนจะสำเร็จลงได้ต่อเมื่อผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาร่วมมือร่วมใจ และเห็นความสำคัญของโครงการนี้ โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการควรนำข้อดี ข้อดีของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์มาใช้ในการปรับแก้ไข และส่งเสริมให้โรงเรียนต่างๆ ได้นำกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียน เพื่อเป็นการปลูกปัญญาให้กับเด็กและเยาวชน”

“เรียน อาจารย์พฐ...คิดว่า คงยังจำได้นะคะ ดิฉัน ครูที่ปรึกษาโครงการยุววิจัยทำลอมกับพันท้ายฯ ที่โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ยุววิจัยที่โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ได้รับคัดเลือกทำสื่อ 2 เรื่อง คือ พันท้ายนรสิงห์กับนาเกลือ นักเรียนไปถ่ายทำเรียบร้อยแล้ว ยังคิดถึงอาจารย์ทุกท่านที่มาติดตามงานถึง 1 ปี โดยเฉพาะน้องแซมปีหัวหน้าที่มีพันท้ายฯ จบไปแล้ว อยู่ม.เกษตร สาขา การบินและอวกาศ อุตสาหกรรมเก็บชุดนักเรียนและกลับมาถ่ายทำสื่ออีก อยากเรียนว่า 1 ปีที่ทำงานกับอาจารย์และมหิดล ได้ความรู้มากมาย ดิฉันและอาจารย์ที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่ง นำความรู้ที่ได้รับมาสอนนักเรียนในการทำวิจัย ด้านต่างๆ ทั้งอาชีพและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตามแนวทางที่ได้รับจากอาจารย์ทั้งหลาย ฝากขอบคุณทุกท่านเลยคะ บางวัน คุณภาพที่ทำงานแล้ว ก็ยังสนุกสนานอยู่อีก หากมีอะไรต่อเนื่องก็แจ้งมาได้เลยคะ วันนี้ ส่งงานวิจัยของนักเรียน ที่เรียนในรายวิชาของดิฉัน (การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นม.6 มาให้ อาจารย์อ่านเล่น 1 เรื่อง อาจไม่ดีเด่นเท่าที่อื่น แต่อยากให้อาจารย์จะได้ทราบว่า Impact ในการทำงานวิจัยที่นี้เป็นอย่างไรบ้าง ฝากสวัสดิ์และความคิดถึงอาจารย์ทุกท่านเลยคะ”

โครงการฯ ได้พิจารณาบทวน ถอดบทเรียนในการดำเนินงานที่ผ่านมา พบข้อสังเกต และข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการ พอสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. ความคาดหวังของโครงการ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว.) ได้กำหนดเป้าหมายของความสำเร็จของโครงการไว้ด้วยเจตนาที่จะใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนโครงการ แต่ด้วยปัจจัยเงื่อนไขหลายด้าน เช่น เรื่องระยะเวลา ความพร้อม และข้อจำกัดของพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและกระบวนการวิจัย ทำให้การดำเนินโครงการอาจไม่บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดได้มากเท่าที่วางไว้

2. กระบวนการที่เน้นไปที่เด็ก เกิดผลอย่างไร

2.1 การดำเนินงานโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน

ในการดำเนินงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้น ได้ใช้ท้องถิ่นเป็นฐานหลัก ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ชาวบ้านมีวิถีคิดและวิธีนำเสนอข้อมูลแบบชาวบ้าน เช่น ให้ข้อมูลที่ตนคิดว่าสำคัญ การให้ข้อมูลอาจวกวนไปมา หรือการเล่าเรื่องอาจไม่เรียงลำดับความ ไม่มีลำดับเวลาที่แน่นอน จึงเป็นการยากต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลของยูววิจัยที่ยังไม่ค่อยมีทักษะมากพอ ฉะนั้น จึงควรสอดใส่กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลความรู้ทางประวัติศาสตร์ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของยูววิจัย และขยายขอบเขตวิธีการคิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อยูววิจัยจะสามารถนำเสนอข้อมูลในแบบของชาวบ้าน เห็นเสน่ห์ของวิถีคิดจากเรื่องราวการบอกเล่าของคนในท้องถิ่นให้มากขึ้น

2.2 ความเข้าใจถึงวิธีการและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ในการประเมินจากชุดความรู้ที่ได้มา พบว่า เด็กมีความเข้าใจในวิธีการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมากพอสมควร ประกอบกับการทดลองให้ปฏิบัติงานจากภาคสนามจริง ที่ไม่ได้มีความราบรื่นเหมือนสนามจำลองจากการฝึกอบรมดังที่ยูววิจัยได้ผ่านมา ยูววิจัยจึงได้พบทั้งปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และด้วยระยะเวลาที่อยู่ในภาคสนามมีจำกัดคือ ยูววิจัยมีเวลาไปภาคสนามในช่วงเปิดเรียน 1 ภาคการศึกษาเท่านั้น อีกทั้งยังใช้เวลาได้เพียงสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง และส่วนใหญ่ไปเช้าเย็นกลับ มีเพียงส่วนน้อยที่สามารถค้างแรมได้ 1 คืน หลายโครงการไม่ได้สอบถามข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จึงทำให้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากภาคสนามได้ไม่เต็มที่ ซึ่งมีผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วย

2.3 ความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล

จุดอ่อนของผลงานของยูววิจัยส่วนหนึ่งคือ ข้อมูลที่ได้มายังขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ งานของยูววิจัยท้องถิ่นภาคกลางจำนวนไม่น้อยที่เป็นการศึกษาผ่านวิถีชีวิต ฐานทรัพยากร

ธรรมชาติในการประกอบอาชีพ และวัฒนธรรมความเชื่อต่างๆ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ระบบความรู้ ระบบคุณค่า ระบบความสัมพันธ์ต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบและอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแต่ละยุคสมัย แต่งานดังกล่าวนี้ยังมีข้อมูลไม่สมบูรณ์มากพอที่จะเชื่อมโยงให้เห็นภาพรวมของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ ผลงานจึงอาจติดอยู่กับข้อมูลทางวัฒนธรรมแต่เพียงอย่างเดียว

3. ข้อสังเกตเกี่ยวกับครูพี่เลี้ยง/ที่ปรึกษา

- ครูพี่เลี้ยง หรือครูที่ปรึกษาโครงการฯ เป็นครูจากหลากหลายวิชา การที่มีครูหลากหลายสาขาวิชาเข้าร่วมโครงการกลับเป็นผลดี เพราะครูที่มาจากต่างศาสตร์จะมีความเอาใจใส่ ตั้งใจ มุ่งมั่นให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ต่างจากศาสตร์ที่ท่านเหล่านี้คุ้นชิน และสามารถนำความรู้ใหม่มาปรับใช้ให้ได้ผล เพราะฉะนั้นการให้ความรู้จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยครูสายตรงเฉพาะทางเท่านั้น

- ครูที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความพยายามที่จะให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ครูพยายามปรับบทบาทใหม่ให้เป็น “ที่ปรึกษา/พี่เลี้ยง” เท่านั้น ซึ่งผิดจากความคาดหวัง หรือความเข้าใจทั่วไปที่คิดว่าครูจะครอบเด็ก

4.ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น

โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นโครงการที่มีคุณค่า แม้จะเป็นการทำงานในช่วงสั้น แต่ส่งผลต่อสังคมในมิติต่างๆ มากมาย พอสรุปได้ดังนี้คือ

- A. Appreciation เกิดความพึงพอใจทั้งในครู เด็ก ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ
- B. Balancing เกิดความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างครู นักเรียน การเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน (ภาคสนาม) เกิดการทำงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- C. Creativity เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มความมั่นใจในตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองและสร้างความหมายใหม่ของประสบการณ์
- D. Development พัฒนาเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มหาวิทยาลัย ผู้ประสานงาน โรงเรียน เครือข่ายจังหวัด เครือข่ายสื่อมวลชน ฯลฯ

4.1 ผลต่อครู

- ครูได้พัฒนาศักยภาพด้านการทำงานวิจัย
- สามารถบูรณาการศาสตร์ที่ได้จากการวิจัย นำไปใช้สร้างผลงานด้านอื่นๆ
- นำความรู้ที่ได้ไปสู่พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
- สร้างความใกล้ชิดและเข้าใจกันระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน
- ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ป้อนความรู้ให้นักเรียน เป็นผู้ร่วมสร้างความรู้คู่ไปกับนักเรียนและชุมชน

4.2 ผลต่อนักเรียน

- นักเรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ การวิเคราะห์ การทำวิจัยมากขึ้น
- นักเรียนที่เคยอยู่หลังห้องก้าวมาอยู่หน้าห้อง กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอ่อน ไม่สนใจการเรียน และบางครั้งก่อปัญหาในโรงเรียน แต่กลับให้ความสนใจในโครงการฯ ถึงขนาดที่มีความสามารถนำเสนอข้อมูลที่ตนเองได้ลงไปเก็บข้อมูลภาคสนามในชุมชนของตนเองด้วยความภาคภูมิใจ
- ลดความแปลกแยกระหว่างเด็กเรียนกับเด็กกิจกรรม คือ ยุววิจัยได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน การที่ยุววิจัยได้มีโอกาสร่วมงานกับยุววิจัยด้วยกันเอง ครูที่ปรึกษา และชาวบ้าน ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นทีม ที่ต้องพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อผลักดันให้งานไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนั้น ยุววิจัยยังได้มีโอกาสที่จะทำงานควบคู่ไปกับผู้ใหญ่ทั้งที่เป็นครู อาจารย์และนักวิชาการ สิ่งเหล่านี้จะช่วยหล่อหลอมให้ยุววิจัยมีความมั่นใจในการช่วยสร้างและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต
- สร้างเครือข่ายระดับนักเรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลจากท้องถิ่นของตนเองสู่ท้องถิ่นอื่นๆ
- เกิดความสำนึกรักบ้านเกิด
- ยุววิจัยได้เรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์จากชีวิตจริงของผู้คนในท้องถิ่น ได้รู้ถึงประสบการณ์ชีวิตของบรรพบุรุษที่ผ่านมา การได้พูดคุย ได้ตั้งคำถามจะช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้คนในท้องถิ่น

โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เปี่ยมด้วยประสบการณ์กับยุววิจัย นำไปสู่การซึมซับในภูมิปัญญา การเห็นคุณค่าของบรรพชนและท้องถิ่นโดยไม่รู้ตัว

4.3 ผลต่อชุมชน

- นักเรียนและครูเข้าใจและเห็นคุณค่าต่อสิ่งต่างๆ ในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ จึงเกิดความสำนึกในการที่จะดูแล เอาใจใส่ สืบสานมรดก ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ภูมิปัญญาของท้องถิ่น รวมทั้งหวงแหนและปกป้องไม่ให้รากเหง้าของตนถูกทำลาย เป็นการเฝ้าระวังอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เข้ามาปะทะกับผู้คนและชุมชนของตนตลอดเวลา
- พลังของโครงการยุววิจัยฯ ที่ได้ลงมือทำไปในขณะนี้ อาจจะยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน แต่พลังเล็กๆ ที่ได้เพาะเมล็ดพันธุ์แห่งปัญญาเหล่านี้ จะกลายเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ในการขับเคลื่อนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สร้างประโยชน์ให้แก่นักเรียน ครู โรงเรียน ชุมชนและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

4.4 ผลต่อการยกระดับมาตรฐานการศึกษา

- กระบวนการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสามารถนำไปปรับใช้เป็นนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาลได้ โดยผลักดันให้ครูค่อยๆ ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากการบรรยายในชั้นเรียนแบบเดิมๆ มาเป็นการกระตุ้น แนะนำ และจุดประกายให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาเป็นวิชาใหม่ๆ เช่น Chronological Thinking, Historical comprehension, Historical analysis and interpretation, Historical research capabilities, Historical issues: analysis and decision making เป็นต้น

- มุมมองครูที่ปรึกษา

อาจารย์สายพิน แก้วงามประเสริฐ จากโรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี จังหวัดราชบุรี ได้นำเสนอมุมมองเกี่ยวกับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ดังนี้

ยุววิจัยประวัติศาสตร์กับความเข้มแข็งทางปัญญา

จากภาพรวมของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลางทั้ง 7 จังหวัด พบว่า กว่าโครงการยุววิจัยของแต่ละโรงเรียนจะสำเร็จเสร็จสิ้นจนได้ผลงานเป็นรูปเล่ม ยุววิจัยต้องเข้าไปสืบค้นเรื่องราวต่างๆ ในท้องถิ่นของตน เพื่อหาร่องรอยที่ยังปรากฏให้เห็นอาจเป็นวัตถุสิ่งของ และประจักษ์พยานที่ยังมีตัวตนอยู่ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ผู้รู้และผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ที่ล้วนอยากบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ลูกหลานฟัง และต้องการให้มีผู้สืบสานประเพณีวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดมาอย่างยาวนานสืบไป

เด็กฯ ยุววิจัยประวัติศาสตร์ได้อะไรจากโครงการนี้

เมื่อเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์แล้ว สิ่งที่ได้เด็กฯ ยุววิจัยได้จากโครงการนี้ ประกอบด้วย

- การรู้จักค้นหารากเหง้าของตนเองและท้องถิ่น

คนแต่ละคนย่อมต้องมีรากเหง้า เพื่อกเถาเหล่ากอว่าน วงศ์พงศ์พันธุ์ของตนเอง ซึ่งศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ เคยกล่าวไว้ในที่ประชุมวิชาการเรื่อง “ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น: ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม” เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2552 ว่า “...คนไม่มีรากก็เหมือนผักตบชวาที่ลอยไปตามน้ำ ไปติดที่ท่าไหนใด คนเขาก็เฉยที้งเหมือนเป็นสวะที่เกะกะน้ำ แต่หากมีรากก็เหมือนหญ้าแฝกที่รากหยั่งลึกลงไปดินอย่างมั่นคง ดังนั้นคนมีราก และหารากของตนเองพบ ก็จะอยู่อย่างมั่นคงมีศักดิ์ศรี และมีความภูมิใจในความเป็นมนุษย์ของตนเอง ไม่ว่าจะมิชาติพันธุ์ใดๆ ก็ตาม...”

การที่ยุววิจัยเข้าไปสืบค้นเรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง เป็นการตามหาเผ่าพันธุ์ รากเหง้าของตน เพื่อให้รู้ว่าบรรพบุรุษของตนมาจากไหน ทำไมถึงมาอยู่ที่นี่ มาแล้วอยู่กันอย่างไร กว่าจะมาถึงวันนี้ สร้างบ้านแปลงเมืองก่อเกิดสร้างสรรค์ภูมิปัญญากันอย่างไร จึงสามารถเก็บรักษา ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม ดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ หรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับถิ่นที่อยู่ใหม่ในปัจจุบันอย่างไร

เมื่อยุววิจัยได้ค้นพบว่าตนเองเป็นใคร ชุมชนของตนมีอัตลักษณ์มีสิ่งที่น่าสนใจอย่างไร หรือมีสิ่งใดที่ควรปรับเปลี่ยนแก้ไข จะทำให้ยุววิจัยมีความเข้าใจตนเองและท้องถิ่นมากขึ้นกว่าเดิม

สามารถอยู่ร่วมกับคนในท้องถิ่นได้ด้วยความเข้าใจในสิ่งที่ท้องถิ่นเป็น และมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมที่จะทำให้ไม่ตกเป็นทาสของกระแสวัตถุนิยม หรือบริโภคนิยม จนไร้รากทางความคิด

- การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

การเข้าไปสืบค้นเรื่องราวในท้องถิ่นของยุววิจัย อาจเป็นชุมชนหมู่บ้านที่ยุววิจัยคุ้นชินแต่ดั้งเดิม หรืออาจเป็นหมู่บ้านที่เพิ่งเคยผ่านไปเท่านั้น เมื่อยุววิจัยต้องไปสืบค้นเรื่องราวของชุมชน สิ่งแรกที่ยุววิจัยจะต้องทำได้โดยปริยายคือ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ทั้งผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน การฝึกการมารยาทอันดีงาม การปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับสถานที่และบุคคล ยุววิจัยจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนด้วยตนเองจากการสังเกต การพูดคุยกับคนในชุมชน และฝึกเป็นคนที่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีผู้อยู่เสมอ

นอกจากนี้ การเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ ทำให้ยุววิจัยมีโอกาสพบเพื่อนจากโรงเรียนต่างๆ ที่ทั้งเข้าร่วมการรายงานความก้าวหน้ายุววิจัย การเข้าค่าย การร่วมเสวนา และการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ตลอดจนการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างยุววิจัยด้วยกันเอง เป็นการฝึกให้ยุววิจัยสามารถเรียนรู้การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ซึ่งจะเป็นรากฐานไปสู่การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี

- การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบและการทำงานเป็นทีม

เมื่อยุววิจัยได้เรื่องที่สมาชิกในกลุ่มสนใจร่วมกันที่จะสืบค้นแล้ว สิ่งที่จะได้ฝึกร่วมกันคือ การวางแผนในการทำงาน โดยแบ่งงานกันว่าใครจะไปค้นหาเรื่องอะไรจากหนังสือเล่มใด หรือข้อมูลใดที่จำเป็นต้องค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต รวมทั้งต้องวางแผนการไปสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน ว่ามีข้อคำถามใดที่ควรถามบ้าง เมื่อถามหรือสัมภาษณ์แล้วจะต้องแบ่งว่าใครจะเป็นคนถอดเทป หรือสรุปเรียบเรียง

การนำเสนอข้อมูลเมื่อมีการรายงานความก้าวหน้าแต่ละครั้ง ยุววิจัยจะแบ่งงานกันว่าใครจะเป็นคนนำเสนอเรื่องอะไร และเสนอในรูปแบบใดบ้าง ซึ่งต้องปรึกษาหารือเพื่อให้งานออกมาดี ดังนั้น การที่เด็กๆ ยุววิจัยได้เข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ตั้งแต่เริ่มแรก จนกระบวนการเสร็จสิ้น ยุววิจัยจะได้ฝึกฝนเรื่องการวางแผนการทำงานภายใต้เวลาที่จำกัด ให้การทำงานเป็นระบบ และเรียนรู้การทำงานเป็นทีม งานถึงจะสำเร็จด้วยดีด้วยความร่วมมือร่วมใจ โครงการนี้จึงเป็นโครงการที่ฝึกฝนให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการทำงานจนสำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

- การรู้จักศึกษาค้นคว้า และสืบค้นเรื่องราวต่างๆ

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ยังได้ฝึกให้เด็กๆ ได้รู้จักการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในห้องสมุดโรงเรียน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัด และชุมชนต่างๆ โดยการออกไปเก็บ

รวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณี พิธีการต่างๆ รวมทั้งการออกไปสัมภาษณ์ และไปสืบค้นเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น วิถีชีวิตผู้คน ทำให้ยุววิจัยต้องเรียนรู้วิธีการหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รู้จักพูดคุยกับผู้สูงอายุ รู้จักการวิเคราะห์ข้อมูล และถูกกระตุ้นให้รู้จักการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม

นอกจากนี้ การเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ทำให้เด็กๆ มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล มากกว่าเดิมแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น เพราะกระบวนการทำงานของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์จนถึงการเขียนบทความหรือสารคดีจนเสร็จเรียบร้อยได้ ยุววิจัยต่างต้องเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจก่อนเข้าไปสัมภาษณ์ เมื่อได้ข้อมูลจากสัมภาษณ์แล้วต้องนำมาวิเคราะห์ ซึ่งต้องอ่านหรือค้นคว้าจากเอกสารเพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบจนเกิดความเข้าใจได้เป็นอย่างดี แล้วจึงจะสามารถเขียนงานออกมาได้ และรายงานความก้าวหน้าด้วยการอภิปราย บรรยายให้ผู้อื่นรับรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปขยายต่อได้ ก็ล้วนแล้วแต่เกิดจากทักษะในการค้นคว้า สืบค้น และผ่านการอ่านมาเป็นอย่างดี

เมื่อโครงการนี้เสร็จสิ้นพบความเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก ว่ามีพัฒนาการการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เข้าใจกระบวนการหาความรู้ เข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์และสามารถนำวิธีการเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการสืบค้นข้อมูลได้ รวมทั้งการรู้จักตั้งคำถามกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว รู้วิธีการหาคำตอบ ซึ่งเป็นพื้นฐานของความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น

- เวทีให้ยุววิจัยได้แสดงความรู้ความสามารถ

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ทำให้เด็กได้มีเวทีแสดงความรู้ความสามารถ กล่าวคือ กล่าวทำ กล่าวแสดงออก รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และคนแปลกหน้าได้ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น รวมทั้งทำให้เด็กๆ ได้เปิดโลกทัศน์ให้กว้างไกล จากการได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเด็กๆ ด้วยกัน และได้รับความรู้จากการเข้าร่วมสัมมนา ซึ่งหากสามารถให้เด็กๆ ทุกคนที่เป็นยุววิจัยให้เข้าร่วมกิจกรรมการสัมมนายุววิจัยประวัติศาสตร์ จะเป็นประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตได้

โครงการยุววิจัยยังทำให้เด็กได้แสดงความสามารถด้านการเขียน ทั้งได้รับความรู้จากวิทยากรที่แนะนำการเขียนสารคดี แล้วนำมาฝึกฝนด้วยตนเอง มีเวทีให้ทดลองเขียน ทำให้มียุววิจัยหลายๆ คนสามารถเขียนผลงานออกมาได้ดี และมีความเชื่อมั่นที่จะเขียนมากขึ้น ซึ่งสามารถนำทักษะการเขียนไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้

- ประสบการณ์ที่ดีสามารถนำความรู้จากทฤษฎีมาปฏิบัติจริงได้

การเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์เป็นการนำทฤษฎีในตำราเรียน ที่ว่าด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มาทดลองใช้ในภาคสนาม ตลอดจนเป็นการฝึกการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

จากการเข้าไปสืบค้นเรื่องราวในหมู่บ้าน เพราะการเรียนเพียงในตำราเรียนอย่างเดียว ในขณะที่ยังมีความรู้ภูมิศาสตร์ไม่ได้ถูกเขียนไว้ในตำราเรียน เด็กก็จะไม่รู้วิธีการอันได้มาซึ่งความรู้ และการสืบค้นควรทำอะไร ทำให้สมองไม่พัฒนา คิดไม่เป็น เรียนไปเรียนมาตัวจะลืบทัวจะโต แต่ในหัวไม่มีอะไรเลย ดังนั้น ผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องให้เด็กสร้าง “ราก” ของตนเองให้ได้ เพื่อจะได้คิดเป็น

นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกฝนให้เด็กได้นำกระบวนการสืบค้นทางประวัติศาสตร์มาปฏิบัติจริงได้จนสามารถบอกเล่าเรื่องราวท้องถิ่นของตนเองแก่ผู้อื่น และค้นพบอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นของตนเองได้นั้น ย่อมสะท้อนว่าการเรียนการสอนในห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ ในโรงเรียนเพียงอย่างเดียวมันยังไม่พอที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนของไทยให้คิดเป็น และอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การนำเอาทฤษฎีเรื่องวิธีการทางประวัติศาสตร์จากตำราเรียนสู่การปฏิบัติจริงของเด็กๆ จะทำให้เด็กมีทักษะในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ตั้งแต่การตั้งประเด็นที่จะศึกษา การหาหลักฐานข้อมูล วิเคราะห์ข้อเท็จจริงของหลักฐานข้อมูล จัดระบบความสัมพันธ์ของข้อมูล และนำเสนอเรื่องราวอย่างมีเหตุผล ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อเด็กๆ ได้ฝึกแล้วจะทำให้มีความคิดที่รอบรอบและรอบด้านมากขึ้น นำไปสู่การตัดสินใจที่ดีได้

- ภาควิชาใจในท้องถิ่นของตนเอง

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลางได้นำเด็กๆ กลับไปสู่ท้องถิ่นได้เรียนรู้ทั้งเรื่องราวในอดีตและปัจจุบันและวาดหวังอนาคต ทำให้รับรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นด้วยตนเองมากกว่าการเรียนเพียงในห้องเรียน และยังทำให้รับรู้รากเหง้าที่มาของผู้คนในท้องถิ่นของตน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันของคนในท้องถิ่นที่มีความหลากหลายเป็นไปอย่างราบรื่น

การเข้าไปสำรวจท้องถิ่นของยุววิจัย นอกจากทำให้รับรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังทำให้เด็กเข้าใจในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ตามศักยภาพที่มีอยู่ได้ รวมทั้งเป็นการสร้างสำนึกรักท้องถิ่น ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ความเข้าใจในตนเองยังก่อให้เกิดความเข้าใจต่อผู้อื่น รู้จักการเห็นอกเห็นใจ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเอื้ออาทร ผู้คนในสังคมโดยภาพรวมก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ครูได้อะไรจากโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์

การเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในฐานะครูที่ปรึกษา ทำให้ครูเองก็ได้รับความรู้ประสบการณ์ และมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความรู้กับครูในกลุ่มยุววิจัยประวัติศาสตร์

ด้วยกันเอง นับเป็นประสบการณ์ที่ดีทำให้มีเครือข่ายในการทำงานอื่นๆ ต่อไป ถือว่าเป็นประโยชน์มาก

การเข้าร่วมสัมมนายุววิจัยประวัติศาสตร์ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาประวัติศาสตร์

การเข้าร่วมโครงการในฐานะเป็นที่ปรึกษา ยังทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราว ความเป็นมาของท้องถิ่นไปพร้อมๆ กับเด็กๆ ทำให้สามารถนำแนวคิดวิธีการของยุววิจัยประวัติศาสตร์ไปใช้ส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ครูได้มีโอกาสในการทำงานร่วมกับเด็กๆ ทำให้เข้าใจธรรมชาติความเป็นเด็กมากขึ้น รู้จักการปรับวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก และมีโอกาสที่ดีที่ได้เรียนรู้การทำงานกับเด็ก และเยาวชนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้ไปปรับใช้ในห้องเรียนกับเด็กวัยเดียวกันได้

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ยังเป็นโครงการที่แสดงถึงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหลายองค์กรทั้งในส่วนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล และโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวัฒนธรรมในการทำงานและมีเงื่อนไขปัจจัยในการทำงานที่ต่างกัน แต่สามารถประสานการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี แม้ผลผลิตของงานที่ได้อาจไม่สมบูรณ์แบบตามหลักการวิจัยปกติที่คุ้นชินทั่วไป แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าผลผลิตจากงานเขียนน่าจะเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน และกระบวนการสืบค้นข้อมูลในรูปแบบของการวิจัย

การให้โอกาสแก่เด็กๆ ในทำงานภาคสนาม มีกระบวนการในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีเวทีให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกให้ได้ชื่อว่าเป็นยุววิจัยหรือนักวิจัยตัวน้อย น่าจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่าผลผลิตที่เป็นรูปธรรมในรูปแบบของรายงานการวิจัย เท่ากับครูได้มีโอกาสสร้างสรรค์เด็กๆ ให้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้ใหญ่และชุมชนด้วย

ชุมชนได้อะไรจากโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ทำให้เด็กๆ และเยาวชนได้เข้าไปสืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น นอกจากทำให้เด็กๆ ได้รู้จักท้องถิ่นของตนเอง เข้าใจในอัตลักษณ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์

ในส่วน of ชุมชนเอง การที่เด็กและเยาวชนได้เข้าไปสืบค้นเรื่องราวในท้องถิ่น พบปะผู้สูงอายุ ผู้คนในท้องถิ่น ย่อมทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของอัตลักษณ์และคุณค่าของท้องถิ่นตนเอง เห็นความจำเป็นที่จะอนุรักษ์ พัฒนา และสืบสานไว้ให้ลูกหลานสืบไป

นอกจากนี้ การเข้าไปในชุมชนของยูววิจัยยังเป็นการกระตุ้นเตือนให้ท้องถิ่นได้รับรู้วาทะวัฒนธรรม เรื่องราวในแต่ละท้องถิ่นเป็นสมบัติร่วมกันของคนในชุมชน และชุมชนท้องถิ่นจะได้รับรู้วาทะและเยาวชนเหล่านี้ตระหนักในความสำคัญของอัตลักษณ์ท้องถิ่น เมื่อเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนสองวัยสองช่วงเวลาถือติดกับปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการกระตุ้นเตือน และเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและผู้ใหญ่ในการที่จะได้ร่วมแรงร่วมใจดำเนินการเพื่อสืบสานอัตลักษณ์ของท้องถิ่นร่วมกัน

ขณะเดียวกันโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์มีส่วนทำให้ชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม เห็นความสำคัญของตนเอง และเกิดความร่วมมือร่วมใจในการสร้างฐานรากให้กับเด็กและเยาวชนมีรากฐานที่มั่นคง

โดยสรุปแล้วโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์เป็นโครงการดีที่มีประโยชน์ ในอันที่จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและท้องถิ่นอย่างถูกต้อง ซึ่งจะนำมาซึ่งความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และทำให้เด็กๆ มีความเข้มแข็งทางปัญญาอีกด้วย

ดังนั้น โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงเป็นโครงการที่ควรได้รับการสนับสนุนให้เด็กๆ อีกส่วนหนึ่งได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ ทดลองสืบค้นเรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อส่งเสริมให้สามารถฝึกคิดวิเคราะห์เป็น ซึ่งจะสามารถนำแนวคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี ตลอดจนก่อให้เกิดความรักความภูมิใจในรากเหง้าของตนเองอย่างถูกต้อง

เรียนรู้เรื่องท้องถิ่นผ่านโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์

โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เด็กๆ ได้สืบค้นเรื่องราวที่น่าสนใจในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งเรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวิถีชีวิตผู้คนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นโครงการที่ให้เด็กๆ ได้มีโอกาสสืบค้นรากเหง้าความเป็นมาของตนเอง โดยใช้ทั้งวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผสมผสานกับวิธีการทางมานุษยวิทยา เพื่อให้การสืบค้นเรื่องราวในชุมชนมีความสนุกสนานน่าสนใจ

กระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สามารถทำให้นักเรียนสนุกสนาน มีส่วนร่วม ทำทนายความรู้ความสามารถ เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการสืบค้นเรื่องราวต่างๆ และรู้ในสิ่งที่ตนเองอยากรู้อย่างแท้จริงหรือรู้จักการเตรียมการวางแผนสืบค้น และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ด้วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์แบบยูววิจัย

การเรียนรู้แบบยูววิจัยประวัติศาสตร์ควรเริ่มต้นที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เพราะเป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถ

สืบค้นได้ง่ายใกล้ตัว การดำเนินการสอนประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการแบบยุววิจัยประวัติศาสตร์ โดยครูอาจให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนที่มีความสนใจเรื่องเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน แล้วไปสืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานการวิจัยต้องเริ่มต้นจากประเด็นดังต่อไปนี้

การตั้งโจทย์ในการวิจัย

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้น การตั้งโจทย์ในการวิจัยเริ่มต้นจากการสังเกตสภาพแวดล้อม ลักษณะเด่นของชุมชนท้องถิ่น วิถีชีวิตผู้คนในท้องถิ่นว่าเป็นใครมาจากไหน อยู่กันอย่างไร มีความน่าสนใจในเรื่องใดบ้าง โดยนักเรียนที่เป็นกลุ่มยุววิจัยจะเป็นผู้มองหา หรือสืบค้น หรืออาจเกิดจากความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งเห็นว่าเรื่องราวในท้องถิ่นในส่วนใดที่ควรนำเสนอ หรือค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนรวมถึงคนในท้องถิ่น

การตั้งคำถามต่างๆ

เมื่อได้โจทย์หรือหัวข้อในการวิจัยแล้ว ลำดับต่อไปคือการตั้งคำถามที่จะใช้ในการวิจัย โดยการเริ่มระดมความคิดของสมาชิกในกลุ่มยุววิจัยประวัติศาสตร์ เพื่อตั้งคำถามพื้นฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น หรือยุววิจัยอยากรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับท้องถิ่นตามหัวข้อที่ตกลงจะศึกษาบ้าง ซึ่งในขั้นตอนนี้ทำให้ได้ข้อคำถามที่ต้องไปสืบค้นอย่างหลากหลายและรอบด้าน

จากการระดมความคิดเห็นของสมาชิกเพื่อให้ได้ข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาทำให้ได้คำถามหลากหลายคำถาม หรือหลากหลายข้อสงสัย ต่อมาจึงได้นำคำถามเหล่านี้มาสรุปเป็นหัวข้อที่ใช้ในการสัมภาษณ์ชาวบ้านซึ่งประกอบด้วยผู้สูงอายุ ผู้รู้ในท้องถิ่น เด็กและเยาวชน และพระสงฆ์ ซึ่งการที่ต้องมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ก็เพื่อให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทัศนคติของคนในท้องถิ่นที่ครอบคลุมตัวแทนคนในท้องถิ่น และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติว่ามีผลเปลี่ยนแปลงตามช่วงอายุหรือไม่อย่างไร

วิธีการใช้รวบรวมหลักฐานข้อมูลในงานยุววิจัยประวัติศาสตร์

เมื่อนักเรียนกำหนดประเด็นของเรื่องที่จะศึกษา ตั้งคำถามที่ต้องการหาคำตอบอย่างรอบด้านแล้ว ประการต่อมา นักเรียนจะต้องใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการรวบรวมข้อมูลจากทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอันเป็นเอกสารที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง จากเอกสารที่มีผู้เขียนขึ้นในท้องถิ่น เอกสารของวัด และหนังสือเอกสารทั่วไปที่ตีพิมพ์แล้ว หนังสือพิมพ์ พงศาวดาร เอกสารของทางราชการที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นหลักฐานชั้นต้น หรือชั้นรองเท่าที่นักเรียนจะหาได้ ตลอดจนการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ใน

อินเทอร์เน็ต ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูอาจจะเป็นผู้ช่วยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักการสืบค้นหาหลักฐานอย่างหลากหลาย

นอกจากนี้ การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น โดยการใช้หลักฐานจากเอกสาร หนังสือ บอกเล่าเรื่องราวเพียงอย่างเดียว อาจทำให้วิชาประวัติศาสตร์ดูแห้งแล้งไม่มีชีวิตชีวา เพราะขาดลมหายใจของผู้คนที่มีชีวิตอยู่ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บอกเล่า วิธีการทางมานุษยวิทยา โดยให้นักเรียนได้เข้าไปสังเกต มีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อสอบถามผู้รู้ ซึ่งเป็นคนเฒ่าคนแก่ หรืออาจเป็นพระสงฆ์ในหมู่บ้านนั้นๆ ที่เป็นผู้รู้ หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือมีบทบาททางสังคมและวัฒนธรรม อาทิ ในการรื้อฟื้นประเพณีอันเก่าแก่ของชุมชน เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชุมชน นอกจากนี้เมื่อเข้าไปในหมู่บ้านแล้วจะทำให้ นักเรียนได้รู้ว่าใครเป็นแหล่งข้อมูลที่จะไปสอบถามต่อไปได้อีก

การเข้าไปในชุมชนหมู่บ้านยังทำให้นักเรียนได้พบกับหลักฐานทางโบราณคดี หลักฐานที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ งานสถาปัตยกรรม จิตรกรรมฝาผนัง ภาพถ่าย จารึกต่างๆ ที่แสดงร่องรอย หรือบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นได้ความีประวัติความเป็นมา มีอัตลักษณ์หรือแสดงร่องรอยวิถีชีวิต ที่ทำให้นักเรียนสามารถอธิบายเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเองได้ดี

หากเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับทัศนคติของผู้คนในชุมชน การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์อาจใช้เวลานาน ครูอาจแนะนำให้นักเรียนสร้างแบบสอบถามเพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล

การวิพากษ์หลักฐาน

เมื่อนักเรียนรวบรวมหลักฐานทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ข้อมูลจากคำบอกเล่า ดำเนินในท้องถิ่น หรือหลักฐานอื่นๆ แล้วนักเรียนต้องวิพากษ์ความน่าเชื่อถือของหลักฐานว่ามีมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ในขั้นตอนนี้ครูอาจใช้วิธีการแบบบูรณาการประวัติศาสตร์ ด้วยการจัดเสวนาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิพากษ์หลักฐานของกลุ่มตนเองว่าหลักฐานใดมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด หรืออาจให้นักเรียน แต่ละกลุ่มช่วยกันวิพากษ์หลักฐานที่กลุ่มรวบรวมได้ แล้วเขียนการวิพากษ์หลักฐานส่งให้ครูช่วยแนะนำชี้แนะ

การเลือกสรรและจัดความสัมพันธ์ของหลักฐาน

ในขั้นตอนนี้ นักเรียนต้องนำข้อมูลจากหลักฐานต่างๆ ที่นักเรียนสืบค้นได้ มาจัดกลุ่มแยกตามประเด็นที่มีความคล้ายคลึงหรือสนับสนุนกันเป็นประเด็นต่างๆ ซึ่งสามารถอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้หลากหลายประเด็น ในขั้นตอนนี้ครูต้องทำหน้าที่แนะนำ โดย

อาจจะให้นักเรียนทดลองจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของหลักฐาน แล้วให้ครูช่วยวิพากษ์วิจารณ์หรือชี้แนะ

ขั้นตอนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาค้นคว้า

การนำเสนอเรื่องราวของนักเรียนยุววิจัยประวัติศาสตร์ อาจนำเสนอได้หลายรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน เช่น การเขียนเป็นรายงานการค้นคว้าของยุววิจัยประวัติศาสตร์ การนำเสนอด้วยการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการสืบค้นเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การนำเสนอด้วยโปรแกรม Power Point การเผยแพร่ข้อมูลในอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของเว็บ บล็อก หรือด้วยวิธีการอื่น ๆ ตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เป็นยุววิจัยก็ได้

การสร้างเวทีให้แก่อยุววิจัยประวัติศาสตร์

การเรียนรู้แบบยุววิจัยประวัติศาสตร์ไม่ใช่การส่งให้นักเรียนไปทำรายงาน เมื่อถึงกำหนดเวลาแล้วถึงมาส่ง แต่การเรียนรู้ด้วยการใช้วิธีการแบบยุววิจัยประวัติศาสตร์คือ การเริ่มต้นให้นักเรียนได้คิดวางแผนด้วยตนเองว่าจะศึกษาเรื่องอะไร เพราะอะไร เรื่องเหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร จะไปสืบค้นข้อมูลอย่างไรได้บ้าง

ระหว่างดำเนินการสืบค้นข้อมูลใน 1 ภาคเรียนนั้น ครูต้องวางแผนให้นักเรียนได้มีเวทีนำเสนอความก้าวหน้ายุววิจัยเป็นระยะๆ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนแต่ละกลุ่ม และระหว่างนักเรียนกับครู หรืออาจมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้กับนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งอาจให้คนในท้องถิ่นที่นักเรียนไปเก็บข้อมูลได้มีส่วนร่วมในเวทีวิจัยครั้งนี้ ซึ่งโรงเรียนอาจสนับสนุนการจัดกิจกรรม หรือมีเวทีให้นักเรียนนำเสนอผลงานในการจัดนิทรรศการของโรงเรียน แล้วเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ข้อมูลย้อนกลับแก่อยุววิจัย

การสอนประวัติศาสตร์โดยให้เด็กๆ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การตั้งประเด็นข้อสงสัย การค้นหาหลักฐานทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตด้วยการลงพื้นที่จริง การวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนเรื่องราวเป็นบทความ สารคดีหรือการมีเวทีให้เด็กๆ ได้นำเสนอด้วยการรายงานความก้าวหน้ามีเวทีให้เด็กๆ ได้นำเสนอ ถือว่าเป็นการสอนที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความรู้ที่ยั่งยืนกว่าการเรียนรู้แต่ในห้องเรียนเท่านั้น

การสอนด้วยวิธีนี้เป็นการพาเด็กๆ กลับสู่ชุมชนของตนเอง เพื่อหารากเหง้า ตัวตนของตนเองว่าเป็นใครมาจากไหน มีสิ่งใดน่าภาคภูมิใจ และจะอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่าได้อย่างไร

มองไปข้างหน้ากับโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เด็กเจริญงอกงามด้านปัญญา เพราะสามารถฝึกให้เด็กรู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการเข้าชุมชน กล้าคิดกล้า

แสดงออก สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคยได้ เกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง จึงเป็นโครงการที่ต้องได้รับการต่อเติมเสริมต่อ ขยายเครือข่ายให้มากขึ้นกว่าเดิมแต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์สามารถเดินต่อไปข้างหน้าได้อย่างสวยงาม จึงต้องมีการทบทวนจุดเด่น จุดด้อย และวิธีการเสริมเติมต่อโครงการนี้ต่อไป

จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ

จุดเด่นของโครงการคือ เป็นโครงการที่ให้ความสำคัญกับการทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเด็กๆ ตามความสนใจของเด็กที่จะเสนอโครงการเข้ามา ทำให้เรื่องที่จะทำวิจัยส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เด็กๆ สนใจอยากรู้ อยากเห็นจริงๆ ซึ่งเป็นโครงการที่ให้อิสระทางความคิดค่อนข้างมาก นอกจากนี้การปรับวิธีการ หลักเกณฑ์โดยเฉพาะการส่งงานเป็นรูปเล่มที่ไม่ยึดหลักรูปแบบงานวิจัยทั่วไป นับเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากความเชี่ยวชาญในการเขียนงานวิจัยจริงๆ ของเด็กยังทำไม่ได้ตามรูปแบบนั้น การยืดหยุ่นจึงถือเป็นความเข้าใจในความสามารถและศักยภาพที่แตกต่างของเด็กจริงๆ

จุดเด่นของโครงการนี้อีกประการหนึ่งคือ การมีเวทีให้เด็กได้นำเสนอผลงาน ทั้งการรายงานความก้าวหน้ายววิจัยประวัติศาสตร์ในแต่ละจังหวัด รวมทั้งการมีเวทีเสวนาระดับภาคที่เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งการฟังการเสวนา การนำเสนอผลงาน การจัดนิทรรศการ เป็นการเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น

นอกจากนี้การร่วมงานกับทีมงานของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นความร่วมมืออย่างกัลยาณมิตร ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

จุดด้อยของโครงการคือ การลำดับขั้นตอนกิจกรรมบางส่วนว่าจะไรควรทำก่อนหลัง เช่น การเริ่มต้นให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ที่ รศ.ดร.ทวิศิลป์ สืบวัณณะ มาบรรยายให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สืบค้นเรื่องราวในท้องถิ่น น่าจะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระยะแรกๆ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ที่ให้แก่ครูและเด็กๆ และอาจตามด้วยกิจกรรมการเข้าค่ายที่มี รศ.ดร.สุนทร ชุติณธรา นนท์ มาให้ความรู้เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ฟังเข้าใจง่ายเป็นประโยชน์ต่อเด็กแต่เวลาค่อนข้างน้อย

นอกจากนี้ กิจกรรมพบนักเขียนสารคดี เพื่อให้ความรู้แก่เด็กๆ ในการฝึกทักษะการเขียนสารคดีเป็นประโยชน์ต่อเด็กมาก แต่การจัดกิจกรรมค่อนข้างช้าไป เนื่องจากเด็กๆ ควรมีเวลาได้ฝึกเขียนมากกว่านี้ อีกการฟังครั้งเดียวอาจไม่สามารถนำความรู้ไปเขียนได้มากนัก หากจัดเร็วกว่า

นี้ เด็กอาจมีเวลาฝึกเขียนมากขึ้น จะทำให้เมื่อถึงเวลาต้องเขียนสรุปเป็นรูปเล่มอาจทำได้ดีกว่านี้ก็เป็นได้

การต่อเติมเสริมต่อโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์เป็นโครงการดีมีประโยชน์สามารถสร้างทุนทางปัญญาให้กับเด็กและเยาวชนได้ดี ทำให้เด็กสามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อสืบค้นความเป็นมาในอดีตที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของคนในชุมชน หมู่บ้าน ในท้องถิ่นของตนเองในปัจจุบัน ด้วยการตั้งคำถามกับสิ่งที่พบเห็นว่าเป็นอะไร มีความสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับใครอย่างไร รวมทั้งวิถีชีวิตผู้คนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและจะเป็นอย่างไร และควรจะทำอย่างไรต่อไปในอนาคต

ดังนั้น การสืบค้นของยุววิจัยประวัติศาสตร์เพื่อหา “ราก” ของความเป็นท้องถิ่นของตนเอง ว่าผู้คนเหล่านี้มีวิถีชีวิตความเป็นมาอย่างไร ทั้งมีความแตกต่างอย่างหลากหลายในท้องถิ่น แต่ผู้คนเหล่านี้มีวิถีจัดการกับความแตกต่างเหล่านั้นอย่างไร จึงสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตั้งแต่อดีตสู่ปัจจุบันอย่างมั่นคง

เมื่อโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์เป็นโครงการที่ดี จึงควรขยายเครือข่ายและพื้นที่ให้มากกว่าเดิม รวมทั้งต้องประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้สนับสนุนทั้งงบประมาณ และอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ให้โรงเรียนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีโอกาสเข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์เพิ่มมากขึ้น เพราะประสบการณ์ของการดำเนินงานโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์รุ่นที่ผ่านมา เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าโครงการนี้สามารถปลูกปัญญาให้กับเด็กได้ เป็นเครื่องแสดงว่า กระทรวงศึกษาธิการมีทรัพยากรที่มีคุณค่าเช่นบรรดายุววิจัย ซึ่งจะเป็นที่น่าเสียดายยิ่งหาก ไม่เห็นคุณค่าและนำไปขยายผลต่อ

การต่อเติมเสริมต่อนอกจากการจัดโครงการยุววิจัยในปีที่สองแล้ว เพื่อขยายเครือข่ายให้กว้างขวางขึ้น แล้วอาจนำเสนอวิธีการเรียนประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการของยุววิจัยประวัติศาสตร์ไปขยายความรู้ไปสู่นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้สามารถนำวิธีการของยุววิจัยประวัติศาสตร์ไปใช้ประโยชน์ได้จริง เป็นการนำกระบวนการยุววิจัยประวัติศาสตร์สู่ห้องเรียน เพื่อปลูก ปั่น สร้างเสริมภูมิปัญญาให้กับเด็กและเยาวชนต่อไป

ดังนั้น โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นโครงการที่ควรได้รับการสนับสนุนให้ เด็กๆ จำนวนมากกว่าที่ผ่านมาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ ทดลองสืบค้นเรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อส่งเสริมให้สามารถฝึกคิดวิเคราะห์เป็น ซึ่งจะสามารถนำแนวคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี ตลอดจนก่อเกิดความรักความภูมิใจในรากเหง้าของตนเองอย่างถูกวิธี

โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงถือได้ว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับทั้งเด็กและตัวครู ทำให้เด็กๆ ได้ฝึกประสบการณ์ ได้เรียนรู้การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์นอกห้องเรียน เด็กๆ ได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น ศึกษารากเหง้าของตนเอง อันจะก่อให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้เด็กและเยาวชนได้

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก : เนื้อหาฉบับย่อโครงการยุววิจัยฯ ภาคกลาง
- ภาคผนวก ข : ทำเนียบรุ่นโครงการยุววิจัยฯ ภาคกลาง

ภาคผนวก ก

เนื่อหานบัยย่อโครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง

จังหวัดกาญจนบุรี

20 โรงเรียน

21 โครงการ

ผู้ประสานงาน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญญา บัวสรวง

โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี

อาชีพทำไม้ไผ่ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของคนตำบลลาดหญ้า

วิถีชีวิตของคนตำบลลาดหญ้าผูกพันกับอาชีพทำไม้ไผ่ตั้งแต่ครั้งอดีต แต่ปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้วยสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ยุววิจัยได้ศึกษาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงผ่านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนตำบลลาดหญ้า เพื่อเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินชีวิต อาชีพของคนตำบลลาดหญ้าที่สะท้อนผ่านจำนวนไม้ไผ่ที่กำลังลดน้อยลง

โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม

เมียงมองมอญในอำเภอท่ามะกา

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวมอญที่อำเภอท่ามะกา ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งด้านการดำเนินชีวิต ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่ฝังแน่นอยู่ในสายเลือดชาวมอญ ยุววิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อเผยแพร่วิถีการดำเนินชีวิตของชาวมอญให้คนทั่วไปได้เข้าใจและได้ทำความรู้จักกับประเพณี วัฒนธรรมของชาวมอญที่นับวันจะค่อยๆ ลบเลือนไปจากความทรงจำ

โรงเรียนร่มเกล้า กาญจนบุรี

หมู่บ้านโบ่อ่งกับเจดีย์พระธาตุโบ่อ่ง สายสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม

เจดีย์พระธาตุโบ่อ่ง เจดีย์โบราณแบบพม่า สร้างบนยอดเขาหินปูนที่มีบ่อน้ำล้อมรอบ พระธาตุโบ่อ่งอยู่ที่บ้านปิล็อก ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ เป็นสถานที่แห่งศรัทธาและนับถือของชาวกะเหรี่ยงในชุมชนตลอดมา จากความเชื่อที่ว่า ถ้าผู้หญิงขึ้นไปบริเวณพระธาตุจะทำให้หน้าในสระแห้ง ดังนั้น ผู้หญิงจะไหว้พระธาตุบริเวณขอบสระเท่านั้น ด้วยความเชื่อดังกล่าวนี้นี้จึงเป็นที่มาในการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของการสร้างเจดีย์ และเป็นที่มาของการศึกษาสายสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างผู้คน ธรรมชาติ และศรัทธา

พุร้อนหินดาด คุณค่าและความหมายของกาลเวลา

กาลเวลาที่เปลี่ยนไป ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ซึ่งได้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้านบริเวณพุร้อนหินดาด ยุววิจัยได้ศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวพุร้อนหินดาด เพื่อทราบถึงทัศนคติของชาวบ้านที่ได้รับผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับน้ำพุร้อนหินดาดนี้ อันจะนำไปสู่การสร้างความตระหนักในการสร้างสำนึกรักมรดกทางธรรมชาติที่ได้มอบให้กับชุมชนท้องถิ่น

โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง

การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้หญิงท่าม่วง ก่อนและหลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

เมื่อเวลาผ่านไป การศึกษาเข้ามามีบทบาทมากขึ้นกับผู้หญิง จากแต่ก่อนที่ขาดโอกาสในการศึกษา การศึกษาวิจัยเรื่องนี้จึงนำเสนอบทบาทของผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงไปจากการได้รับการศึกษา ทั้งจากสภาพสังคม และเศรษฐกิจ โดยศึกษาย้อนกลับไปเมื่อครั้งก่อนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและหลังจากตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อทราบถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของผู้หญิงในสมัยก่อน อันจะนำมาเปรียบเทียบกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความเท่าทันและรับรู้ผลดี ผลเสียของการเปลี่ยนแปลง

โรงเรียนไทรโยคน้อยวิทยา

แควน้อยลำนํ้าสายประวัติศาสตร์

หนึ่งในสายน้ำสายสำคัญที่หล่อเลี้ยงผู้คนทั้งการดำรงชีวิตและเป็นแหล่งสะสมเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มากมาย ยุววิจัยฯ ค้นหาเรื่องราวจากประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านคนในเพื่อสืบค้นเรื่องราวของลำนํ้าสายประวัติศาสตร์ที่มีนามว่า “แควน้อย”

โรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์

อนุสรณ์ดอนเจดีย์กับรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่น

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นดอนเจดีย์นั้น จะทำให้เกิดความรัก ความหวงแหนและความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษของตนเองที่มีคุณูปการกับคนในท้องถิ่น คนในชาติ อันจะทำให้ยุววิจัยฯ ครู ชุมชน และผู้คนที่ได้อ่านรายงานการศึกษาจะได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการเสียดชะของบรรพบุรุษ นอกจากนั้น ยังทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาพร้อมกับการเกิดอนุสรณ์ดอนเจดีย์ในครั้งนี้ด้วย

โรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยาการ

นมัสการพระแท่นดงรังแหล่งประวัติศาสตร์ของชุมชน

พระแท่นดงรัง สถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อชุมชน ยุววิจัยฯ ได้เสนอเรื่องราวความสำคัญนี้ เพื่อบอกเล่าถึงตำนาน ประวัติความเป็นมา และความสัมพันธ์ที่คนในชุมชนมีต่อองค์พระแท่น เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนมีความรักในท้องถิ่นของตน และเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่น ให้เป็นกำลังขับเคลื่อนพลังท้องถิ่นต่อไป

โรงเรียนเทพมงคลรังษี

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในเรื่องความเชื่อ การนับถือผีป่า ผีเขา ของชุมชนชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกอง
ความเชื่อ อยู่คู่กับสังคมในทุกๆ สังคม เช่นเดียวกับชาวกะเหรี่ยงที่มีความเชื่อเรื่องการ
นับถือผี วิญญาณ งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้เสนอเรื่องราวของความเชื่อ ตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหา
สาเหตุของความเลื่อมใสศรัทธาในการนับถือผีป่า ผีเขาของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่อนทะ
ตลอดจนร่วมอนุรักษ์ประเพณีการนับถือผีของชาวกะเหรี่ยงให้คงอยู่ในภายหน้า

โรงเรียนวิสุทธิรังษี

สืบสานตำนานผ้าขาวม้าร้อยสี ของดีบ้านหนองขาว

บอกเล่าการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน บ้านหนองขาว ผ่าน “ผ้าขาวม้าร้อยสี” ผ้าขาวม้าที่
แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนได้นำเสนอประสบการณ์ของคนท้องถิ่นเกี่ยวกับการทอผ้า การ
พัฒนาสีและลายผ้า เพื่อให้คนทั่วไปได้รับทราบถึงความสำคัญของ “ผ้าขาวม้าร้อยสี” ของชาว
กาญจนบุรี

โรงเรียนพนมทวนพิทยาคม (สว่างเฉลิมสุคนธ์สิทธิอุปถัมภ์)

สายเลือดมังกรแห่งบ้านตลาดเขต

บูรณาการถ่ายทอดเรื่องราวของ สายเลือดมังกรแห่งบ้านตลาดเขตนี้ ผ่านการศึกษาจาก
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลที่ได้มาจากประสบการณ์ ความทรงจำของผู้เฒ่าผู้แก่ ที่
อาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ครั้งอดีต ทำให้เราเข้าถึงเรื่องราวได้อย่างลึกซึ้ง ประโยชน์ที่สำคัญที่ได้จาก
งานวิจัยนี้คือ การสำนึกรักในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่และส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์

ปากแพรกทางแยกแห่งกาลเวลา

“ปากแพรก” เป็นบริเวณที่แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อยไหลมาบรรจบกัน ทั้งยังเป็น
ต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่กลอง ก่อให้เกิดทางแยกของแม่น้ำ 3 สาย เป็นที่ตั้งของเมืองกาญจนบุรี
เมืองศูนย์กลางการคมนาคม การค้าขาย การศึกสงคราม ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ชุมชนจึง
นำเสนอประวัติศาสตร์ท้องถิ่น “ปากแพรก” เพื่อปลูกฝังสำนึกรักในท้องถิ่นที่ให้แก่นรุ่นหลัง

โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา

ชนชาวมุและชาวกะเหรี่ยงในอำเภอทองผาภูมิ

ประวัติศาสตร์วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มุและกะเหรี่ยงที่มีส่วนร่วมในการสร้างบ้านแปงเมือง บูรณาการประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชาวมุและกะเหรี่ยง รวมทั้งการผสมผสานทางวัฒนธรรมกับคนไทยในพื้นที่ เพื่อธำรงรักษา และสืบสานประเพณีต่างๆ ให้คงอยู่คู่กับอำเภอทองผาภูมิต่อไป

โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม

การเปรียบเทียบพิธีเสนเอือนของชาวไทยทรงดำในอดีตและปัจจุบัน

“เสนเอือน” เป็นประเพณีสำคัญของชาวไทยทรงดำ พิธีกรรมที่เปี่ยมไปด้วยความหมายสะท้อนถึงความเชื่อ ความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นที่ยังคงสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน บูรณาการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเพณีนี้ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวให้คนรุ่นหลังร่วมกันสืบทอดประเพณี

โรงเรียนอุดมสิทธิศึกษา

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์สงครามมหาเอเชียบูรพา

ความทรงจำของสงครามมหาเอเชียบูรพา ประวัติศาสตร์ที่สะท้อนเรื่องราวในอดีต บูรณาการได้ค้นหาสถานที่ทางประวัติศาสตร์สงครามมหาเอเชียบูรพาในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี เพื่อบันทึกความทรงจำร่วมกันของผู้มีประสบการณ์ตรงกับสงครามครั้งยิ่งใหญ่ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ มาพัฒนาต่อยอดในด้านการศึกษาและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพต่อไป

โรงเรียนศรีสวัสดิ์พิทยาคม

เมืองประวัติศาสตร์ท่ากระดาน

การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากการพัฒนาประเทศ ทำให้หมู่บ้านท่ากระดานเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านวิถีการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ภาษา ประเพณี และความเชื่อของประชาชน

โรงเรียนเลาขวัญราษฎร์บำรุง

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงกลุ่มเศรษฐกิจศิลปะ หัตถกรรมผ้าทอของชาวเลาขวัญ

การทอผ้าของชาวเลาขวัญที่เริ่มต้นจากการทอใช้เอง ปัจจุบันได้พัฒนาเป็นอาชีพ และสร้างชื่อเสียงจนเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ยุววิจัยบันทึกเรื่องราวภูมิปัญญาดังกล่าวไว้เป็นอนุสรณ์สำหรับคนรุ่นหลัง

โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต

ชาวแพในชุมชนไทรโยคใหญ่

การล่องแพ เป็นสิ่งที่คนมาเยือนกาญจนบุรี จะต้องนึกถึง แต่คนส่วนน้อยที่จะรับรู้เรื่องราววิถีชีวิตของคนล่องแพ งานวิจัยนี้เสนอเรื่องราววิถีชีวิตของชาวแพตั้งแต่ครั้งอดีตจนปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงชีวิตของคนแพที่อยู่เบื้องหลังความสุขของนักท่องเที่ยว

โรงเรียนวัดศรีอุปการาม

ศึกษาวิถีชีวิตการใช้พืชสมุนไพรของชุมชนบ้านหนองบัว อำเภอเมืองกาญจนบุรี

ชุมชนหนองบัว มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าในด้านต่างๆ โดยเฉพาะ ด้านการใช้สมุนไพรของหลวงพ่อเหรียญ ผู้มีความเชี่ยวชาญในการใช้สมุนไพรรักษาโรค ยุววิจัยนำเสนอ ความเชื่อ ความศรัทธา และการใช้ยาสมุนไพร ในสมัยหลวงพ่อเหรียญให้เยาวชนได้รับรู้

โรงเรียนอนุบาลศรีสวัสดิ์

คนขมุบ้านเกาะบูก

หมู่บ้านเกาะบูกเก่าเคยเป็นเมืองประวัติศาสตร์ได้เลือนหายไปจากความทรงจำของคนในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ภาษาและศิลปวัฒนธรรม ยุววิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องราวของการเปลี่ยนแปลงนี้เพื่อนำเสนอถึงความทรงจำร่วมของคนในหมู่บ้านที่เป็นชาวขมุ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชนต่อไป

โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม

สืบค้นประวัติศาสตร์ชุมชนชาวมอญบ้านวังกะ

บ้านวังกะ มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นชุมชนที่สะท้อนเรื่องราววิถีชีวิตของชาวมอญที่ต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนามาโดยตลอด จนสามารถอยู่มาได้จนถึงปัจจุบัน

จังหวัดราชบุรี

20 โรงเรียน

22 โครงการ

ผู้ประสานงาน : รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวภา พรศิริพงษ์

โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์

ศึกษาประวัติหมู่บ้านคอนโพอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน จังหวัดราชบุรี

การศึกษาประวัติหมู่บ้านคอนโพ นำไปสู่การค้นพบความรู้เกี่ยวประเพณีและวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่ดีของคนภายในชุมชนคอนโพ ที่มีการสืบสานกันมาอย่างยาวนาน

โรงเรียนแควทรายวิทยา

ผ้าคูบัวนารักษ์

การบอกเล่าประวัติศาสตร์ของคนเชื้อสายไท-ยวน ผ่านการศึกษา “ผ้าคูบัว” จากคำบอกเล่าของคุณย่าคุณยาย ที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ในการถักทอและนุ่งห่มผ้าคูบัวไว้ แต่เป็นที่น่าเสียดายเพราะทุกวันนี้เอกลักษณ์เหล่านี้กำลังจะหายไปกับความเจริญและการเกิดใหม่ของผ้าทอจากโรงงาน

โรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์

จอมบึง...นามพระราชทาน บึงน้ำงามที่หายไป

“จอมบึงในอดีตเป็นถิ่นฐานที่ตั้งของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์”

“พม่าเคยตั้งค่ายบริเวณนี้ในสมัยสงครามเก้าทัพ”

“รัชกาลที่ 5 เคยมาพักแรมเพื่อเยี่ยมราษฎรในบริเวณนี้”

“รัชกาลที่ 6 พาลูกเสือป่าลงอาบน้ำที่ริมบึงวังมะเดื่อ” ฯลฯ

ความรู้ต่างๆ เหล่านี้กำลังจะเลือนหายไปพร้อมกับเปลี่ยนแปลงของชุมชนและการเหือดแห้งของน้ำในบึง ที่ครั้งหนึ่งเคยได้ชื่อว่าเป็น “บึงน้ำงาม”

ตามหาศึกษาแหล่งโบราณคดีของอำเภोजอมบึง

การปลูกฝังจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้เห็นความสำคัญ เกิดความรักและหวงแหนถิ่นฐานบ้านเกิดของตน ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การศึกษาแหล่งโบราณคดีอำเภोजอมบึง นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญอันจะส่งเสริมและกระตุ้นให้คนในชุมชนหันกลับมาให้ความสำคัญและรับรู้ ว่าท้องถิ่นของตนมีของดี เช่น บ้านศาลเจ้า บ้านหนองบัว บ้านหัวทะเล ถ้าเขาสำประเจ เป็นต้น

โรงเรียนสวนผึ้งวิทยา

ลายผ้ากะเหรี่ยงหายไปไหน

ด้วยความสวยงามของลายผ้าของชาวกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งมักจะพบเห็นได้เฉพาะในงานประเพณีสำคัญต่างๆ ของชาวกะเหรี่ยงเท่านั้น แต่ปัจจุบัน ลูกหลานไม่ให้ความสนใจที่จะสืบสานการทอผ้า จึงน่ากังวลว่าภูมิปัญญาเหล่านี้จะสูญหายไป

กะเหรี่ยงแผ่นดินใหม่

ยุววิจิตรนำเสนอชีวิตของกะเหรี่ยงอพยพ ทำให้เข้าใจผู้คนที่มีความแตกต่างทั้งการใช้ภาษา วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อและประเพณี ที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร

โรงเรียนปากท่อพิทยาคม

ผ้าขาวม้า: วิถีชีวิตชาวห้วยเขย่ง

ผ้าขาวม้าเป็นผ้าอเนกประสงค์ ผูกพันกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ความมหัศจรรย์แห่งสายใยที่ถักทอไว้อย่างประณีตบรรจง ยุววิจิตรเสนอความเป็นมาของผ้าขาวม้าของชุมชนห้วยเขย่ง การเปลี่ยนแปลง และผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของชุมชน

โรงเรียนสันติการามวิทยา

ไทยทรงดำ: ในชุมชนทุ่งหลวง

ไทยทรงดำชุมชนทุ่งหลวงธำรงรักษาเอกลักษณ์ของตนเองไว้ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของภาษาที่สละสลวย เครื่องนุ่งห่มที่มีสีสันชวนมอง ที่อยู่อาศัยที่ทรงเสน่ห์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันล้ำค่า

โรงเรียนหนองโพวิทยา

ศึกษาประวัติศาสตร์ลาวเวียง เรื่องประเพณีโยนข้าวพันก้อน บ้านหนองรี ตำบลบ้านเล็ก

อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

“ประเพณีโยนข้าวพันก้อน” ของชุมชนบ้านหนองรี เป็นสัญลักษณ์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความรักต่อวัฒนธรรมประเพณี ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และความสามัคคีของชุมชน ที่ไม่ว่ากาลเวลาและสังคมจะหมุนเปลี่ยนไปสักเท่าใด แต่อัตลักษณ์แห่งความเป็นชาวลาวเวียงก็ยังคงเข้มข้นดังเดิม

โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา

กระบุงอาสาหายไ้ไพน

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ได้ส่งผลให้มนุษย์สรรค์สร้างภาชนะชนิดใหม่ ซึ่งทำมาจากพลาสติกแทนวัสดุจากธรรมชาติ แต่สิ่งที่มากับความเจริญเหล่านี้ก็คือ การจากไปของวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังเช่น กระบุงอาสาของชาวบางแพ จังหวัดราชบุรี ที่ความรักในศิลปวัตถุท้องถิ่น กำลังจะลบเลือนไปจากชุมชน

โรงเรียนโสภณศิริราษฎร์

ศาสตร์ของเขมรลาวเดิมในวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

การศึกษาเรื่อง ศาสตร์ของเขมรลาวเดิม ได้นำไปสู่การค้นพบความรู้ที่ว่า เหตุใดเราจึงเรียกว่าเขมรลาวเดิม พวกเขาเหล่านี้มาจากที่ไหน มีวัฒนธรรมประเพณีภาษาเป็นอย่างไร ซึ่งเอกลักษณ์ที่สำคัญต่างๆ เหล่านี้ นับวันจะเลือนหายไปจากความทรงจำของคนรุ่นใหม่ในชุมชน ที่รับแต่วัฒนธรรมอื่นจากต่างถิ่นและอยู่ห่างไกลตัว

โรงเรียนสายธรรมจันทร์

ย้อนรอยอดีตคลองดำเนินสะดวก

ดำเนินสะดวก เป็นชื่อคลองที่ถูกขุดขึ้นโดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมระหว่างกรุงเทพฯ กับสมุทรสงครามและราชบุรี คลองดำเนินสะดวกนี้เป็นเส้นทางสายสำคัญทางเศรษฐกิจเมื่อในอดีต มีการขนส่งสินค้าและผู้คนทางเรือ แต่ปัจจุบันการสัญจรโดยใช้คลองดำเนินสะดวกลดน้อยลงเพราะมีการตัดถนนเพื่ออำนวยความสะดวก

โรงเรียนโพธาราม

ศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนคนลาวเวียงในโพธาราม

ถึงแม้ว่าอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จะมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่อย่างหลากหลาย แต่กลุ่มต่างๆ เหล่านี้ก็อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกันออกไป รวมถึงกลุ่มลาวเวียง ที่ได้อพยพเข้ามาเมื่อสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อครั้งเหตุการณ์เจ้าอนุวงศ์ ด้วยการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีการดำเนินชีวิตจึงทำให้ความรู้ต่างๆ เหล่านี้กำลังจะเลือนรางไป ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราควรจะศึกษาและสืบสานประวัติศาสตร์เหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักต่อไป

โรงเรียนวัดบ้านโป่งสามัคคีคุณูปถัมภ์

ยุวมัคคุเทศก์...เยือนรอยประวัติศาสตร์บ้านโป่งประเพณีบวชพระเชื้อสายมอญชุมชนบ้านม่วง

ถึงแม้ว่าชาวมอญบ้านม่วง จะเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 400 ปีมาแล้ว แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จาก “ประเพณีการบวชพระ” ที่มีความโดดเด่นทั้งเรื่องเครื่องแต่งกาย ที่ต้องมีสไบ นุ่งผ้าถุง แต่งหน้าทาปาก ทัดดอกไม้ คล้องอุบะที่ข้างหู และเสริมด้วยเครื่องประดับทั้งเข็มขัคนาก สร้อยคอ กำไลเท้า และแหวน

โรงเรียนนารีวิทยา

การทำปูนแดงราชบุรี

“ปูนแดง” เป็นผลผลิตจากธรรมชาติที่มีประโยชน์หลากหลายโดยเฉพาะกับ คุณตาคุณยาย ที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป ปูนแดงเป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญควบคู่กับหมากและพลู ทั้งยังมีสรรพคุณ ในการบรรเทาอาการปวดที่เกิดจากแมลงกัดต่อย และยังสามารถนำมาเป็นส่วนประกอบ สำหรับการปรุงแต่งอาหารได้อีกด้วย

โรงเรียนช่องพรานวิทยา

การศึกษาการเก็บข้อมูลค้างคาว ที่ถ้ำค้างคาววัดเขาช่องพราน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ค้างคาวนับร้อยล้านตัวบินออกจากถ้ำค้างคาว วัดเขาช่องพราน ในเวลาเย็นเพื่อออกหากินและบินกลับในเวลาใกล้สว่าง เป็นเสน่ห์ที่เชิญชวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาชมความมหัศจรรย์ แต่ด้วยปริมาณของค้างคาวที่มีอยู่อย่างมาก จึงทำให้ของเสียที่เกิดจากการหมักหมมของสิ่งปฏิกูลจนกลายเป็นก๊าซพิษ ส่งผลอย่างร้ายแรงต่อการดำรงชีวิตของค้างคาว เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาให้เอกลักษณ์ของวัดเขาช่องพรานคงอยู่ ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาเพื่อป้องกันปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น

โรงเรียนโพหัก “วงศ์สมบุญราษฎร์อุปถัมภ์”

ประเพณี “ของอาสา” ของชาวโพหัก

ความนับถือสวดแทรกอยู่ในประเพณี “ของอาสา” ของชาวโพหัก จ.ราชบุรี ก็คือการคัดเลือกผู้ชายที่หมายปองลูกสาวของตนเอง พ่อตาจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ว่าผู้ชายคนนั้น คู่ควรกับลูกสาวของตนหรือไม่ ทั้งด้านอุปนิสัย การทำงาน ความอดทน ดังนั้น หนุ่มที่มาติดพันกับลูกสาวก็ต้อง “ขออาสา” เข้ามาทำงานเพื่อเป็นการทดสอบตนเอง

โรงเรียนวัดคอนตูม

ย้อนรอยอำเภอบ้านโป่งกับสงครามมหาเอเชียบูรพา

สงครามมหาเอเชียบูรพาหรือที่ทุกคนรู้จักกันในนามของ สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ทำให้ชุมชนอำเภอบ้านโป่งต้องเข้าไปมีส่วนสัมพันธ์กับเหตุการณ์ดังกล่าว ประวัติศาสตร์จากเรื่องเล่าของคนในชุมชน มีประโยชน์ต่อการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกับเหตุการณ์ในอดีต ให้ผู้สนใจได้รับความรู้

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วงกับการดำรงอัตลักษณ์ของคนมอญ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านม่วง

อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง เป็นสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาวมอญ ที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่แวดล้อมชาวมอญบ้านม่วง และการปฏิสัมพันธ์กับชุมชนอื่น

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการดอนคลัง

เครื่องแต่งกายที่มีอิทธิพลต่อประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวไทยทรงดำ

ในตำบลดอนคลัง

ลวดลายบนเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ ตำบลดอนคลัง มีความหมายที่ลึกลับสอดแทรกอยู่ภายใน ไม่ว่าจะเป็นลายเส้นหนา 2 เส้นอยู่แนบชิดกัน หมายถึง ความเป็นพี่น้องของไทย ลาวและเวียตนาม ลายเส้นเดี่ยว หมายถึง ความเดียวดายในการพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอน และความหมายอีกมากมายที่สอดแทรกอยู่ในเส้นด้าย ที่ถูกถักทอรวมกันจนกลายเป็นผืนผ้า ที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวมอญ

โรงเรียนประสาธน์รัฐประชากิจ

การศึกษาภูมินามตามรอยประพาส

เมื่อเสร็จสิ้นจากการชุดคลองดำเนินสะดวก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินมาอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งได้ปรากฏเรื่องราวเล่าขานและเหตุการณ์ต่างๆ การศึกษาภูมินามตามรอยประพาส เพื่อพลิกฟื้นความทรงจำกลับขึ้นมาอีกครั้ง และเป็นการจารึกความทรงจำต่างๆ เหล่านี้ให้เป็นลายลักษณ์อักษร มีประโยชน์ต่อชุมชนและผู้ศึกษาต่อไป

โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย

ตามรอยกระเหรี่ยงบ้านคา

ถึงแม้ว่าสังคมไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง จนทำให้ประชาชนต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับสถานะแวดล้อมไป แต่ชาวกระเหรี่ยงบ้านคา มิได้มีวิถีชีวิตเปลี่ยนไปดังกลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากจุดเด่นที่น่าสนใจของกลุ่มนี้คือ การไม่เปิดรับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ยังไม่รับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นมาปะปนกับวัฒนธรรมของตน ความเข้มแข็งของศิลปวัฒนธรรมของชาวกระเหรี่ยงบ้านคานี้จะทำให้ประวัติศาสตร์ของชุมชนไม่เปลี่ยนแปลง

จังหวัดสุพรรณบุรี

จำนวนโรงเรียน: 13

จำนวนโครงการ: 14

ผู้ประสานงาน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ อุดมรัตน์

โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี

พระผงสุพรรณ มหัตถรรย์ เบญจภาคี

ด้วยอำนาจแห่งพุทธคุณ ความเชื่อที่ว่ามิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของ และมูลค่าที่สูงยิ่ง จึงทำให้พระผงสุพรรณกลายเป็นหนึ่งในพระเบญจภาคี ที่ชาวไทยรู้จัก จากการศึกษาเรื่องราวและประวัติศาสตร์ของพระผงสุพรรณจากคำบอกเล่าของผู้รู้ จึงทำให้ขุววิจัยได้ย้อนกลับไปสู่จุดเริ่มต้นแห่งศรัทธาที่ในเรื่องราวพระผงสุพรรณอีกครั้ง

โรงเรียนทุ่งแฝกพิทยาคม

ตามรอยชีวิตชาวนา ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว “แล้วปลาหายไปไหน”

อาชีพการทำนาและนาข้าวสำหรับปลูกข้าวของเกษตรกร เป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กันมาอย่างช้านาน เมื่อกระดุกสันหลังของชาติ ต้องทำกิจกรรมในนาข้าวเพื่อให้ได้ผลผลิตเป็นเมล็ดข้าว ซึ่งจะได้นำมาใช้แลกเปลี่ยนและค้าขาย ผนวกกับความหลากหลายทางชีวภาพในผืนนา เราจะได้พบกับเรื่องเล่าขานต่างๆ นานา เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ในนาข้าวและกิจกรรมต่างๆ ที่ชาวนาได้กระทำ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันนี้จะได้มีเครื่องทุ่นแรงเพื่อนำมาช่วยเหลือเกษตรกรในการทำนา แต่ชาวนาส่วนใหญ่ก็ยังคงได้รับความทุกข์ยากเช่นเดิม และความหลากหลายทางชีวภาพในผืนนาก็ลดลง เนื่องจากการทำนาที่มุ่งเน้นแต่เพียงการผลิตเพื่อเศรษฐกิจ มองข้ามความสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตในผืนนา

ตามรอยอาชีพชุมชนร้อยมาลัย ตำบลวังลึก อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี

“มาลัย” เป็นของสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญต่างๆ ผู้ประกอบอาชีพร้อยมาลัยในชุมชนตำบลวังลึก ได้ถ่ายทอดประสบการณ์และเรื่องราวประวัติศาสตร์ด้านเศรษฐกิจของชุมชน ที่มีความผูกพันกับการร้อยมาลัยมากกว่า 50 ปี จนทำให้ได้รู้ถึงระบบเศรษฐกิจของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพร้อยมาลัย

โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 7

เครื่องมือจับปลา ภูมิปัญญาท้องถิ่น: ความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตชาวลุ่มน้ำสุพรรณ

สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาอันปราดเปรื่องของบรรพบุรุษในการคัดแปลงวัตถุดิบจากธรรมชาติมาสู่การเป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำ โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของสภาพแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ พบเห็นได้ไม่มากแล้วในปัจจุบัน เนื่องจากรูปแบบวิถีในการดำเนินชีวิตของผู้คนได้เปลี่ยนไปตามสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง จนทำให้เครื่องมือบางชนิดได้หายสาบสูญไปแล้ว ดังนั้นการศึกษานี้จะทำให้เครื่องมือจับสัตว์น้ำ ได้หวนกลับมาให้เราได้รู้จักอีกครั้ง

โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย

วิถีชีวิตคนฉวาก ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง

“บึงฉวาก” บึงน้ำแห่งชีวิตของชาวสุพรรณ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญของภาคกลาง และเป็นแหล่งพืชพันธุ์นานาชนิด

โรงเรียนสระยายโสมวิทยา

ไทยทรงดำคนพื้นบ้านเมืองสุพรรณ

ชาวไทยทรงดำบ้านสระยายโสมและบ้านคอนมะเกลือ มีประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน เป็นการธำรงเอกลักษณ์ไว้ได้อย่างเหนียวแน่น การบันทึกวิถีชีวิตของไทยทรงดำเป็นลายลักษณ์อักษรจะช่วยให้ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำเมืองสุพรรณได้ดำรงสืบต่อไป

โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 5

“ปลาหม่า” แหล่งลุ่มแม่น้ำท่าจีน

การศึกษา “ปลาหม่า” ทำให้ได้รู้ว่าปลาหม่าคือสัญลักษณ์ที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวนูวณ ที่อยู่ในอำเภอสองพี่น้อง และยังทำให้ ปลาหม่า ได้กลับมาเวียนว่ายบนพื้นที่ประวัติศาสตร์ความทรงจำของชุมชน โดยเฉพาะเยาวชนที่ไม่เคยรู้จักปลาหม่าอีกครั้ง

โรงเรียนบางปลาหม่า “สูงสูमारผดุงวิทย์”

“ปลาหม่า” ความมหัศจรรย์แห่งลุ่มน้ำท่าจีน

ปลาหม่า เป็นปลาที่มีครีบหลังคล้ายแพลงค่อม่า มีเสียงร้องคล้ายม้า มีรสชาติที่อร่อย ประชาชนนิยมบริโภค ปลาหม่าจึงเป็นจุดสนใจให้นักท่องเที่ยวได้แวะเวียนมายังจังหวัดสุพรรณบุรี กันอย่างมาก การศึกษาถึงวิถีชีวิตของปลาหม่าได้ทำให้ทราบว่า ต้นเหตุสำคัญที่ทำให้ปลาหม่าลดลง เนื่องมาจากการที่ผู้คนที่พักอาศัยริมแม่น้ำลำคลอง ปล่อยสิ่งปฏิกูลลงมายังแม่น้ำ หากนิ่งดูโดยไม่หาหนทางป้องกันแก้ไข ปลาหม่าก็อาจจะเหลือเพียงแค่อชื้อ

โรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา

การปลูกข้าวแบบดั้งเดิม

อำเภอศรีประจันต์เป็นดินแดนที่มีการทำนามาตั้งแต่ครั้งอดีต เนื่องด้วยคุณสมบัติเฉพาะของผืนดินในบริเวณนี้จึงทำให้ได้ผลผลิตจำนวนมาก ปัจจุบันการทำนาปลูกข้าวได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นจึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่า แล้วในอดีตเกษตรกรสามารถปลูกข้าวได้อย่างไร มีขั้นตอนแบบไหน และใช้อะไรบ้างในการทำนาข้าว ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่น่ายกย่องและควรนำมาเป็นแบบอย่าง

โรงเรียนหรรษาสุจิตต์วิทยา 2

กำฟ้าที่มะขามล้ม

“ประเพณีกำฟ้า” ที่ตำบลมะขามล้ม เป็นหนึ่งในประเพณีที่ชาวไทย-พวน ยังคงปฏิบัติสืบต่อกันมา แต่มีอีกหลายประเพณีที่ได้หายไปจากความทรงจำ อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่หลั่งไหลเข้าสู่ชุมชนและการหลงไหลไปกับวัฒนธรรมอื่นๆ ของเยาวชน

โรงเรียนสวนแตงวิทยา

ตามรอยไทยทรงดำบ้านสวนแตง

“ไทยทรงดำที่บ้านสวนแตงมีความเป็นมาอย่างไร”

“ศิลปวัฒนธรรมประเพณีมีอะไรบ้าง”

“ปัจจุบันยังมีอะไรที่ยังอนุรักษ์ไว้บ้าง”

“สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงคืออะไร”

คำถามเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาไทยทรงดำบ้านสวนแตง ที่จะนำพาให้เราได้พบกับประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ทั้งจากอดีต ความเป็นจริงในปัจจุบัน และสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ที่เราสามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

โรงเรียนสวงนหญิง

ตลาดทรัพย์สิน ถิ่นทำกิน คนเมืองสุพรรณฯ

จากที่เคยเป็นตลาดที่มีความเจริญรุ่งเรือง มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันอย่างคึกคัก เป็นที่รู้จักของผู้คนทั้งในชุมชนและต่างถิ่น เมื่อมีการตัดถนนเปลี่ยนแปลงเส้นทางการคมนาคม

“ตลาดทรัพย์สิน” ในวันนี้จึงขบเซาลง ไม่ค่อยมีลูกค้าเข้ามาซื้อของ สูญเสียรายได้ เหลือทิ้งไว้เพียงแค่ความทรงจำๆ กับคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่กำลังจะจากไป

โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย

สำนักกรักรักษ์บ้านเกิดชุมชนประตูลำธาร เรื่องเล่าขาน...จากวันวานถึงวันนี้

สิ่งสำคัญในการสำนักกรักรักษ์บ้านเกิดคือ เราจะต้องเกิดความซาบซึ้งและมองเห็นคุณค่าของถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนประตูลำธาร ได้ฉายภาพชุมชนนี้ในอดีตและความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ มาจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ จะเป็นสิ่งเตือนใจให้คนประตูลำธารร่วมมือกันกำหนดทิศทางของชุมชน

โรงเรียนด่านช้างวิทยา

วิถีชีวิตชาวละว้า (ก๋อง) บ้านกกเชียง

“ก๋อง” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่น้อยคนนักจะรู้จัก ทั้งนี้ด้วยการเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรมที่โหมกระหน่ำไปสู่ชุมชนบ้านกกเชียง ทำให้ผู้คนลืมเลือนรากเหง้าของตนเอง หลงใหลไปกับความแปลกใหม่ของวัฒนธรรมอื่น

จังหวัดเพชรบุรี

13 โรงเรียน

15 โครงการ

ผู้ประสานงาน : ดร.จิตขยงค์ ยมมัย

โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา

วิถีชีวิตกะเหรี่ยงหนองหญ้าปล้องหายไปไหน

ประวัติศาสตร์วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง การผสมผสานทางวัฒนธรรมกับคนไทยในพื้นที่ การธำรงรักษา และสืบสานประเพณีที่สำคัญได้แก่ “ประเพณีข้าวห่อกะเหรี่ยง” ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญที่ทำให้คนกะเหรี่ยงได้กลับมารวมตัวกัน และปลูกฝังสำนึกรักในชาติพันธุ์ของตนเอง

โรงเรียนเขาย้อยวิทยา

โครงการผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ

บอกเล่าประวัติศาสตร์การดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ที่เรียกตนเองว่า “ลาวโซ่ง” ผ่าน “ผ้าเปียว” ผ้าพื้นเมืองซึ่งเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของชาวโซ่ง นักเรียนนำเสนอประสบการณ์ของคนท้องถิ่นเกี่ยวกับการทอผ้า การทำลายผ้า และการใช้ผ้าเปียวในโอกาสต่างๆ เพื่อให้คนทั่วไปได้รับทราบถึงความสำคัญของผ้าเปียวในวิถีชีวิตของลาวโซ่ง

โรงเรียนบ้านแหลมวิทยา

ลุยเลน ย่ำดิน เยือนถิ่นสามนา

อำเภอบ้านแหลม เป็นศูนย์รวมความหลากหลายทางวัฒนธรรม พื้นที่ดังกล่าวเป็นจุดบรรจบระหว่างแม่น้ำกับทะเล นาข้าวกับนาเกลือ ทำให้เป็นที่รวมของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ หลายศาสนา ที่อยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ ความเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพอันหลากหลายของผู้คนในท้องถิ่น จะช่วยทำให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงสินทรัพย์อันล้ำค่าที่มีอยู่ในชุมชน และร่วมกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ให้เป็นรากฐานของชีวิตสืบไป

โรงเรียนท่ายางวิทยา

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นท่ายาง

การตั้งชุมชนบริเวณท่ายาง ความทรงจำของคนเกี่ยวกับวิวัฒนาการของตลาดท่ายาง ความเป็นชุมชนที่บูรณาการทางวัฒนธรรมระหว่างคนท้องถิ่นกับคนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ได้อย่างสอดคล้องสมดุล เนื้อหาในงานเล่าถึงประสบการณ์ของผู้สูงอายุ ที่เติบโตมาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการของอำเภอจนถึงปัจจุบัน

โรงเรียนพรหมานุสรณ์

ย้อนรอยชีวิตไทยทรงดำ

เรื่องราวของ “ชายฤทธิ์” วีรสตรีชาวโซ่งที่โลกอาจยังไม่รู้จัก นำเสนอวิถีชีวิตของชาวโซ่ง ผ่านসাহিত্যของคุณยาย เพื่อบอกเล่าการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมของชาวโซ่งกับคนไทย ผลการศึกษาทำให้เห็นภาพการต่อสู้ดิ้นรนของครอบครัวกลุ่มชาติพันธุ์ แบบแผนการมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทย และการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ให้อยู่อาศัยในประเทศไทยได้อย่างมีความสุข

ย้อนรอยสงครามโลกครั้งที่สอง

นักเรียนได้ออกค้นหาสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสงครามโลกครั้งที่สอง เช่น ค่ายญี่ปุ่น สนามบิน หลุมหลบภัย เป็นต้น รวมทั้งบันทึกความทรงจำร่วมกันของผู้มีประสบการณ์ตรงกับสงครามครั้งยิ่งใหญ่ งานบันทึกนี้เป็นประวัติศาสตร์นิพนธ์ของนักเรียน ที่ได้เปิดเผยให้ผู้คนเห็นสภาพบ้านเมืองและวิถีชีวิตในยุคสงคราม อันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำถึงให้ระลึกถึงความทุกข์ยากของบรรพบุรุษ ที่ได้ต่อสู้ความยากลำบาก กว่าจะสร้างบ้านเมืองให้ร่มเย็นเหมือนเช่นปัจจุบัน

โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี

การละเล่นพื้นบ้านเพลงโนเน

“ลูกคุณหญิง” ได้ร่วมกันสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอชะอำ คือ การละเล่น “เพลงโนเน” ผ่านชีวประวัติของพ่อเพลง แม่เพลง ซึ่งนับวันจะเหลือน้อยลงไปทุกที เพื่อให้ทุกคนได้จดจำเรื่องราวการละเล่นพื้นบ้านไว้

โรงเรียนบ้านลาดวิทยา

การสืบสานประเพณีสลากภัต

“ประเพณีสลากภัต” ใกล้จะสูญหายไปจากจังหวัดเพชรบุรี ยุววิจัยอำเภอบ้านลาด จึงได้ช่วยกันสืบค้นความเป็นมา ความเป็นไปของประเพณีสลากภัตในอำเภอบ้านลาด เพื่อบันทึกประวัติศาสตร์ของประเพณีนี้ไว้ให้นักเรียนคนอื่นๆ ได้รับรู้และเข้าใจในประเพณีของตนเอง ด้วยภาษาที่อ่านง่าย สนุกสนาน เหมาะสมกับเด็กและวัยรุ่น จะเป็นกำลังหลักในการสืบสานประเพณีดังกล่าวต่อไป

โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ

เมรุเมืองเพชร

เรื่องราวของการกลับสู่สวรรค์ของคนเมืองเพชร “เมรุเมืองเพชร” เป็นเอกลักษณ์ของประเพณีงานศพ ซึ่งสงวนไว้สำหรับจังหวัดเพชรบุรี ในฐานะที่เป็นสุดยอดเมืองช่างของประเทศไทย นักเรียนกลุ่มนี้ได้นำเสนอประวัติศาสตร์ของการทำเมรุ ผ่านเรื่องเล่าจากช่างทำเมรุ และช่างทำลูกโกศ ให้คนรุ่นใหม่ได้เข้าใจพิธีกรรมสำคัญในวาระสุดท้ายของชีวิตคนเมืองเพชร

ข้าวเกรียบงา

ขนมขึ้นชื่อของเมืองเพชรบุรี ที่ได้ผ่านความรุ่งโรจน์ และแทบจะกลายเป็นของหายากในปัจจุบัน ขุววิจัยกลุ่มนี้จึงร่วมกันตามรอยเส้นทางของ “ข้าวเกรียบงา” เมืองเพชร เพื่อให้ของดีเมืองเพชรฟื้นชีพขึ้นมาอีกครั้ง

โรงเรียนดอนยางวิทยา

ประเพณีงานปีผีמד

“ประเพณีงานปีผีמד” สะท้อนความเชื่อและความสัมพันธ์ของผู้คนในท้องถิ่นกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ความเชื่อดังกล่าวส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของคน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่จัดงานปีผีמדแล้ว มักจะร่ำรวยเงินทอง ซึ่งเรื่องดังกล่าวไม่ใช่ความมกมาย แต่สอดคล้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพราะคนที่จัดงานปีผีמד จะเกิดสุขภาวะทางใจ ทำให้ร่างกายแข็งแรง จึงประกอบการงานได้อย่างขยันขันแข็ง ส่งผลให้ครอบครัวมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

โรงเรียนวัดจันทรवास

เพลงพวงมาลัยเมืองเพชร

“เพลงพวงมาลัย” เป็นเพลงพื้นบ้านที่แสดงให้เห็นถึงไหวพริบ ปฏิภาณ ของคนท้องถิ่น บอกเล่าประวัติศาสตร์การเล่นเพลงพวงมาลัย จากพ่อเพลง แม่เพลง ที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน เพื่อบันทึกเรื่องราวดังกล่าวให้นักเรียนและคนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้ และร่วมกันธำรงรักษาภูมิปัญญาพื้นบ้านให้ยังยืนสืบไป

โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา

ความคงอยู่-เลื่อนไหลไปของวิถีไทยทรงดำที่บ้านช่องหนองจิก อำเภอแก่งกระจาน

“พิธีเสนเรือน” เป็นประเพณีสำคัญอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ ที่ในปัจจุบันได้เลื่อนไหลไปจากเดิมด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ ยววิจัยจึงได้ออกสืบค้นประวัติศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมดังกล่าวในหมู่บ้านช่องหนองจิก เพื่อศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง และผลที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำ

โรงเรียนโยธินบูรณะ

มรดกทางวัฒนธรรมไทเวียง

“ลาวเวียง” เป็นคนลาวที่อพยพจากเวียงจันทน์มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ชาวลาวเวียงมีประเพณีสำคัญคือ “สารทลาว” และ “ได้ดอกไม้” อันเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง และเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ยึดโยงสำนึกชาติพันธุ์ของคนลาวเวียงไว้ร่วมกัน ยววิจัยได้นำเสนอประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของประเพณีดังกล่าวจากประสบการณ์ของคนในชุมชน ที่เติบโตมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง

จังหวัดนครปฐม

20 โรงเรียน

25 โครงการ

ผู้ประสานงาน : อาจารย์สุภาพร คชารัตน์

โรงเรียนวัดห้วยจรเข้มหาวิทยาลัย

พระเครื่อง นวัตกรรมแห่งศรัทธา

การศึกษาถึงความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อพระเครื่อง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาเรียนรู้ใน ศาสตร์ เหตุผลการสร้าง ความศรัทธาในวัตถุมงคล แม้กระทั่งในเรื่องราวปาฏิหาริย์ ล้วนสะท้อนถึง ความหมายและคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่แตกต่างกันไปในช่วงเวลาตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน

ตามรอยประเพณีโบลกขนมจีนงานบุญวัดพะเนียงแตก

ประเพณีการโบลกขนมจีน เป็นประเพณีในการทำขนมจีนที่ชาวบ้านร่วมกันทำในงาน บุญ ประเพณีนี้ได้คงอยู่มาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ยุววิจิตรจึงทำการศึกษาค้นคว้าความเป็นมา ขั้นตอนงาน บุญ การอนุรักษ์ สืบสาน รวมทั้งการฟื้นฟูคุณค่าความหมาย ที่มีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนทั้ง อดีตและปัจจุบันของชุมชนบ้านพะเนียงแตก จังหวัดนครปฐม

โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา

คลองเจดีย์บูชากับวิถีชีวิตชาวจีน (โรงเจ ซอย 2)

ความรัก ความผูกพัน ความหวงแหน ของชาวจีนที่มีต่อคลองเจดีย์บูชา ได้แสดงถึงการ เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยุววิจิตรจึงทำการศึกษาประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ของคลองที่มีผลต่อวิถีชีวิตของชาวจีนในการดำรงอยู่ รวมทั้งได้เผยแพร่ ให้เห็นถึงวิถี ชีวิตของชาวจีนที่ยังเห็นคุณค่า และยังช่วยกันอนุรักษ์คลองเจดีย์บูชาให้คงอยู่คู่กับชาวนครปฐมอย่าง ยั่งยืน

พัฒนาการวัฒนธรรมความเชื่อ ภูมิปัญญาของไททรงดำ(ลาวโซ่ง)ในตำบลคอนยายหอม

ประวัติศาสตร์ของไททรงดำ ล้วนมีพัฒนาการทางด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น จากอดีตถึงปัจจุบัน และยังได้แสดงถึงการปรับตัวของชาวไททรงดำ(ลาวโซ่ง) ที่สามารถ รักษารวมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ให้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งควรค่าแก่การถ่ายทอด เผยแพร่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของไททรงดำให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย

กว่าจะเป็นข้าวหลาม ของดินนครปฐม

“ข้าวหลาม” กว่าจะมาเป็นข้าวหลามของดีเมืองนครปฐมนั้น มีปัจจัยหลากหลายที่ก่อให้เกิดการทำข้าวหลาม บูรณวิจิตรจึงทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดในการทำข้าวหลาม ศึกษาที่มา ขั้นตอนการทำ รวมทั้งวิถีชีวิตของคนที่มีอาชีพการทำข้าวหลาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าในการอนุรักษ์ของดีในจังหวัดของตนไว้

โรงเรียนคงทองวิทยา

ลาวครั้งหายไปในไหน

การถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรม ของ ลาวครั้ง ทำให้ไม่มีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ทั้งยังไม่ใช่ที่รู้จักของคนทั่วไป บูรณวิจิตรจึงได้ทำการศึกษาสืบค้นประวัติศาสตร์ของลาวครั้ง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องราวของลาวครั้ง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเพื่อการคงอยู่ต่อไปของลาวครั้ง

โรงเรียนบัวปากท่าวิทยา

ประเพณีการบวชแบบมอญในตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

“ประเพณีการบวชแบบมอญ” ที่ผู้เฒ่าผู้แก่ ได้เล่าว่า เป็นประเพณีที่สวยงามมาก แต่ทำไมปัจจุบันได้เลือนหายไปจากท้องถิ่น บูรณวิจิตรจึงได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้ประเพณีนี้ได้เลือนหายไป เพื่อทำการปลูกจิตสำนึก และตระหนักถึงความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมและรักษาประเพณีให้คงอยู่สืบไป

โรงเรียนปรีดารามวิทยาคม

สายน้ำที่เปลี่ยนไปในคลองจินดา

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของ “คลองจินดา” จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ที่อดีตเคยใช้อุปโภค บริโภค แต่ปัจจุบันกลับใช้ได้แก่ในการทำสวน เนื่องด้วยสภาพของน้ำที่ไม่สะอาด ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิต ความผูกพันของคนในท้องถิ่น บูรณวิจิตรจึงทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางในการปรับตัวและอนุรักษ์ให้คลองจินดากลับมามีชีวิตเมื่อครั้งในอดีต

โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

ก๊วยเลี้ยที่ (กำลังจะ) หายไป

บอกเล่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวจีนในตำบลนครปฐม และตำบลวังตะกั่ว ผ่าน “หมวกก๊วยเลี้ย” ที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวจีน โดยยุววิจัยได้เสนอถึงวิวัฒนาการของหมวกก๊วยเลี้ยจากคำบอกเล่าของคนในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างรูปร่างลักษณะและประโยชน์ในการใช้สอยเพื่อให้คนทั่วไปได้รับทราบถึงความสำคัญของหมวกก๊วยเลี้ยและสร้างความภูมิใจให้คนท้องถิ่นด้วย รวมทั้งอนุรักษ์สืบทอดต่อไป

ตามรอยชีวิตริมคลองมหาสวัสดิ์: ตำบลศาลายา จากปัจจุบันสู่อดีต

คลองมหาสวัสดิ์ เป็นคลองที่ถูกขุดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เพื่อใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางไปนมัสการพระปฐมเจดีย์ ทั้งยังเป็นต้นกำเนิดของผู้คนในสมัยนั้น ยุววิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนริมคลองมหาสวัสดิ์ เพื่อสืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการประกอบอาชีพ วิถีชีวิต ทั้งนี้เพื่อเป็นการจุกประกายให้คนในท้องถิ่นเกิดความสำนึกรัก และหันกลับมาพัฒนาชุมชน

ข้าวหอมนครชัยศรี ข้าวพันธุ์ดีที่ถูกลืม

ข้าวหอมนครชัยศรี เป็นพันธุ์ข้าวดั้งเดิมของ จังหวัดนครปฐม และนิยมปลูกกันมาก แต่ในช่วง 33 ปีที่ผ่านมา ได้สูญหายไป ปัจจุบันรัฐบาลจึงได้ทำการส่งเสริม ฟื้นฟู พันธุ์ข้าวนี้ขึ้นมา ยุววิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา สาเหตุที่ทำให้ความนิยมของข้าวหอมนครชัยศรีลดลง เพื่อก่อให้เกิดสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาเป็นองค์ความรู้ของท้องถิ่นต่อไป

ธุรกิจกล้วยไม้: อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

กล้วยไม้ เป็นธุรกิจหนึ่งที่สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับจังหวัดนครปฐมเป็นอย่างมาก ยุววิจัยจึงได้ทำการศึกษาเพื่อหามุมมองของเกษตรกรที่ประกอบธุรกิจกล้วยไม้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ถึงวิวัฒนาการ ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ การพัฒนาสายพันธุ์ที่หลากหลายรวมทั้งกลยุทธ์การจัดจำหน่ายที่ยังส่งออกไปในต่างประเทศด้วย

โรงเรียนบ้านคลองโยง

ตามรอยสุนทรภู่ย้อนดูคลองโยง

“เมื่อถึงหน้าแล้งไม่สามารถล่องเรือไปได้ ถึงขนาดต้องใช้ควายโยงเรือไป แต่ผู้ที่จำเป็นต้องสัญจรไปมาก็ยังต้องใช้คลองสายนี้อยู่” เป็นคำกล่าวในหนังสือของ “สุนทรภู่” ที่แสดงให้เห็นว่า คลองโยงมีความสำคัญมาก แต่ในปัจจุบันคลองนี้ถูกลดความสำคัญลง คลองโยงไม่มีชีวิตตั้งแต่ก่อน ขุววิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงการดำเนินชีวิตของคนคลองโยงในสมัยก่อน เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ รวมทั้งเพื่อก่อให้เกิดการปลุกจิตสำนึกของคนในชุมชนให้หันมาเอาใจใส่และอนุรักษ์คลองโยงให้เป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญตลอดไป

โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์

สืบสานตำนานหลวงพ่อดังแสงกายสิทธิ์

หลวงพ่อดังแสงกายสิทธิ์ เป็นพระพุทธรูปที่ลอยน้ำมาพร้อมกับต้นโพธิ์ ตั้งแต่สมัยอยุธยา และชาวบ้านได้อันเชิญขึ้นจากน้ำ ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 เป็นประจำทุกปี จะมีผู้คนจากที่ต่างๆทั้งในหมู่บ้าน ชุมชนใกล้เคียง มาปิดทองแก้บนด้วยหนังสือตะลุมเป็นร้อยๆโรง ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาต่อความศักดิ์สิทธิ์ ทั้งนี้จึงได้นำไปสู่การสืบค้นประวัติความเป็นมาของหลวงพ่อดังแสงกายสิทธิ์ที่มีความสำคัญต่อชุมชน เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ และอนุรักษ์เป็นมรดกของแผ่นดินต่อไป

โรงเรียนวัดจินดาราม

ชุมชนคลองจินดา แหล่งเพาะข้ากล้าไม้

กว่าจะมาเป็นชุมชนที่มีความสำคัญในการเพาะข้ากล้าไม้ได้นั้น ชุมชนนี้มีประวัติความเป็นมาอย่างไร เป็นคำถามที่ทำให้ขุววิจัยได้ทำการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการเพาะข้ากล้าไม้ วิธีการเพาะข้า เพื่อนำองค์ความรู้มาเผยแพร่รู้ให้แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้รับทราบว่ามี ความสำคัญอย่างไรต่อชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

โรงเรียนวัดโคกพระเจดีย์

องค์โคกพระเจดีย์ศรีทวาราวดี

กาลเวลาที่ผ่านไปทำให้เจดีย์พังทลาย และทรุดโทรม แต่คนในชุมชน ยังให้ความสำคัญเพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจทางศาสนาและควรค่าแก่การอนุรักษ์ ศึกษา ทำให้

นำไปสู่การศึกษารวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมาขององค์โคกพระเจดีย์ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเผยแพร่แก่คนรุ่นหลังต่อไป

โรงเรียนวัดมะเกลือ (กาญจนลักษณ์วิทยา)

ความเปลี่ยนแปลงในชุมชนวัดมะเกลือ/ตำนานวัดมะเกลือ

ชุมชนวัดมะเกลือ เป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน และมีวัดมะเกลือเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในพื้นที่ แต่ก่อนชุมชนนี้มีต้นมะเกลืออยู่มาก และใช้เป็นวัตถุดิบในการย้อมผ้าให้เป็นสีดำ แต่ปัจจุบันระบบนิเวศในชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไป ยุววิจัยจึงทำการศึกษาระบบนิเวศวิทยาในชุมชน โดยทำการเปรียบเทียบภาพในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน อันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจชุมชนต่อไป

โรงเรียนบ้านคลองสว่างอารมณ์

สืบค้นหัตถศิลป์ที่หายไป

บ้านคลองสว่างอารมณ์ ชุมชนที่เคยมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ในน้ำเต็มไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด ทำให้มีการถักทออุปกรณ์ในการหาปลา แต่ปัจจุบันเริ่มจะเลือนหายไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นสาเหตุของการสืบค้นถึงสาเหตุของการสูญหายหัตถศิลป์นี้ และหาแนวทางในการอนุรักษ์ และสืบสานหัตถศิลป์ให้คงอยู่ชุมชน

โรงเรียนวัดดอนหวาย (นครรัฐประศาสน์)

รักษ์ภูมิปัญญาสานเสื่อเตย

“เสื่อเตย” เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ แต่ภูมิปัญญานี้ ปัจจุบันกลับเหลือเพียงไม่กี่แห่ง จึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา วิธีการผลิต แหล่งผลิต รวมทั้งระบบนิเวศของแม่น้ำท่าจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อต้นเตยหนามที่ใช้ในการทำเสื่อเตย ทั้งนี้ยังเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้กับเยาวชนและบุคคลทั่วไปได้ทราบถึงประโยชน์ และมีความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

โรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา

การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในชุมชนโรมัน

ชุมชนโรมัน เป็นชุมชนที่มีคนนับถือศาสนาคริสต์เป็นจำนวนมาก แต่ในชุมชนก็มีคนที่นับถือศาสนาพุทธร่วมอยู่ด้วย จึงเป็นคำถามที่ทำให้เกิดการศึกษาว่า คนที่นับถือศาสนาที่ต่างกัน

สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างไร และลักษณะเด่นของชาวคริสต์ในชุมชนโรมันนี้เป็นอย่างไรถึงสามารถอยู่ร่วมกันกับศาสนาอื่นได้

โรงเรียนวัดกงลาด

ประเพณีแห่ธงสงกรานต์บ้านกงลาด

บ้านกงลาด เป็นหมู่บ้านที่มีลาวครั้ง ซึ่งอพยพจากประเทศลาวมาตั้งถิ่นฐานในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งได้มีประเพณีที่มีการปฏิบัติเฉพาะพื้นที่คือ ประเพณีแห่ธงสงกรานต์ ยุววิจัยจึงได้นำเสนอประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของประเพณีดังกล่าวผ่านประสบการณ์ของคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญในการร่วมกันอนุรักษ์สืบสานประเพณีนี้ให้คงอยู่ตลอดไป

โรงเรียนวัดพระประโทณเจดีย์

ชุมชนพระประโทณที่เปลี่ยนแปลงไป

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ชุมชนพระประโทณได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะในด้านวิถีชีวิต ระบบนิเวศต่างๆ คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนดั้งเดิม ก็เริ่มมีเหลือไม่มาก แต่กลับมีคนจากชุมชนอื่นเข้ามาอยู่ ส่งผลให้ชุมชนดั้งเดิมนี้เปลี่ยนไปจากเดิม จึงทำให้เกิดการศึกษาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง โดยทำการศึกษาผ่านการบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ นับตั้งแต่เรื่องประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ระบบนิเวศ เพื่อให้บุคคลทั้งในชุมชนและทั่วไปได้ตระหนัก ทั้งยังเกิดความรัก ภาวภูมิใจในท้องถิ่นด้วย

โรงเรียนวัดตะโกสูง (เหรียญอุปถัมภ์)

วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปไทยทรงดำ

บอกเล่าประวัติศาสตร์การดำเนินชีวิตของไทยทรงดำที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่การอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาสู่บ้านดอนทอง ทั้งนี้ ยุววิจัยยังได้ทำการเปรียบเทียบวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป จากอดีตจนถึงปัจจุบันของคนในชุมชน

โรงเรียนวัดทัพหลวง (หลวงพ่อกิตอุปถัมภ์)

หลวงพ่อนักพัฒนาและสร้างสรรค์

พระวิหารการโกวิท (หลวงพ่อกิต) บุคคลสำคัญของตำบลทัพหลวง ที่ได้พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน พัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ พัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญ ยุววิจัย

จึงได้ทำการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เป็นผลมาจากการพัฒนาของหลวงพ่อดั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังนำแนวทางปฏิบัติของหลวงพ่อก็คงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

โรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม

ความเปลี่ยนแปลงของกระทุ่มล้มจากอดีตถึงปัจจุบัน

กระทุ่มล้ม ตำบลหนึ่งที่เคยเป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันกลับกลายเป็นพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม แม้กระทั่งคลองที่เคยเป็นเส้นทางคมนาคม และดำรงชีวิตก็หมดไป ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากอะไรเป็นคำถามที่ทำให้ผู้วิจัยนำไปศึกษาวิจัย เพื่อหาคำตอบการเปลี่ยนแปลงของตำบลกระทุ่มลมนับจากอดีตจวบจนปัจจุบัน

จังหวัดสมุทรสงคราม

6 โรงเรียน

9 โครงการ

ผู้ประสานงาน : ดร.ขวัญจิต ศติวงศาโรจน์

โรงเรียนอัมพันวิทยาลัย

ย้อนมองคลองบ้านเรา: ชุมชนอัมพวาสองฝั่งคลองประชาคมขึ้น

คลองประชาคมขึ้น เคยสร้างรายได้ให้กับชีวิตริมคลองในอดีต แต่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทำให้คลองประชาคมขึ้นลดบทบาทลงไป วิถีชีวิตของคนริมคลองก็เริ่มเจ็บเหงา ยววิจัยจึงเริ่มค้นหาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผ่านคำบอกเล่าของคนริมคลอง

โรงเรียนศรัทธาสมุทร

วิถีชีวิต วิถีธรรม ตักบาตรขนมครกที่ถูกลืม

“ตักบาตรขนมครก” ที่วัดแก่นเจริญ ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ชี้ให้เห็นถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยได้เป็นอย่างดี ยววิจัยนำเสนอเรื่องราวประวัติความเป็นมา พัฒนาการของประเพณี เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่น และการอนุรักษ์สืบทอดประเพณีตักบาตรขนมครกให้คงอยู่คู่ชุมชนสืบต่อไป

อาชีพการต่อเรือและการเปลี่ยนแปลงในยุควิกฤตเศรษฐกิจของชาวตำบลแหลมใหญ่

การต่อเรือ เป็นภูมิปัญญาที่กำลังจะหายไปของตำบลแหลมใหญ่ การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อาชีพการต่อเรือ เพื่อบอกเล่าภูมิปัญญา พัฒนาการของอาชีพ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนสาเหตุของการลดลงของอาชีพการต่อเรือ ก่อนที่จะไม่หลงเหลือให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา

โรงเรียนท้ายหาด

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนมอญวัดศรัทธาธรรม แห่งลุ่มน้ำแม่กลอง

ชาวมอญมีวัฒนธรรมที่เก่าแก่ เป็นจุดเด่นที่ทำให้ยววิจัยศึกษาประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี ศิลปะ สถาปัตยกรรมของชาวมอญ รวมทั้งการหลงเหลืออยู่ของชาวมอญในชุมชนวัดศรัทธาธรรม แห่งลุ่มน้ำแม่กลอง

โรงเรียนถาวรานุกุล

ตามรอยค่ายบางกุ้ง

“ค่ายบางกุ้ง” ค่ายทัพรับศึก ยววิจัยได้เสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทาง การเดินทัพ เพื่อสืบค้นเรื่องราว ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ จากปัจจุบันย้อนกลับไปในอดีต

หอยหลอดหายไปไหน

“หอยหลอด” สัตว์เศรษฐกิจที่เคยทำรายได้ให้แก่ท้องถิ่นจนมีชื่อเสียง แต่ปัจจุบันหอยหลอดได้หายไป ยุววิจัยได้ศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้หอยหลอดหายไป โดยศึกษาระบบนิเวศ เหตุปัจจัยที่ทำให้หอยหลอดมีจำนวนลดลง วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านที่ทำอาชีพจับหอยหลอดตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การเชิดหุ่นกระบอกเมืองแม่กลองที่กำลังจะลบเลือน

“หุ่นกระบอก” มหรสพที่อดีตเฟื่องฟูรุ่งเรือง แต่ปัจจุบันกำลังจะสูญหายไปจากเมืองแม่กลอง และสังคมไทย ยุววิจัยได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมา การสร้าง การเชิดหุ่นกระบอก และอัตลักษณ์ของหุ่นกระบอกเมืองแม่กลอง เพื่อให้ทุกคนได้ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดการแสดงหุ่นกระบอกนี้สืบไป

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 70 (บ้านบางแก้ว)

เกลือสมุทรสุตพิเศษ

“เกลือ” นอกจากมีประโยชน์ในทางยาและในการถนอมอาหารแล้ว ยังทำประโยชน์อะไรได้อีก ที่จะเพิ่มมูลค่าให้กับ “เกลือ” เพื่อให้คนในชุมชนอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจถดถอย และไม่ต้องอพยพไปทำงานต่างถิ่น

โรงเรียนวัดลาดเป้ง

ตลาดน้ำท่าคา: ความสุขของชาวสวน

ประวัติศาสตร์วิถีชีวิตของชาวสวน ความสุขในครั้งอดีตที่มีได้หวนกลับมา เรื่องราวคำบอกเล่า ถึงชีวิตในวันวานของคนท่าคา ชีวิตที่อิงสัมพันธ์กับสายน้ำ ผืนดิน เป็นบทบันทึกอันทรงคุณค่าสำหรับอนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

จังหวัดสมุทรสาคร

7 โรงเรียน

9 โครงการ

ผู้ประสานงาน : อาจารย์พฐ คุศรีพิทักษ์

โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย

เส้นทางเกลือแห่งสมุทรสาคร

คนสมุทรคู่กับเกลือสมุทร บูรณวิจิตรออกตามรอยเส้นทางเกลือ จากนาเกลือสู่นานาชาติ ชีวิตคนทำเกลือและการเดินทางของเกลือไปสู่ผู้บริโภค เพื่อส่งสารถึงคนสมุทรสาครให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเกลือสมุทร (สาคร)

สุขภาพกับการเปลี่ยนโฉมหน้าประวัติศาสตร์ท่าฉลอม

เคยมีความเข้าใจผิดๆ ว่าสุขภาพท่าฉลอมเกิดขึ้น จากความสกปรกในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว แต่การศึกษาของบูรณวิจิตรพบว่า มูลเหตุที่ทำให้ท่าฉลอมเป็นสุขภาพท่าแรกนั้น เกิดจาก ความสามัคคีของคนในชุมชน และพัฒนาจนเป็นชุมชนเข้มแข็งในปัจจุบัน

พันท้ายนรสิงห์ในโลกทัศน์ของคนตำบลพันท้ายนรสิงห์

ความศักดิ์สิทธิ์ของบรรพบุรุษที่สละชีวิตเพื่อรักษาสัตย์ การน้อมระลึกถึงคุณงามความดี และ จริยวัตรของท่านแล้วนำไปปฏิบัติในชีวิต คือคุณค่าและความหมายที่แท้จริงของการเคารพบูชา “พันท้ายนรสิงห์”

โรงเรียนพันท้ายนรสิงห์วิทยา

วิถีชีวิตของคนบ้านสหกรณ์

ชุมชนบ้านสหกรณ์เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ จึงมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การประกอบอาชีพอันหลากหลาย เช่น นาเกลือ นากุ้ง ประมง ทำให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความรักความผูกพันของผู้คนที่อยู่ร่วมกันในชุมชน การจัดความสัมพันธ์กับระบบนิเวศอย่างสมดุล ความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและระบบนิเวศของชุมชนในปัจจุบัน

โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล)

เสาหงส์ ธงตะขาบ: สัญลักษณ์แห่งความรัก ความภูมิใจ ของชาวมอญเจ็ดริ้ว

เสาหงส์ ธงตะขาบ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่แสดงให้เห็นถึงศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และความรัก ความภูมิใจในวัฒนธรรมของชาวมอญในประเทศไทย บูรณวิจิตรร่วมสืบค้นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวมอญในจังหวัดสมุทรสาคร

โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง)

โบสถ์มหาอุตม์หนึ่งในสยาม

โบสถ์มหาอุตม์เป็นโบราณสถานสำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร ที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมอันล้ำเลิศของคนไทย ความศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนาน ประวัติความเป็นมา ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่พบกับความมหัศจรรย์ของโบสถ์แห่งนี้

โรงเรียนหลักสี่พัฒนาราษฎร์อุปถัมภ์

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอบ้านแพ้วจากชื่อบ้านนามเมือง

การทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของอำเภอบ้านแพ้ว ผ่านการตั้งชื่อสถานที่สำคัญต่างๆ อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสถานที่ และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของอำเภอบ้านแพ้ว

โรงเรียนบ้านแพ้วพิทยา (ตั้ง)

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองดำเนินสะดวก

คลองดำเนินสะดวกขุดเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง คลองนี้จึงมีความสำคัญต่อการคมนาคม การเกษตร และการพาณิชย์ อาณาบริเวณริมสองฝั่งคลองมีวัฒนธรรมที่หลากหลายล้วนแต่น่าสนใจศึกษา ขุววิจัยได้ค้นคว้าประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นริมคลองดำเนินสะดวก

โรงเรียนกระทุ่มแบนวิเศษสมุทรคุณ

เบญจรงค์มรดกวิถีไทย

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาการวาดลวดลายและการทำเบญจรงค์ของคนสมุทรสาคร การสืบสานภูมิปัญญาและการธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นในปัจจุบันและในภายหน้า

ภาคผนวก ข
ทำเนียบรุ่นโครงการยุววิจัยฯ ภาคกลาง

จังหวัดราชบุรี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
1	C00101	ราชโบริกานุเคราะห์	อ.ชุมสาย ไชยวัต	(089 - 8839516) chumsai.chai@gmail.com โทร.032 - 337039 Fax.032 - 315669	1.นางสาวพิมพ์พร สิงห์พลงาม 2.นางสาวขวัญจิรา สักขุนทด 3.นางสาวบุศรา เต็มรัมย์
2	C00102	แคลราขวิทยา	ว่าที่ พ.ต.กันณ ขันสนิท	084 - 3168800 โทร.032 - 352259 Fax. 032 - 352259	1.นายพยู เปียศรี 2.นายชาติชาย นิ่มนวล 3.นายอิศรา มะโนบาล 4.น.ส.อุทุมพร ภัทรเกียรติทิพย์ 5.นายกิตติศักดิ์ งามแจ่ม
3	C00103	คุรุราษฎร์รังสฤษดิ์	อ.อำไพ พิริยะกุล	mystar2346@thaimail.com 085 - 5153454 โทร. 032 - 261390 Fax.032 - 26139	1.นางสาวอัญญาศ เทียนมนต์ 2.นางสาววิไลวรรณ พรหมชาติ 3.นางสาวธนัชชา สีลาเนียม 4.นายประดิษฐ์ สลับแสง 5.นางสาวจิราภรณ์ เป็กกลาง
					1.นายอานนท์ วงศ์วิสิฐไพบูรณ์

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					2.นางสาวสุพิพร ชาติดี 3.นายอัศรเดช งามงาม 4.นางสาวสุกัญญา จันทร์ศรี 5.นางสาวปัทมา ทองหมื่นสุข
			อ.บุญเกิด อรมุต	-	1.นายพิษณุ พุทธิพงษ์ 2.นางสาววรรณ เ็นทุ 3.นายทศพล กักดีประโคน 4.นายสุวิทย์ พุทธิพงษ์ 5.นางสาวพลอย ก้าวผู้
4	C00104	สวนผึ้งวิทยา	อ.สุรเศรษฐ์ บุญเกิด	suraseth-b@thaimail.com 081 - 7631788 โทร. 032 - 395152 Fax. 032 - 395442	1.นางสาวนำฝน วงศ์ทอง 2.นายเอกวิทย์ ทองดี 3.นายวิศิษฐ์ คำพูด 4.นายสุรศักดิ์ บุญเลิศ 5.นางสาวอำไพ บุญมา

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
5	C00105	ปากท่อพิทยาคม	อ.วิภา ตันติวิภาวิน	089 - 4910011 โทร.032 - 281056 Fax. 032 - 281057	1.นางสาววี กิจชนอุดม 2.นายพร แก้วกระจ่าง 3.นายสันติภาพ บุญยง 4.นายเตวิช โต้ตอบ 5.นางสาววรรณ ปัญจสุชาติ
6	C00106	สันติการามวิทยา	อ.สุปรียา สุภาพ	089 - 0208206 โทร.032 - 228227 Fax.032 - 229288	1.นางสาวสุทธีณี หนูพิชัย 2.นางสาวอศรา คุณฮาย 3.นางสาวปัทมา เสือสิทธิ์ 4.นางสาวเกตุวดี เสือเผ่า 5.นางสาวนงคราญ อำนวยใจ
7	C00107	บรมราชินีนาถราชวิทยาลัย	อ.เฉลิมพล ตาละลักษณ์	(083 - 9766036) chalernpol66@hotmail.com โทร.032 - 719222 Fax. 032 - 719234	1.นางสาวอุมพร ลำเลิศอภิชาติ 2.นางสาววารารณ์ ช่างสูวนิช 3.นายพุทธา สร้อยทอง 4.นายศตวรรษ โสทร
8	C00108	ประสาทรัฐประชากิจ	อ.สมศรี เฮงประเสริฐ	prasatrai@hotmail.com 086 - 7557462	1.นางสาวหนึ่งฤทัย สุนทรวงศ์ 2.นางสาวกัญญา เรืองชัยสุรินทร์

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
				โทร.032 - 248109 Fax.032 - 360637	3.นางสาวคณินิจ สีสุวรรณ 4.นางสาวศิริวรรณ ตุนมรยาท 5.นางสาวณัฐพร ยันต์วิเศษ
9	C00109	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ คอนคั้ง	อ.อุดร จันทร์มด	waraporj_tupd@hotmail.com 081 - 7015704 โทร.032 - 361528 Fax.032 - 267249	1.นายณัฐพล ชุนิต 2.นายขงยุทธ มั่นนิ่ม 3.นายฤทธิ สังกษ์ประเสริฐ 4.นางสาวศิริขวัญ พลนิมม 5.นางสาวสุรัชนี บุญกานนท์
10	C00110	รัตนราษฎร์บำรุง	อ.วรรณิดา พิทักษ์พิเศษ	089 - 2117971 โทร.032 - 221226 Fax.032 - 221226	1.นางสาวนริศรา อยู่สัดย 2.นางสาวรัชพรรณ จริยอมรเวช 3.นางสาวระพีพัฒน์ สุขนาน 4.นางสาวนาฏอนงค์ เชิงดี 5.นางสาวอภิญา ฉายาบรรณ
11	C00111	วัดคอนตูม	อ.จินตพิชญ์ กลั่นประยูร	watdontoom@hotmail.com โทร.032 - 211415 Fax.032 - 200424	1.นายสุจินดา กิตติมันคง 2.นายสมัญญ์ กลั่นประยูร 3.นางสาวจันทรรุญา วัฒนบัณฑิตวงศ์

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					4.นางสาววรรณภา พัวเจริญ
12	C00112	โพหัก “วงศ์สมบูรณ์ ราษฎร์อุปัชฌ์”	อ.ประยุทธ์ ปิยะเกตุ	prayut_man@hotmail.com 081 - 8579322 โทร.032 - 387253 Fax.032 - 387591	1.นายจรรยาพรชัย คำคำ 2.นายอนุชัย วงษ์แหยม 3.นางสาวมินตรา กุศลธานี 4.นางสาวสกุลรัตน์ ใจกรมย์
13	C00113	ช่องพรานวิทยา	อ. นิตยา พลขำนิ	totojung14@hotmail.com 081 - 7562132 โทร.032 - 359217 Fax.032 - 359217 # 104	1.นางสาววาสนา ปิ่นน่วม 2.นางสาวจินนา ดอนพรหมะ 3.นางสาวขวัญชนก เขี่ยมมิ่ง 4.นายอนุสรณ์ ต่วนเครือ 5.นายจิรายุส ยอดอาจ
14	C00114	นาวิวิทยา	อ. ศิริลักษณ์ เสงตระกูล	siriluck_keng@hotmail.com 083 - 1590441 โทร.032 - 337126, 032 - 337007, 032 - 350031-3 Fax.032 - 323337	1.นางสาวขวัญพร อิ่มเจริญชัย 2.นางสาวศวิณัท โพธิ์เตียน 3.นางสาวมินตรา ประเทืองผล 4.นางสาวกนกวรรณ สุโนภักดี 5.นางสาวศศิลาภรณ์ สุขอินทร์

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
15	C00115	วัดบ้านโป่ง สามัคคีอุปถัมภ์	อ. คมสันต์ สิงห์รักษ์	089 - 4072891 โทร.032 - 211701 Fax.032 - 201481	1.นางสาววิมล สระทองเทียน 2.นางสาวพรนภา จันทร์เพ็ญ 3.นางสาวพรเพ็ญ อภินิหาร 4.นางสาวกรรองกาญจน์ จำเจริญ 5.นางสาวสุติมา คงดี
16	C00116	โพธารัตนาเสนี	อ.สายพิน แก้วงามประเสริฐ	saipin_kaew@thaimail.com 089 - 0297064 โทร.032 - 231182 Fax. 032 - 231011 032 - 347280 # 102	1.นางสาวกนกวรรณ จูประสงค์ 2.นางสาวกวีนา เกลาหลัก 3.นางสาวปณิสยา เทพโพธา 4.นางสาวปาริฉัตร เหลืองจิน 5.นางสาวพิชชากร เนตรนาค
17	C00117	สายธรรมจันทร์	อ.ภาณี อุสุวรรณ์	kru_panee@yahoo.com 081 - 9444739 โทร.032 - 241004 Fax.032 - 241480	1.นายธันวา รักล้าจา 2.นางสาวกิตติญาภา ต้นตระกูล 3.นางสาวณัฐริดา เชื้อวสุนกุล 4.นางสาวปิยาภรณ์ ต๋องอุดม 5.นางสาวอาภากรณ์ สมรส

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
18	C00118	โสภณศิริราษฎร์	อ.ศิริรัตน์ แสงมณีเดช	sirirut97@live.com 081 - 1930286 โทร.032 - 399226 Fax.032 - 399227	1.นางสาววัญจิรา เฟ่งพิศ 2.นางสาวนพพรษ ดิเลศ 3.นางสาวนันทิพร รัชยาแก้ว 4.นางสาวยุพพร สมพิทักษ์ 5.นางสาวศิษฐ์ร อุดทา
19	C00119	บางแพปฐมพิทยา	อ.ฉัตรชัย ช่วงทอง	choungtong@hotmail.com choungtong@hotmail.com โทร.032 - 381186 Fax.032 - 381023	1.นางสาวสุทธิพร พันธุ์เกิด 2.นางสาวกรรองแก้ว บัวเกิด 3.นางสาววาสนา ตั้งชัยธรรม 4.นางสาวศิริพร แดงจันทร์ 5.นางสาวกนกวรรณ พุ่มนิล
20	C00120	หนองโพวิทยา	อ.อุษา สุภาพ	puiyoyo@hotmail.com 081 - 7362490 โทร.032 - 389046 Fax.032 - 389491	1.นางสาวนิสรัตน์ กลีบบัวทอง 2.นายพรเทพ ไกรวิจิตร 3.นางสาวนาตยา หมั่นสี 4.นางสาวอรอนงค์ เฟ่งลิ้ม 5.นางสาวสุภาวดี สุวรรณประเสริฐ

จังหวัดนครปฐม

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	/เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
1	C00201	วัดห้วยจรเข้มาก	อ.นิตยา มั่งนอย	081-4341105	1) นายประพัฒน์ แซ่หว้า 2) นายสุรศักดิ์ รักร่างษ์ 3) นางสาวจันทร์จิรา นิ่มเจริญ 4) นางสาวณัฐชญาดา คัมพะสิทธิ์ 5) นางสาวศศิมา ลิจิต ใหญ่ลยชัย 1) นายวัชรินทร์ ฆมนุช 2) นายพนเจตน์ รักศักดิ์สกุล 3) นางสาวไอยดา สังข์ชาล 4) นางสาวทัฬหพร อินทรินทร 5) นางสาวพัชรดา จอมบุญ
2	C00202	ศรีวิชัยวิทยา	อ.สุรีย์ ปิณฑิตลิต	089-6937840 โทร.034-242967 โทร.034-285041 Fax.034-251026	1) นายณัฐพล พาลี 2) นางสาวนุชริรา โฆษะธรรมกุล 3) นางสาวณัฐชยา มากงลาด 4) นายอนุชา เชื้อวงศ์ 5) นายกิตติพงษ์ เพ็งสี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	/เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
			อ.เขาวินี ทวีวรรณ	086-7066330 โทร.034-242967 โทร.034-285041 Fax.034-251026	1) นางสาวรัชกร เขาวินเลิศเสรี 2) นางสาวอรอุมา คิลาพัฒนานุกุล 3) นางสาวจรรวณ แจ่มจำรัส 4) นางสาวจุฑามาศ ปานาณิชยกิจ 5) นางสาวภัทรานิษฐ์ ธนโชติศิริบุญ
3	C00203	สิรินธรราชวิทยาลัย	อ.นิตยา ชังคมานนท์	086-7971399 โทร.034-250948 โทร.034-272434-5 Fax.0-3425-0949	1) นางสาววัลรัตน์ ตั้งวงศ์สิน 2) นางสาวอภัยพร บัวแก้ว 3) นายทรงวุฒิ อ่อนเที่ยง
4	C00204	คงทองวิทยา	อ.วราภรณ์ ธรรมทิพย์สกุล	08-9154-6371 โทร.034-381769 Fax.0-3438-1077	1) นางสาวสร้อยทอง เกษตรเสริมวิริยะ 2) นางสาววรรณนิภา เพชรศาสตร์ 3) นางสาวกรวิภา พุดธิประภา 4) นายภาคภูมิ แก้วอำไพ
5	C00205	บ้านปากท้าวพิทา	อ.ณรงค์ อาจทอง	08-9232-7495 โทร.034-993028 Fax.0-3424-8043	1) นายวิมล พัทธังหงสา 2) นายณเมศร ปุญญะการี 3) นางสาววิรินทร์ อาจทอง 4) นางสาวปัทมวรรณ ชุมมาลี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	/เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					5) นางสาวปาริชาติ ไทรทอง 6) นายสุกรี การิยา
6	C00206	ปรีดาราวิทยา	อ.ชมพูนุท ทองงาม	08-1995-5255 โทร.034-397067 FAX.0-3439-7236	1) เด็กหญิงจิราภรณ์ คู่มพงษ์พันธ์ 2) เด็กหญิงทัศนีย์ ศรีประพันธ์ 3) เด็กหญิงอาริสา เหมอมนัน 4) เด็กหญิงจุฑามาศ เขยสวน 5) เด็กหญิงนารอดดา หลงสมบูรณ์
					1) นางสาวศนิ ปัญญาจเลิส 2) นายโชติวิทย์ อ้นชู 3) นายนิชฌาน จันทกนกกร 4) นางสาวปาริณา แสงไพจิตร
7	C00207	มหิดลวิทยานุสรณ์	อ.พรรณวิภา ดารามาศ	08-1699-6987 โทร.0-2849-7000 Fax .0-2849-7102	1) นายทศพล อินประโคน 2) นางสาวสิริกัญญา ดำกระเด็น 3) นางสาวปิยธิดา ชูมนุมศิริวัฒน์ 4) นางสาวณัฐพร อุดมธนิรินทร์ 5) นางสาวทันยา รังทองอร่าม
			อ.จริยา พรจำริญู	-	1) นางสาวจินณภักดิ์ แก้วกิติ

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	/เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
8	C00208	บ้านคลองโยง	อ.วาริ สวัสดิ์จูน	08-7495-3724 โทร.034-297084 Fax.0-3429-7084	2) นางสาวสุธิดา ชาติริยวณิชช์ 3) นางสาวชญาดา ดีเกียรติไพฑูรย์ 4) นางสาวปรีชา ลิจิตเกียรติกุล 5) นางสาวอาภากรณ แซ่มิม 6) นายธิตธิรัช โคสาศุ
					1) นางสาววิญศิริ ศรีบุญทรง 2) นางสาวเมธีรา อริยเดช 3) นางสาวนันทมน สุวรรณพรหม
					1) เด็กชายสุกษย์ ปานสังข์ 2) เด็กชายวัชร พรมสูงวงศ์ 3) เด็กชายพงษ์พัฒน์ อยู่สมบูรณ์ 4) เด็กหญิงจันทรีจิรา เขียวคำรพ 5) เด็กหญิงผาณิต หล้ารอด
9	C00209	วัดศรีมหาโพธิ์	อ.พิมพ์นิภา ทรัพย์ไพฑูรย์	08-9531-5738 โทร.034-389011 Fax0-3438-9011	1) เด็กหญิงขวัญทิพย์ ทวีศักดิ์ 2) เด็กหญิงสาวิตรี เทพพรหม 3) เด็กหญิงกาญจนา กอนแก้ว 4) เด็กหญิงปาลิตา ลูกอนทร์

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	/เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					5) เด็กหญิงจอม บริสุทธิ์
10	C00210	วัดจินดาราม	ว่าที่ร.ต.สนอง บัวงาม	08-9809-6928 034-397211 0-3439-7211	1) เด็กหญิงพรภาพรินทร์ วัฒนนิ 2) เด็กหญิงปิยวรรณ พวงไ้ 3) เด็กหญิงนฤมล ศรีทอง 4) เด็กหญิงพรทิภา รัตนา 5) เด็กหญิงนลินี แสงทอง
11	C00211	วัดโคกพระเจดีย์	อ.เพ็ญศรี แต่งรุ่ง อ.สมพิศ พูนเพิ่มพันธ์	08-6079-5941 08-9260-5997 034-206097	1) นางสาวเจน สร้อยสังวาลย์ 2) เด็กชายกฤษฎดา ขวากิติ 3) เด็กชายสุขสันต์ สุจิตรจุล 4) เด็กหญิงจิราวรรณ ตรีตานท์ 5) เด็กหญิงวิมล จินดาบุตร
12	C00212	วัดมะเกลือ (กาญจนลักษณ์วิทยา)	อ.จำริญ พุ่มรินทร์	08-1557-5069 034-298207 0-3429-8207	1) เด็กหญิงวาสนา ประเมตโยธิน 2) เด็กหญิงนิทยา โกจนาม 3) เด็กหญิงหทัยวรรณ สีนสมบัติ 4) เด็กหญิงไอลดา พยุพงษ์ 5) เด็กหญิงจิราเพชร ศรีบุญลักษณ์

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	/เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
13	C00213	บ้านคลองสว่างอารมณ์	อ.โชติ สายยืนยง	08-9934-5593	1) นางสาวปราศศุ์ดา คำสัตรู 2) นางสาวชวาทิพย์ กานทอง 3) เด็กหญิงกมลชนก สุวรรณเกิด 4) เด็กหญิงเมทินี สี่เหลื่องอ่อน 5) เด็กหญิงเจนจิรา ทรัพย์น่วม
14	C00214	วัดดอนหวาย (นครรัฐประสาธ)	อ.ประไพพรรณ เพ็ชรรัตน์ อ.ยานีย์ นาคแก้ว	08-9026-1613 08-6805-2174	1) เด็กหญิงจุฬารัตน์ อินสุข 2) เด็กหญิงจุฑามาศ ม่วงทอง 3) เด็กหญิงสโรชา เกตุบุญลือ 4) เด็กหญิงสุชานันท์ จุ่มออน 5) เด็กหญิงกิตติยา ศรีสัมพันธ์
15	C00215	วัดไร่จิงวิทยา	อ.ปัญญา โพธิ์มลิวัลย์	034-321-843	1) นายสิน มุ่งมาตร 2) นายวิทัส กานดา 3) นางสาวทิพวรรณ ยิ่งยอดกุล 4) นายทศไนย สังข์เนียม 5) นางสาวนริศา สุทธิวรรณ 6) นางสาวเบญจมาศ มุ่งอุ้นกลาง

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	/เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
16	C00216	วัดกงลาด	อ.สุพรรณิกา มีศรี	08-9910-6591 034-202570 0-3420-2570	1) เด็กหญิงสุภาภรณ์ อินบำรุง 2) เด็กหญิงพิศชา มีแสงพันธ์ 3) เด็กหญิงวาสนา สว่าง 4) เด็กหญิงวิไลพร จวงสอน 5) เด็กหญิงเจนจิรา เพิ่มผล
17	C00217	วัดพระประโชนเจดีย์	อ.มาลินี เข้มแข็งปรีชานันท์	08-7073-4149 034-306073 0-3430-6073	1) เด็กหญิงวนิดา ใจทน 2) เด็กหญิงบุศรินทร์ ประโชนเทพ 3) เด็กหญิงศศิพร ประโชนเทพ 4) เด็กหญิงดารากร คำวัตร 5) เด็กชายรุ่งโรจน์ กลิ่นอุบล
18	C00218	วัดตะโกสูง (เหริบุญอุปัถม์)	อ.ณรงค์ เณรน้อย	08-9836-5317 034-381119 0-3438-1119	1) เด็กหญิงธิดารัตน์ สามชัยพงษ์ 2) เด็กชายศิลาพันธ์ ทองอินทร์ท้าว 3) เด็กชายอภิสิทธิ์ ตั้งสาดี 4) เด็กหญิงชลรพี ศรีสุวรรณ 5) เด็กหญิงอริสา ทองยอดเกรือง

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	/เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
19	C00219	วัดทัพหลวง (หลวงพ่อกิตติอุปถัมภ์)	อ.นวลเพ็ญ โคเลศ อ.ยุวดี นุชพิทักษ์ อ.อัมพร คงวัฒนกุล	08-11914433	1) เด็กหญิงไพจิตร จันทร์พิทักษ์ 2) เด็กหญิงณินา จันระวัน 3) เด็กหญิงเฟื่องฟ้า ปันคำ 4) เด็กหญิงอัญชลี สลวยอยู่
20		บ้านกระทุ่มล้ม (นครราษฎร์ประสิทธิ์)	อ.เพ็ญพิณ จันทร์อ่อน		1) เด็กหญิงศศิณัฐ โตมอญ 2) เด็กหญิงณัฐวรา สิงห์ศรี 3) เด็กหญิงนุชนาถ ชินพะวัน 4) เด็กหญิงพุดิ คำช้าง 5) เด็กหญิงศิริลักษณ์ แดงสูงเนิน

จังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
1	C00301	เทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี	อ.ชัยยุทธ์ ทิตวาทย์	034-589242	1. นางสาวอัญชิสา ปลาบู่ทอง 2. นางสาวพิมลวรรณ สถาปิตานนท์ 3. นางสาววิวรรณ ทองดี
2	C00302	ท่ามะกาวิทยาคม	อ.อภิรักษ์ ลิ้นตัน	034-541044 Fax.034-542205	1. นายสามารถ เสมอคำ 2. นางสาวเทพธิดา วิเชียรตนนท์ 3. นางสาวยุริศา นิลวัฒน์ 4. นางสาวอุษาทิพย์ พรานเจริญ 5. นางสาวมณฑาทิพย์ ศรีกิตติกาญจน์
3	C00303	ร่มเกล้า กาญจนบุรี	อ.อานันท์ งามศิริ	034-532081 Fax .034-532040	1. นางสาวผลเย็น โบอ่อนดำรงรักษ์ 2. นางสาวสโรบล บุรีฤทธิ์ 3. นางสาวรัตนา อินทร์พรม 4. นายอุกฤษ จัน โนนติบ 5. นางสาวหทัยกาญจน์ กันทะวงศ์
			อ.บุญทึง สืบเทพ	-	1. นางสาวชไมพร ปลื้มจิต 2. นางสาวเจียมจิตต์ ศรีจำพันธุ์ 3. นางสาวปัญญาพัฒน์ สายศรี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					4. นางสาวพิมพ์ชนก ศรีวงศ์ 5. นางสาวนันทิยา ชิวปรีชา
4	C00304	ท่าม่วงราษฎร์บำรุง	อ.กรแก้ว สุขศรี	034-611034	1. นางสาวหทัยชนก ทานเกลี้ยง 2. นางสาวจรรวณ ถักจัญญ 3. นางสาวนุศรา นิ่มเนตร
5	C00305	ไพทร โคนน้อวิทยา	อ.วิสูตร ปัญญาธิรักษา	034-634439	1. นายจิระเดช เสงี่ยมงาม 2. นายอภิณพ มณีวรรณ 3. นางสาวชไมพร แสงพิทยา 4. นางสาวจิราภรณ์ แก้วเพชร 5. นางสาวสิริพร ชิวปรีชา
6	C00306	พนมทวนชนูปัตถัมภ์	อ.สมนึก พงษ์สกุล	034-579228	1. นางสาวสุภาวดี ศรีพนมวัน 2. นางสาวกรณภา ตะกรุข 3. นางสาวนันทพร เชื้ออ้อ 4. นางสาวอริรัตน์ ภาณุมาศ 5. นางสาวจุริรา สันตัต
7	C00307	พระแม่เด่นรังวิทยาการ	อ.อัญชันฐานัน ประสมทรัพย์	034-643103	1. นางสาวจริยาภรณ์ อยู่สัดิต 2. นางสาวจุฑามาศ อ่อนมัน

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					3. นางสาวสิรินทิพย์ ปานนาค 4. นางสาวสุกานดา สุทธิบุตร 5. นางสาวพัชรี สตาล
8	C00308	เทพมงคลรังษี	อ.ปรีชา ไคร์ครุฑ	034-511320 Fax.034-516100	1. นายปราบพล คำจูน 2. นายยุทธนา สายรัตน์ 3. นายต้น อินทรสินธุ์ 4. นายจริญ วงค์งมัยชัย 5. นายเสน่ห์ กฤตย์เรืองรุ่ง
9	C00309	วิสุทธิรังษี	อ.จุรีพร ปราบสุธา	034-511773 Fax .034-51289	1. นายณัฐพล อำนวย 2. นางสาวสาวตรี เชื้อพงษ์ 3. นายสัตยา สวัสดิผล 4. นายณัฐนันท์ เพิ่มพูล 5. นายณพล นพมาศ
10	C00310	พนมทวนพิทยาคม (สว่างเฉลิมสุคนธ์สิทธิ์ อุปถัมภ์)	อ.วิภารัตน์ มีหวาน	034-571396 Fax .034-571396	1. นางสาวกรรณิการ์ เทียมทอง 2. นางสาวสุวรรณา สืบกลิ่น 3. นางสาวจันทนิภา เปรมปรีดี 4. นางสาวสุพัตรา ทรงเจริญ

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
11	C00311	กาญจนานุเคราะห์	อ.วิชาญ แก้วพรางาม	034-511060	1. นางสาวก่อกุล สมนยานาวิน 2. นางสาววราภรณ์ กาญจนอลงกรณ์ 3. นางสาววลีสุธี สุวรรณพาณิชย์ 4. นายธนภฤต จวนกระจำง
12	C00312	ทองผาภูมิวิทยา	อ.จำรัส คมจำ	034-599464	1. นายโชคชัย ใช้โรจนธร 2. นางสาวปัทมา นวนผ่อง 3. นางสาวพรพรรณ กริมนจันทร์ 4. นางสาวพรพิรุฬห์ หอมสุวรรณ 5. นายดิติพงษ์ สารทอง
13	C00313	ห้วยกระเจาพิทยาคม	อ.ธีรธร ปรัชญรัตน์	034-571475	1. นายรินทร์ทร วงษ์กรณ 2. นายวัฒน์ อจคงหาญ 3. นายอนุวัฒน์ ช้างเขียว 4. นายเคณศร เจริวงศ์ 5. นายปัญญาพร สืบนิยม
14	C00314	อุดมสิทธิศึกษา	อ.ชัยศักดิ์ ภูมุด	034-595027 Fax.034-595027	1. นายชูโต 2. นายสิโรจน์ 3. นายเสน่ห์ สาลี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					4. นางสาวพรรณนันทน์ พันธีระจิโรจน์ 5. นางสาวอังคณา ไต้ไฉง
15	C00315	ศรีสวัสดิ์พิทยาคม	อ.ทิพวรรณ ยืนยงค์	034-531-519	1. นายเกียรติศักดิ์ ลำสันต์ 2. นางสาวจรรุณี บัวทอง 3. นายวรวงศ์ ชุนพิลึก 4. นายไพรัช สระพรหม 5. นางสาววันวิสา จรรยา
16	C00316	เลขาวิทยราษฎร์บำรุง	อ.ระวีวรรณ มณีจินดา	034-576210-1	1. นางสาวสุนทร กลิ่นดอกแก้ว 2. นางสาวธนิศา พุฒตรีภูมิ 3. นางสาวกนกวรรณ รักยี่ 4. นางสาวพัฒนา ตรงสกุล 5. นายโอกาส หริมล้ำ
17	C00317	สมเด็จพระปิยมหาราช รมณีเขต	อ.กนกกรดา สมนามบุตร	034-868026	1. นางสาวสุนิศา ประเทืองผล 2. นางสาวอนุสรณ์ ศรียงค์ 3. นางสาวสุมาลี รุ่งสว่าง 4. นางสาวน้องแอน สุมาลี 5. นายปัญญา สังขละประมูท

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
18		วัดศรีอุปการาม	อ.อริจิต อมรรักษ์	089 - 8054816	1.เด็กหญิงสุธิดา ลำदान 2.เด็กหญิงสุนันท์ ยี่งมี 3.นายวรวุฒิ ศรีเพชร 4.เด็กหญิงวันทนีย์ สุดการ 5.นายโชติกานต์ ล้ายเชื้อ
19		อนุบาลศรีสวัสดิ์	อ. योगิเย อินทร์กุล	080 – 0248880 089 – 7793324	1.เด็กหญิงศศิประภา เสือสด 2.เด็กชายทศวิน ประพจน์น้อย 3.เด็กหญิงมณีนันท์ นกขำดี 4.เด็กชายมาโนช สุขเจริญ 5.เด็กชายศศิธรินทร์ พรหมมา
20		วัดวังแก้วการาม	อ.กัมปนาท ดวงสงค์	080 – 1136592	1.เด็กหญิงดา สุทธิวงศา 2.เด็กหญิงสุกัญญา นาคโจนง 3.เด็กหญิงน้องเล็ก 4.เด็กชายสมเกียรติ อุดมกล้า 5.เด็กชายแบน หวังเที่ยงธรรม

จังหวัดเพชรบุรี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E-mail	รายชื่อนักเรียน
1	C00401	หนองหญ้าปล้องวิทยา	อ.ธนัท ชัยสิทธิ์สงวน	089-800-7191	1.นางสาวกิตติยา ดั่งแสง 2.นางสาวดวงกมล บุญชูเชิด 3.นางสาวนิพัทธา ไฉ่ดั่ง 4.นางสาววิ ندا ทองกลอง 5.นางสาวเพลินตา จุ้ยแสง 6.นางสาวรัญญา นกแก้ว
2	C00402	เขาย้อยวิทยา	อ.บุญทวี สาตตาน อ.สริญา ศาสตร์สูงเนิน	081-293-5254	1.นางสาววันวิสา บุญปลูก 2.นางสาวการฤศุ ศรีสมบัติ 3.นางสาวกรรณา ชูพันธ์ 4.นางสาวจริญา มณีฉาย 5.นางสาวอารีรัตน์ ล้อมสาย
3	C00403	บ้านแหลมวิทยา	อ.จำเนียร ศรีทองดีประพันธ์	087-167-7029	1.นายชนิก อยู่ใจเย็น 2.นางสาวอังคณา แก้วอินทร์ 3.นางสาวธนาภรณ์ วงษ์น้อย 4.นายนิพนธ์ เพชรประกอบ 5.นางสาวเอมิกา เสี่ยงทอง

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E-mail	รายชื่อนักเรียน
4	C00404	ท่ายางวิทยา	อ.เสนอ เจริญเลิศมงคล	089-550-7650	1.นางสาวรจนา เนตรกาศักดิ์ 2.นายพิสุทธิ ขุนทอง 3.นางสาวสุดาพร รูปสะอาด 4.นางสาวนรินทร์ หนองเง้ 5.นางสาวทิววรรณ เขื่อนทัย
5	C00405	พรหมานุสรณ์	อ.พิมพ์ภา รัตนสิงห์	081-385-0924	1.นางสาวลลิตา เซยุ่ม 2.นางสาวศันสนีย์ เป้าทอง 3.นางสาวจันจิรา พ่วงทอง 4.นางสาวพิชชา พ่วงทอง 5.นางสาวกฤติตา แวห์ดี
			อ.ชนิดา ธีรานันท์	089-003-4063	1.นายกชกร กลิ่นมาลี 2.นายณรงค์ วินิตสมบัติ 3.นางสาวกรรณก หินแก้ว 4.นางสาวรวีณี วงศ์ทองดี 5.นางสาววิรา ตันดีไพบุลย์กุล
6	C00406	ชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี	อ.เอี่ยมพร โตภาณุรักษ์กุล	084-044-0995	1.นายณัฐธิ บัวเจริญ 2.นายชัยรัตน์ ศรีภูมิ

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E-mail	รายชื่อนักเรียน
					3.นายณกมล มีแก้ว 4.นายจิรายุ อนุชน 5.นายกิตติศักดิ์ พัยพิตร
7	C00407	บ้านลาดวิทยา	อ.วไลลักษณ์ พัสตร อ.สมประสงค์ พิมพ์พิย	086-790-3732	1.นางสาวอุบลพรรณ ชันทรัพย์ 2.นางสาวกรรณิกา บุตรสะอาด 3.นางสาวณานิตา ดวงเดือน 4.นางสาวสมัญญา ทองสุข 5.นางสาววันวิสา สุขสัมพันธ์
8	C00408	เบญจมาศวิทยาส	อ.เจลิยา เทศกลิ่น อ.นพพล ลำภานเงิน	081-793-2507	1.นางสาวกนกวรรณ เทพธีรเกียรติชัย 2.นางสาวพรพรรณ สุขจำเริญ 3.นางสาวสุนิสา ประทุมทอง 1.นางสาวปีทมพร หอมภู 2.นางสาวรัชฎาภรณ์ เสมกลิ่น 3.นายวรากร ช้างสาร 4.นายชัชวาล สอนริน
9	C00409	ดอนยางวิทยา	อ.ฉันทนา บุญเย็น/ อ.บุษบงก์ เนื่อนันวัฒนา	086-012-8119	1.นางสาวพรพิมล ศรีบุญ 2.นางสาววรรณพร รุ่งเรือง

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E-mail	รายชื่อนักเรียน
			อ.สมพร อภิทธิกรมย์		3.นายภูมิ พันธุ์น้อย 4.นายเอนกชัย ตะกรุดทอง 5.นายสถิต สำราญราษฎร์
10	C00411	วัดจันทราวาส	อ.สมคิด คชกฤษ	084-102-9395	1.นายชนินทร์ จันทร์อยู่ 2.นายสุเมธ ฟักเดือน 3.นายสุเมธ แสนกล้า 4.นายณัฐวิทย์ ลินธาว์ 5.นางสาววรรณวี เปล่งแสง
11	C00412	แก่งกระจานวิทยา	อ.สุนัย พจนศิลป์ อ.ภิรมย์พร ศรีเพชร	086-002-4250	1.นางสาวทันทยา ทองมา 2.นางสาวพรพรรณ ไร่ไธสา 3.นางสาวจุฑารัตน์ แสนสวัสดิ์ 4.นางสาวทัศนีย์ พันธุ์นนท์ 5.นายชัยโย เอราวัณ
12	C00413	โยธินบูรณะ	อ.จินตนา พิทักษ์นุกษ์	087-0754310	1.นางสาววิภาวรรณ นิลศิริ 2.นางสาวกัสสร นิลคง 3.นางสาวศิริพร ไตพิทักษ์
13	C00414	วชิรธรรมโสภิต	อ.วันเพ็ญ แก้วประดิษฐ์	086-1697356	1.เด็กหญิงกัญทิมา พันพวก

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E-mail	รายชื่อนักเรียน
			อ.อำไพ สังข์สุข		2.เด็กหญิงเจนจิรา วงศ์วรรณ 3.เด็กหญิงมณฑิชา นาคอนุเคราะห์ 4.เด็กหญิงสุชาดา คงสอน 5.เด็กหญิงวารุณี และอรุณ

จังหวัดสุพรรณบุรี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
1	C00501	กรรมศาสตร์ศึกษาลัย	อ.คึกฤทธิ์ บุษบา อ.พัชรา เจริญพันธุ์	081 - 2945715 chester_msnb@hotmail.com	1.นางสาวมินตา สุวรรณบุญ 2.นางสาววิริยา คำภา 3.นางสาวขวัญตา ทรัพย์สินบุญ 4.นายปรีพัฒน์ วงศ์เอกอินทร์
2	C00502	สงวนหญิง	อ.วราพร พรหมใจรักษ์	089 - 955815 xenon_roza_piizza@ windowslive.com โทร.0-3552-1659 Fax.0-3552-5568	1.นางสาวกรกนก บัววิเชียร 2.นางสาวธีรา วิริยะสุทธิ 3.นางสาววิรุณชนา ทับทิม 4.นางสาวอุมาพร สีชมพู
3	C00503	สวนแดงวิทยา	อ.อังศุ จินดาไตรรัตน์	086 - 5358265	1.นางสาวพรรณนิศา สุขศรีมงคล 2.นางสาวอรอุมา ธานี 3.นางสาวกวิมญา เพชรคนชม 4.นางสาวปทุมมาลัย นาคสมพันธ์ 5.นางสาวบุษยพัชร บุญมี

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
4	C00504	หรรษาสุจิตต์วิทยา 2	อ.ถาวร ศรีหิรัญ	081 - 7510607 sma_spb@hotmail.com	1.นายชนกฤต หอมสุวรรณ 2.นางสาวทวิทรัพย์ แสงพันตา 3.นางสาวพิมพ์พรชา จันทร์เพ็ญ 4.นางสาวแสงระวี กลิ่นคำหอม 5.นางสาวพรทิพย์ เอี่ยมศรี
5	C00505	สรวงสุทธาวิทยา	อ.กำไร คุณวุฒิ	-	1.นายดุสิต ศรีเวช 2.นายปรีชา ปรางทอง 3.นางสาวสุลักษณ์ พลเสน 4.นางสาวภัสรา ทรัพย์ประเสริฐ
6	C00506	บางปลาหมอ (สูงสมุทรผดุงวิทย์)	อ.ปราณี ชัยวิรัตน์	082-2915995 080-0258182 daosky_rpstar@hotmail.com lucus_laurenz@hotmail.com	1.นางสาวฤทัยวรรณ ปานหา 2.นางสาวสุพัตรา หมอยาคี 3.นางสาวอนงค์ ศรีหิรัญ
7	C00507	บรรหารแจ่มใสวิทยา 5	อ.จิรวัฒน์ บุญครอง	-	1.นางสาวประภากร พูลทองคำ 2.นางสาวกาญจนา ปานเนียม 3.นางสาววิภาพร จันทะมัต

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					4.นางสาวนิสาร์ตัน เรืองเชื้อเหมือน 5.นางสาวเบญจพร อุดหนุนแผ่พงษ์
8	C00508	สระยาโยโสมวิทยา	อ.เนาวรัตน์ บุษบา อ.ลัดดา ดอกประดู่	srayaisom@thaimail.com โทร. 035-559056 Fax. 035-559400	1.นายจักรกรีน พันธุ์สุข 2.นางสาวนิสาร์ตัน เนียมเพราะ 3.นายแสนภูมิ พงษ์สวัสดิ์ 4.นางสาวสุภาพร เกิดทอง 5.นางสาวอรพรรณ จันทรัมย์
9	C00509	ธรรมโชติศึกษาลัย	อ.พิมพ์ชนก ทองบุญาน	-	1.นางสาวสุวรรณา สดคมจำ 2.นางสาวจตุรตา สุขแสง 3.นางสาวกัทธีรริรา กาพักดี 4.นางสาววินอร ผิวอ่อน 5.นายอดุลย์ฤทธิ์ บุญสนอง
10	C00510	บรรหารแจ่มใสวิทยา 7	อ.นพดล จัยเปี่ยม	-	1. นางสาวชลภาพร แดงทอง 2. นางสาวประภาพรณ อังควะระ 3. นางสาวจินตหรา ผาแก้วจันทร์ 4. นางสาวศศิธร วงษ์จริยานนท์

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					5. นางสาวรยาลักษณ์ คิริเนตร
11	C00511	ทุ่งแฝกพิทยาคม	อ.เจษฎา เนตรสว่างวิชา	kru_jas@hotmail.com โทร.0-3568-1251 Fax . 0-3568-1252	1. นางสาวกรรณิกา พุ่มจำปา 2. นางสาวดารินทร์ ทรงงาม 3. นางสาววิริญา รอดทอง 4. นายสุทิน เครือแก้ว 5. นายชัยชนะ รอบรู้ 1.นางสาวเดือนเพ็ญ เกตุวงษ์ 2. นางสาวนิภาพร อนุสุวรรณ 3. นางสาวนิตา โรจนวิภาต 4. นางสาวอรศิริ เสงตระกูล 5. นางสาววิญญา พิศาลพันธ์
12	C00512	กาญจนภิเษก วิทยาลัย	อ.คัมภีร์ ยอดศรี	-	1.นายทีปกร อรชนาลัย 2.นายสุรพันธ์ ธัญธิพันธ์ 3.นายรัฐภูมิ เลิศรัตนังมี 4.นายปฐมพงศ์ ศรีสุวรรณ 5.นางสาวบุญรัตน์ เปรมทองสุข

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
13		ด่านช้างวิทยา	อ.สมพงษ์ พรหมทองดี	0-3559-5651 fax 0-3559-5651	1.เด็กหญิงนิตยา ใจอารีย์ 2.เด็กหญิงวนิดา แสงจันทร์ 3.เด็กหญิงชริตา เพ็ญศิริ 4.เด็กหญิงกิตติยา แก้วเขียว 5.เด็กหญิงนิลาวัลย์ เทพนภาภรณ์

จังหวัดสมุทรสงคราม

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
1	C00601	อัมพวันวิทยาลัย	อ.รุ่งทิพย์ บุญมี อ.ณัฏวดี พูนผล	089 - 8021394 034 - 752371 Fax. 034 - 752007 krittiya_0@live.com	1. นางสาวพิมพ์พิชชา โตมก 2. นางสาวสุกัญญา กคิตยา 3. นางสาวมณัญญา บุญรอดน้อย 4. นางสาวอุทัยวรรณ นาครัตน์ 5. นางสาวกรณิทิพย์ จุมทรัพย์
2	C00602	ศรัทธาสมุทร	อ.สุธี เสมอจิตร อ.สมภพ ทองคงหาญ	suteespss@hotmail.com 0-3471-1221 ต่อ 101 Fax 0-3471-4472	1. นายศิวัฒน์ เลื่อยิม 2. นายวรายุทธ แซ่โง้ว 3. นายพิสิฐ ระงังวงษ์
			อ.ชญานันต์ พงษ์สมบูรณ์	081-8148115 086-8880112 astro_tt@hotmail.com intuon_aiw@hotmail.com	1. นางสาวนวลเนตร แก้วชมพู 2. นางสาวรัตนพร บุญเรือง 3. นางสาวอินทุอร ฉัตระทิน 4. นางสาวพิชญา ชงสุวรรณ 5. นางสาวกนกวรรณ ชะมินชัย

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
3	C00603	ท้ายหาด	อ.วรรณนิภา พูลสวัสดิ์ อ.สมยศ ฤทัยมณีเกษม	โทร.034 - 711902 Fax. 034 - 712243	1. นายอดิพงษ์ ไวยสุนทร 2. นายอนุพงษ์ อ่อนแห 3. นางสาวเกตุแก้ว แสงอุทัย 4. นางสาวเกษมณี โจ้วสกุล 5. นางสาวสุศุภารัตน์ บุรพจิตร
4	C00604	ถาวรานุกุล	อ.จรัลศักดิ์ ขจรผล อ.นวรรตน์ เล่ากิมพงษ์สวัสดิ์	083 - 8484043 bangkung_club@hotmail.com	1. นางสาวรัชชชนก ปรัชชาติปป์ 2. นางสาวนิตยา แซ่เจียม 3. นางสาวรัชญา วัจนประดิษฐ์ 4. นางสาวปรีดา หัสจันทร์ 5. นางสาวสุนิสา เมฆวิไลย
			อ.ละมัย หาญลำภา	089 - 5196602 โทร.034 - 713519,711238 Fax.034 - 711238 ต่อ 12	1.นางสาวรัตนภรณ์ ชนิกุล 2. นางสาวกนิษฐา พุการณ 3. นางสาวธารรัตน์ ศรีเดช 4. นางสาวศศิธร ผิวงาม 5. นายวัฒนชัย กลั่นกลิง
			อ.เพ็ญศรี ผลศรีทา	โทรศัพท์ 034-711238 hoonkrabok@	1. นายชัยยศ สมประสงค์ 2. นางสาวจิรวิวัฒน์ สุขไสย

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
				windows live.com	3. นางสาวศิริรัตน์ ตันดิถีณศิริรักษ์ 4. นางสาวสุภาพร กัสคุนธ์
5		ไพฑูริย์วิทยา 70 (บ้านบางแก้ว)	อ.ปิยะรัตน์ แสงสุกใส	081 – 9795653	1.เด็กหญิงณัฐมล นวมศิริ 2.เด็กหญิงดวงทิพย์ เกตุทอง 3.เด็กหญิงกรวรรณ รถทอง 4.เด็กหญิงเด็กหญิงธารทิพย์ ผิวสุข 5.เด็กหญิงสมฤทัย ม่วงศรี
6		วัดลาดเป้ง	อ.ขวัญยืน บุญมั่น	โทรศัพท์ 034 – 756515 โทรสาร 034 – 756660	1.นางสาวจิราพร พรเกียรติคุณ 2.นางสาวธนพร นิลเดียม 3.เด็กหญิงนิศานาถ หมูผึ้ง 4.เด็กหญิงกรรณธิญา พูลพงษ์ 5.เด็กชายสำเร็จ เกตุทอง

จังหวัดสมุทรสาคร

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
1	C00701	วัดเจ็ดยี่สิบ (สาครกิจโกศล)	อ.บังอร หังเสวก	085-1970300 FAX.034-853104	1.เด็กหญิงอรนภา กงเพชร 2.เด็กหญิงวิไลดา เกตุหิรัญ 3.เด็กชายฐิติธรรม ขาวบ้านแพ้ว 4.เด็กหญิงกันธิมา จัดเกิดสมุทร 5.เด็กชายทศพร แหวนทองคำ
2	C00702	วัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง)	อ.ขวัญชัย เปรียบยิ่ง	034-471920,034-471269 Fax.034-42669	1.นางสาวหนึ่งฤทัย ผมพันธ์ 2.นางสาวณทัตย์ จันทร์ผล 3.นางสาวนิภาพร เรือนคำ
3	C00703	วัดหลักสี่พัฒนาราษฎร์ อุปถัมภ์	อ.อุมาภรณ์ วงศ์วิไลศักดิ์	081-3099136 034-418459	1.นางสาวศิริวรรณ จันทร์กรู้ง 2.นางสาวอารีรัตน์ สำเนียงช่อ 3.นางสาวจริยา จันทร์ทอง
4	C00704	พันท้ายนรสิงห์	อ.ประสาร เข็มวิจารณ์	081-5551653 034-784334	1.นางสาวอัญญิกา เฟื่องคลองหอม 2.นางสาวเดือนเต็ม เต็มเปี่ยม 3.น.ส.พิมพ์ประไพ แสงสุวิลักษณ์ 4.นางสาวหนึ่งฤทัย บุญแซม

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
					5.นายอนุชา สาลีผด้น
5	C00705	สมุทรสาครวิทยาลัย	อ.นภาพัฒม์ พูลสวัสดิ์	034-411885 034-412020 Fax.034-441021 skwittayalai@hotmail.com	1.นางสาวกัลยาณี วงษ์ประยูร 2.นางสาวมณฑิณี ช่วงไถล 3.นางสาวชุติมน สุนนิมิตรเจริญพร 4.นางสาวอรุณี คักดีเสียม 5.นางสาวสุนิสา มอญไ้
			อ.สุภาพร กมล	034-411885 034-412020 Fax.034-441021 skwittayalai@hotmail.com	1.นางสาวฉัตร เพือกสวัสดิ์ 2.นางสาวอรมน โพธิ์นิยม 3.นางสาวไพรินทร์ สีทอง 4.นายภาสกรณ กมล 5.นางสาวกนกวรรณ มาลัยกรณ์
6	C00706	บ้านแพ้วพิทยา (ดั้ง)	อ.วารี สังข์เขียว		1.เด็กหญิงศุณิสา ห้อยทับ 2.เด็กชายปิยกิจ ทองมั่นคง 3.เด็กหญิงมณีวรรณ ปิ่นภู 4.เด็กหญิงอจลา บุญเพชร 5.เด็กชายดิเรก ยิ้มเจริญ

ลำดับที่	รหัสโครงการ	โรงเรียน	อาจารย์ที่ปรึกษา	เบอร์โทรศัพท์ / E - mail	นักเรียน
7	C00707	กระทุ่มแบน (วิเศษสมุทคุณ)	อ.จิรา สมเกียรติกุล	089-9637725	1.นางสาวพราว พุฒศิริ 2.นางสาวนริศรา อยู่บุญ 3.นางสาวพลอย พุฒศิริ